BARCELONA: PER EDICIÓ DUES PESSETES CADA MES

La Veu de Catalunya

10 cts.

PENINSULA: 7'50 PTS. Trimestre UNIÓ POSTAL: 15 PTES. Trimestre

Any XXIII. - Núm. 8.432 - Divendres, 8 de juny de 1923 — Edició del matí — Oficines i imprenta: Escudellers, 10 bis: - Telèfon 184A

El terrorisme a Barcelona

La premsa «independiente»

Silenci inexplicable

EL notabilíssim document de les entitats econòmiques, artístiques i culturals de Barcelona, que recull, amb tanta precisió, l'estat d'esperit de la nostra urbs, no ha gaudit els avantatges d'un comentari per part de la premsa titulada «independiente».

Es molt curiós el que passa amb els diaris que no volen «fer política» a Catalunya. Aquesta actitud d'«independència» equival generalment a una dependència provinciana en informacions i en criteri. El «no fer política» es confon, gairebé sempre, amb realitzar, efectivament, una política anticatalana.

Els diaris «independientes» són els que, sense combatre les causes dels mals que pateixen Catalunya i Barcelona, s'entretenen a criticar els que treballen a favor de la pàtria i de la ciutat, els que lluiten per la llibertat de la terra i l'engrandiment de la nostra capital.

Es cert que, en aquests treballs i en aquestes lluites, nosaltres aprofitem totes les ocasions que les circumstàncies ens proporcionen per atacar els governs que detenten aquelles llibertats i que entrebanquen aquell engrandiment. Nosaltres, en adoptar aquesta actitud, exercim un dret de ciutadania i complim un deure de patriotisme. Precisament en aquests atacs, justificats sempre i sempre lleials, hi ha la nostra raó d'ésser en la política catalana.

Però els diaris «independientes», en no voler atacar els governs, quan els governs mereixen ésser atacats, també «fan política», baldament sigui una política ministerial i, per tant, generalment, una política anticatalana.

Ara les entitats econòmiques, artístiques i culturals de Barcelona, integrades per personalitats que pertanyen a tots els segments polítics de Catalunya o que no tenen una filiació partidista determinada, han adreçat al govern un document memorable, que pot ésser un document històric, sintetitzant admirablement la situació de la nostra capital, víctima de la passivitat amb la qual els governs de Madrid han vist el desenrotllament de les diverses formes del terrorisme anàrquic, durant els darrers trenta anys, unes vegades manifestat amb l'esclat homeier de les bombes i altres vegades manifestat amb els trets de les pistoles.

Aquest document memorable recull un estat d'opinió unànime a Barcelona, decidida a acabar amb la indefensió en la qual la tenen els governs de Madrid, que ni ens deixen governar-nos nosaltres mateixos, ni saben complir les més rudimentàries funcions d'Estat. El silenci de la premsa «independiente» davant aquest document és verament inexplicable.

Amb quina autoritat podran queixar-se, si continua l'actual estat de coses, ja intolerable, si ells són els primers a cometre greus mancaments contra la ciutadania, en no secundar amb totes llurs forces i tot llur entusiasme aquest clam justíssim de la ciutat martiritzada? Amb quina autoritat podran condemnar els atemptats terroristes, la passivitat del govern i la indefensió de la urbs, si no donen a la protesta de les forces vives de la ciutat l'ajut de llur cooperació i de llur adhesió? L'actitud dels diaris «independientes» en aquesta ocasió demostra que no viuen identificats amb les angoixes i amb els anhels de la ciutat, que viuen al marge de Barcelona.

Es aquesta una qüestió de vida o mort per a Barcelona. I com que Barcelona no pot morir, ni morirà, és una qüestió de vida. I en una qüestió vital com aquesta no pot haver-hi inhibicions ni dubtes. Hi han de collaborar tots els qui estimin Barcelona, que són els que estimen Catalunya. En aquesta qüestió no pot haver-hi indiferents, és a dir, «independientes». Cal posar-se al costat de Barcelona o al costat dels que volen la ruïna de Barcelona.

L'Octava del Corpus

La processó de l'Octava del Corpus recorregué ahir a la tarda els carrers del voltant de la Catedral, en els quals hi hagué una gran animació.

La comitiva, la qual era precedida per la bandera de la ciutat, sortí del temple a un quart de sis, retornant mitja hora més tard. Tots els balcons eren endomassats i pels carrers hi havia flors i ginesta.

Ultra la clerecia i seminaristes hi figuraven molts devots i una representació del nostre Ajuntament, una banda militar i la municipal. El nostre venerable Prelat, doctor Guillamet, anava acompanyat dels canonges doctor Casañas i Llópez.

El pas del Santíssim era presenciat devotament pels fidels.

Les Idees i les Imatges

EL SOROLLISME I EL MEDITERRANI

Un jove escriptor mallorquí, En M. Angel Colomar, ha publicat, darrerament, un article dedicat a les «Vint cançons» del nostre Tomàs Garcés, àgil i oportunissim.

Les qualitats de puresa i discreció mediterrànies que valoren el llibret en qüestió, són justament apreciades pel crític illenc.

Aquest és el nostre Mediterrani, aquest és el bon Mediterrani, aquest és el veritable Mediterrani — exclama N'Angel Colomar.

«El sorollisme — afegeix, en canvi, — veu el Mediterrani amb unes pupilles d'estranger.»

Es cert.

El sorollisme és una aberració, és un efectisme, és una paròdia.

Un gruix de cadmi rutilant, per si sol, no atorga, a fi de compte, cap llum a una tela ni encén cap sonet.

L'estètica fàcil i llampant — diriem, de «sol i sombra» — del sorollisme és, avui, desacreditada i bandejada, però, de tota pintura, de tota poesia, per poc que elles es respectin. Es esdevinguda, a més a més, per regla general, un vergonyós factor industrial. Un mediterranisme lamentable per a l'exportació:

Una mena de cartell de turisme.

JOSEP MARIA JUNOY

Dietari històric

8 juny de 1808

EL SOMETENT AL BRUCH, DERROTA LES FORCES DEL GENERAL SCHWARTZ

S'escampava per Catalunya l'esperit de rebellió contra les tropes napoleòniques que dominaven Barcelona. Guspires d'aquell esperit feren que a Manresa el poble revoltat cremés el paper sellat que havia tramès el Govern intrús, i el mariscal Duhesme, per a castigar la ciutat, aprofità el trametiment de les tropes de Schwartz a Saragossa per a reunir-se amb Lefevre.

Sortí d'aquí una columna de 4.000 homes el dia 4 de juny, i una pluja forta obligà a detenir-se a Martorell. S'aprofità el dia per a descans, mentre el Sometent cridava els homes de lo rodalia per a dominar el pas del Bruch. Foren cabdills de la jornada, Antoni Franch Estadella i els germans Joan i Jaume Llimona, que amb la bandera del Sant Crist venien d'Igualada, i Francesc Riera, Maurici Carrió i Auguri Parera, dels de Manresa.

Quan els francesos sortiren d'Esparraguera camí de Collbató, un atac, en pujar el Bruch, féu enfera l'avantguarda. Dels penyals queia una pluja de plom que obligà a detenir a can Massana la host que anava refent-se. Allí es repetí l'atac amb més violència. S'havien conjuntat els Sometents amb el de Sampedor, i fou tan ràpid l'atac, que els imperials hagueren de formar el quadro. Aviat el desordre i la confusió regnà entre ells, i els calgué retirar-se cap a Esparraguera i Abrera. Allí un pont de la riera, desfalcat pels muntanyencs, cedí al pes dels fugitius, i, en l'embranzida per a fugir, els soldats del Schwartz no pararen fins a Martorell. Perderen els napoleònics 320 homes, 60 cavalls i una peça d'artilleria.

La nova de la victòria enardí els esperits dels qui lluitaven per la independència. Quan el dia 14, per a venjar l'afront, el general Chabran tornava amb els francesos al Bruch en nombre de 7.000, es repetí l'atac, aquest cop amb artilleria, feta amb troncs d'arbres, reforçats amb cercols de ferro, ultra el canó que el dia 8 els havien pres. De tot arreu plovia el foc, i amb aquestes circumstàncies, davant les grans pèrdues i mancats de superioritat moral, se'n tornà Chabrán amb les seves forces, després d'haver perdut 500 homes.

Tals foren les dues jornades del Bruch.

ESPIGOLAIRE

Els combats del Marroc

Els fracassos del Sr. Alba

La conducta dels socialistes

DIUEN de Madrid que ha cridat fortament l'atenció d'aquell petit món polític la conducta dels diputats socialistes, no posant cap comentari a la nova etapa guerrera iniciada al Marroc com a conseqüència dels fracassos del Sr. Alba en la seva gestió ministerial. Car la realitat de la situació és prou clara. O els combats del 28 i el 31 de maig i el 5 de juny, que han costat centenars de baixes a l'exèrcit, han estat renyits en virtut d'operacions militars que ha ordenat el govern, i en aquest cas ha mancat a tots els seus compromisos amb l'opinió, que no vol noves aventures guerreres, o aquests sagnants episodis bèllics són deguts a la iniciativa i a l'hostilitat dels moros, i en aquest cas representen el fracàs de tota la política del Sr. Alba, que és el qui ha assumit la direcció absoluta dels afers del Marroc.

Aquest fracàs terrible del Sr. Alba, que costa al país tantes vides i tants sacrificis de tota mena, mereixeria ésser constatat per la minoria socialista del Congrés, que guanyà les eleccions precisament amb el programa de les responsabilitats i de l'abandó de tota aventura marroquina. Encara que són prou conegudes les concomitàncies entre els senyors Alba i Prieto, és natural que la conducta dels socialistes, evidenciant en aquests moments una benvolença envers el govern que sembla gairebé sospitosa de complicitat, hagi causat estranyesa i sigui matèria de comentaris entre els polítics madrilenys.

No hi ha cap motiu que justifiqui aquesta conducta dels socialistes. No serà pas la significació lliberal ni democràtica d'un govern que té pertorbada la vida municipal de Bilbao, per on és diputat el Sr. Prieto, amb la seva actuació antilliberal i antidemocràtica, volent imposar a aquell Ajuntament un alcalde de Reial Ordre, que rebutgen alhora els nacionalistes i els socialistes, les dues forces d'opinió més considerables de la localitat. No serà tampoc per la seva actitud pacífica en la qüestió del Marroc, on, com a conseqüència de la política desenrotllada pel Sr. Alba amb l'aprovació del govern, torna la guerra amb totes les seves horrors i amb tota la seva terrible ineficàcia.

El fracàs del Sr. Alba és el fracàs de la concentració. El govern lliberal deia que representava la pau al Marroc. El govern lliberal deia que representava el protectorat civil. Ja era una forma una mica estranya de cercar la pau i el protectorat civil conservar en Africa un exèrcit de més de cent cinquanta mil homes i augmentar-ne encara els efectius. Els fets d'ara, que no són pas fets isolats, que representen el començament d'una nova campanya, contra la voluntat i l'interès del país, signifiquen el fracàs absolut del Sr. Alba i del govern. La concentració lliberal trobà el Marroc en un estat de tranquillitat relativa. El govern conservador havia iniciat, encara que molt a poc a poc, la repatriació de l'exèrcit expedicionari. El govern lliberal suspengué aquesta repatriació i augmentà el nombre de soldats a l'Africa. I ara té altra volta la guerra encesa, una guerra iniciada amb tres combats sagnants, on hi ha hagut prop d'un miler de baixes.

Tenim la satisfacció tristíssima (tristíssima, car és tot el país que en paga les conseqüències) que els fets actuals justifiquen tota la campanya que hem vingut mantenint aquests sis mesos darrers contra la política i contra l'actuació del govern al Marroc. No calia ésser profeta per endevinar el que, una hora o altra, havia de succeir. Però és molt de doldre i de plànyer que, després de la catàstrofe de 1921, encara siguin possibles aquestes coses, i que Catalunya, com tots els altres pobles d'Espanya, segueixi essent víctima d'aquesta arbitrària concepció de les funcions de govern que tenen els polítics madrilenys.

Polítiques

EL SENYOR CAMBO

No és cert que, com han dit les agències telegràfiques, el senyor Cambó estigui recorrent les costes del Mediterrani.

SORTINTS

Ahir marxaren a Madrid En Bartomeu Amengual i el senador senyor comte de Maceda.

Subscripció pública de 16.000 Obligacions hipotecàries de la

Societat Productora de Forces Motrius

al 6 per 100 d'interès anual, lliure d'impostos presents i futurs, que es portarà a cap l'11 del corrent mes de juny

AL TIPUS DE 92 PER 100

ANTECEDENTS

LA SOCIETAT PRODUCTORA DE FORCES MOTRIUS, domiciliada a Barcelona (Diagonal, 468), es creà en 31 de març de 1917, amb un capital de pessetes 6.400,000, elevat posteriorment a 10 milions i a 30 milions per recent acord de la seva Junta General.

L'objecte de la Societat és construir i explotar salts d'aigua i subministrar fluid elèctric. Té construïts:

Salt d'aigua de Pobla de Segur (Lleyda), derivat del riu Flamisell, amb 24.000 HP. installats.

Salt d'aigua anomenat Congost, derivat del mateix riu, la potència del qual és de 2.500 HP.

Salt d'aigua anomenat de Cledes, entre Bosost i Lès (Vall d'Aran), amb 16.000 HP. installats.

CARACTERÍSTIQUES

Les obligacions que s'emeten són al portador de 500 pessetes nominals, al 6 per 100 d'interès anual, pagador per cupons trimestrals, que venceran el 31 de març, 30 de juny, 30 de setembre i 31 de desembre, lliures d'impostos presents i futurs, amortitzables en 40 anys, a partir de juny de 1928.

GARANTIES

Les 16.000 obligacions han estat creades per escriptura atorgada davant del notari de Barcelona En Josep M.ª Aguirre, a 29 de maig de 1923, i gaudeixen de garantia especial hipotecària sobre els saltants de Cledes i Congost i sobre les ampliacions del de Pobla de Segur, la primitiva installació del qual, de 16.000 HP., ha estat elevada a 24.000 HP.

Aquests títols produeixen al canvi d'emissió al 6'60 net

CONDICIONS DE LA SUBSCRIPCIÓ

Les 16.000 Obligacions han estat preses en ferm per un grup assegurador i seran ofertes al públic

el dia 11 del corrent mes de juny
al tipus de 92 per 100, o sia 460 pessetes per títol

pagadores contra lliurament de carpetes provisionals que portaran adherit el CUPO DE 30 DEL CORRENT.

Les comandes se serviran per l'ordre que es rebin a títol irreductible.

LLOCS DE SUBSCRIPCIÓ

BANC DE CATALUNYA
BANC HISPANO-AMERICA
BANC DE BARCELONA
BANCA LOPEZ QUESADA
ROSES I C.ª
BANC DE VALORS I CREDIT
BANC ESPANYOL DEL RIO DE LA PLATA
BANC ESPANYOL DE XILE
BANC DE TERRASSA
FILLS DE MAGI VALLS
BANC ALEMANY TRANSATLATIC
BANC CENTRAL
BANCA MIR, S. A.
JOVER I C.ª
CHAVES & C.ª, S. EN C.

NOTA: Es gestionarà la inclusió de les obligacions a la cotització oficial d'aquesta Borsa i llur pignoració al Banc d'Espanya.

EL SIGLO

DEL 1 AL 30 DE JUNY **GRAN EXPOSICIÒ**

I VENDA DE

MOBLES

I ARTICLES PER A

PRESENT TAULA i CUINA

Preus excepcionals **Mirèu les escaparates**

Salons de Belles Arts

ACTUALMENT

obres de JOAN A. BENLLIURE, YAGO CÈSAR DE SALVADOR, FRAY GALAN, ELISI MEIFREN, ENRIC PORTA, ENRIC OCHOA, LÓPEZ MORELLÓ, etc.

Banca Marsans, S. A.

Valors - Cupons - Girs - Canvi - Cotons - Viatges

Rambla de Canaletes, 2-4
BARCELONA

Direcció telegràfica: **MARSANSBANK**

Apartat de Correus núm. 1
Telèfons números... **4530 A. 4531 A. 4532 A.**

SUCURSAL A MADRID
Avinguda del Comte de Peñalver, núm. 18

DE BREDA A SANT HILARI

ANADA I TORNADA: 7 PESSETES

Estrena dels automòbils nous de **La Hispano-Hilarenca.** Informes i bitllets: Despatx Central dels Ferrocarrils M. S. i A., Corts Catalanes, 573.

Llogaria

magatzem pels voltants de la Plaça Reial, Passatge de la Pau, Escudellers, Avinyó, etc. Dimensions: 12 × 6 aproximadament. Escriure indicant pretensions a LA VEU núm. 377.

Vida religiosa

Avui: El Sagrat Cor de Jesús. Sants Guillem, arquebisbe i Salustià, confessor; Santa Caliope, màrtir. — Demà: El Purissim Cor de Maria. Sants Felicià, màrtir; Ricard, bisbe i confessor, i Santa Pelàgia, verge i màrtir.

Quaranta hores: Avui, a l'església de Nostra Dona de Pompeia, de Pares Caputxins. Hores d'exposició: De dos quarts de set del matí a dos quarts de vuit de la tarda. — Demà, a la mateixa església.

La missa d'avui: El Sagrat Cor de Jesús, color blanc. La de demà: De Santa Maria en dissabte, color blanc.

Cort de Maria: Avui, Nostra Dona de la Concepció, a Sant Francesc, o a Santa Clara, o a la Ensenyança (Eixample), o a la seva església (Eixample), privilegiada — Demà, Imatge del Purissim Cor de Maria, a Sant Just.

Adoració nocturna: Avui, Torn del Beat Salvador d'Horta (a la parroquial de Santa Maria de Jesús, Gràcia). — Demà, Torn de Sant Josep Oriol.

Vetlles en sufragi de les ànimes del Purgatori: Avui, Torn de la Immaculada Concepció, a la seva capella, Escorial, 155 (Gràcia). — Demà, Torn dels Sants Angels i Sant Vicens de Paül, a la mateixa capella.

— El Gremi de mestres estorers de Barcelona celebrarà la seva festa patronal en honor de Sant Bernardí de Sena, el dia 10 del corrent, a dos quarts d'onze del matí, en son propi altar de la Seu, amb solemne ofici a gran orquestra, cantant-se la Missa de Sant Agustí, de J. Sancho Marraco, mestre de capella de la Catedral, sota la direcció del mateix i corrent el sermó a càrrec de l'orador sagrat reverend doctor Eduard Roman, prevere, Catedràtic del Seminari.

L'endemà, dia 11, a les vuit i a dos quarts de nou del matí, i en el mateix altar, es diran misses en sufragi dels agremiats difunts.

Bisbat

— Segons noticies rebudes en aquest Palau Episcopal, el cardenal Reig i els seus familiars varen sortir il·lesos de la topada de trens ocorreguda a la línia de València.

El venerable Prelat ha sortit cap a la capital de la seva arxidiòcesi.

— El Capítol Catedral d'Avila ha dirigit una comunicació al doctor Guillamet agraint l'exemplar de l'obra «Santa Teresa de Jesús» que es va publicar darrerament a la nostra diòcesi.

— El dia 10 del corrent celebrarà la seva primera missa, a la parròquia de Sant Vicens de Castellbisbal, el nou prevere mossèn Joan Sardà i Canals.

— D'una persona devota s'han rebut en aquesta Secretaria 500 pessetes per a l'obra de la Propagació de la Fe i altres 500 pessetes per als nois russos.

— Han acabat els exàmens de tots els alumnes d'aquest Seminari Conciliar.

— Ha mort el degà de la Seu d'Urgell doctor don Josep Caneu i Boixader.

— Ahir, el doctor Guillamet va practicar la Santa Pastoral Visita a les Caputxines de Sarrià.

— El darrer número del Butlletí Oficial Eclesiàstic de Vich publica el següent sumari:

«Pel S. C. de Jesús: Exhortació Pastoral de sa excel·lència il·lustrissima. — Sobre el «Dia de la Premsa Catòlica»: Circular de l'excel·lentissim senyor arquebisbe de Sevilla: Carta de l'eminentissim senyor cardenal secretari d'Estat de Sa Santedat i circular de sa excel·lència il·lustrissima. — Carta Encíclica de S. S. en el tercer centenari de la mort de Sant Francesc de Sales. — Crònica de la Diòcesi. — Bibliografies.»

— Amb motiu de l'assassinat del cardenal Soldevila han estat dirigits des de la nostra capital al Govern i al Capitol de Saragossa, nombrosos telegrames de protesta i de condol.

La Universitat

Relació dels títols rebuts a la Secretaria general:

De Llicenciat en Filosofia i Lletres (Secció d'Història), don Josep Gros Requer.

De Llicenciat en Ciències (Secció de Químiques), don Hermenegild Radi Marquet.

De Llicenciat en Dret, don Lluis de Ciurana Maristany, don Primitiu Solé Amó, don Josep Prat Riera, don Angel Goya Urlarte, don Eduard Ballester Peris i don Víctor Maria Gonzàlez d'Echavarri Zanon.

De Llicenciat en Medicina, don Andreu Enriquez Cabré, don Josep Fraile Garcia Solano, don Max Simon Keibs, don Trinitat Aubert Coromina i don Antoni Sabaté Palomo.

De Llicenciat en Farmàcia, don Marius Xalló Sanz.

— S'ha donat possessió del càrrec de secretari general a don Daniel Mur de Hoyos.

— Ha estat jubilada N'Antònia Ferrer Roca, mestressa de Santa Perpètua de la Moguda (Barcelona).

— El director general d'Ensenyament primari ha accedit al sol·licitat per Na Angela Roig Montagut per dret de concurs, mestressa de l'Escola Normal de noies de l'Ampolla (Tarragona).

NOTÍCIES DE LA PENÍNSULA

(Telegrames i conferències de LA VEU)

MANIFESTACIONS DEL PRESIDENT

Madrid, 7, 2 tarda.

El cap del Govern ha manifestat aquesta tarda que en despatxar amb el rei havia posat a la signatura un decret concedint honors de capità general amb comandament a la plaça, a les despulles de l'arquebisbe de Saragossa.

—Ja veuen — ha afegit — com que no hi ha hagut a Barcelona aquest atemptat de tres morts.

Respecte el debat electoral pronunciat pel senyor Cierva, ha dit el President que serà demà al Congrés, per la qual cosa ell acudirà a les sis de la tarda a la Cambra Popular, amb l'objecte d'estar present en el debat, com desitja el senyor Cierva.

Aquest debat no es fa avui, per celebrar-se a les sis Consell de ministres.

Demà, a primera hora, acudirà el President al Senat, per a assistir al debat sobre el Missatge de la Corona, en el qual intervindrà el comte de la Mortera.

El ministre d'Estat contestarà al senador maurista, i això no vol dir que en moment oportú, no intervingui també en el debat el cap del Govern.

Ha dit també el President que ell hauria desitjat habilitar el dissabte o el dilluns per a celebrar sessió, al Congrés, amb l'objecte de dedicar-la al debat electoral del senyor Cierva, però això no ha estat possible, per tenir els diputats necessitat d'acudir a les eleccions provincials en llurs respectius districtes.

Els informes que té el marquès d'Alhucemas li permeten confirmar que dimarts podrà constituir-se el Congrés.

Parlant del Consell d'avui ha dit que es reunirien a les sis de la tarda, amb l'objecte que pogui assistir-hi el ministre de la Governació, ja que en la reunió ha de tractar-se de la situació de Barcelona, apart de resoldre's diverses expedients.

DE GOVERNACIO

El ministre de la Governació ha manifestat aquesta tarda que les notícies que tenia de Barcelona no acusaven novetat.

El governador continuarà avui les seves gestions prop els patrons i obrers per a solucionar el conflicte dels transports.

El ministre s'ha dolgut que es propalessin, com ahir passada, notícies d'atemptats que no es realitzen.

—Prou en tenim, per desgràcia, amb els crims que es cometen — deia el ministre — perquè n'inventem més.

EL MINISTRE D'INSTRUCCIO

El ministre d'Instrucció pública ha celebrat aquest matí una extensa conferència amb el comte de Romanones.

Després ha visitat el cap del Govern.

NOVA LLISTA DE BAIXES

Madrid, 7, 4'15 tarda.

Al ministeri de la Guera han facilitat la següent nova llista de baixes de l'últim combat:

Tinent Ferran González del Valle, contús; tinent Francesc Sánchez Zamora, lleu; tinent Ferran Lezcano, greu, capità Ortiz de Zárate, lleu; tinent Ricard Fernández, menys greu; capità Camita, sense pronosticar; tinent Marian Roy, menys greu; alferes Francesc Ruiz Hernández, greu.

En total:

Europeus: morts, 29; ferits, 104.

Indígenes: morts, 39; ferits, 190.

La majoria dels europeus són del Terç i Regulars.

El tinent Cea, que es donà per mort, és ferit greu.

SOBRE EL SINISTRE FERROVIARI

El ministre de Foment en rebre els periodistes s'ha referit a l'accident ferroviari ocorregut a l'estació de Vinaroz.

Avui no havia rebut noves notícies referents a aquest assumpte i s'ha felicitat que la catàstrofe no tingués les proporcions que se li atribuïren en els primers moments.

Ha dit que les primeres notícies les tingué al Congrés, a les cinc de la tarda, i immediatament es traslladà al ministeri, on no es reberen notícies fins després de les nou de la nit.

Amb aquest motiu s'ha dirigit al director de Comunicacions dient-li que aquesta classe de despatxos sempre han de considerar-se com urgents i ésser tramesos immediatament.

També ha disposat el senyor Gasset que el cap de la divisió instrueixi l'oportú expedient per a depurar responsabilitats, puix els despatxos estaven posats a dos quarts de tres de la tarda i tardaren a arribar al ministeri prop de set hores.

Parlant d'aquest mateix assumpte, el director d'Obres Públiques, ha dit que indubtablement s'ha faltat al Reglament de ferrocarrils, puix d'altra manera no poden ocórrer aquestes desgràcies. O ha faltat algun empleat al seu deure o s'ha incorregut en alguna equivocació.

De totes maneres — ha acabat dient — en l'expedient que s'instrueixi serè inexorable.

EL DISGUST DE LA POLICIA

Diu «El Debate»:

Sabem que en el despatx d'un alt cap de la Direcció general d'Ordre públic, es desenrotllà, ahir al matí, una escena molt violenta entre el dit cap i una comissió d'agents que anà a visitar-lo per a significar-li el disgust que regnava en la policia de Madrid per alguns fets recentment esdevinguts a Barcelona i a exposar-li llur protesta.

Pel que sembla, el motiu principal del descontent que regna entre la policia de Barcelona i Madrid i que va estenent-se en «províncies», no és per l'assassinat de l'agent senyor Fernández Alegría, sinó per un fet verdaderament escandalós ocorregut fa pocs dies, i és el següent:

Detingut un subjecte sobre el qual hi havia bastants d'indicis d'ésser l'assassí de l'inspector senyor Escartín, fou conduït a la «jefatura» i presentat allí a la vídua de l'inspector, per si el reconeixia com un dels que prengueren part en l'atemptat, ja que aquest havia estat presenciat per ella des d'un balcó de casa seva, la vídua no sols reconegué el subjecte, sinó que fou tal la impressió que li causà veure'l de nou, que sofrí un atac de nervis, del qual trigà bastant de temps a tornar en sí.

Assabentat d'això el cap superior, senyor Otermin, prohibí terminantment que s'aixequés la corresponent diligència, i aconsellà que, en tot cas, compareguès la vídua al jutjat i manifestés allí el que considerés convenient, si bé no permeté de cap manera que per a la seva presentació al jutjat l'acompanyessin els agents; en vista d'això, la vídua, per a evitar ulteriors molèsties i perjudicis, renuncià a tota intervenció en el sumari.

Al detingut se li imposa una quinzena per faltes a la moral, i complerta la quinzena tornà al carrer, després d'haver recomanat, molt especialment, el senyor Otermin, que no s'adoptés amb l'individu cap represàlia.

A L'ENTRADA AL CONSELL

Madrid, 7, 6'15 tarda.

Després de les sis de la tarda s'han reunit els ministre a la Presidència, per a celebrar l anunciat Consell.

El primer d'arribar ha estat el ministre d'Instrucció pública, el qual ha fet manifestacions d'interès.

El ministre de Finances ha manifestat que portava dos expedients d'autorització d'arbitris i la distribució de cabals del mes.

El de la Guerra ha dit que en el Consell d'avui s'acordaria el nomenament del nou sots-secretari del seu ministeri.

Les notícies que havia rebut de Melilla acusaven completa tranquillitat. Avui no s'ha efectuat el comboi que estava anunciat a les posicions avançades. No se sap si es portarà demà. Els aviadors no han observat nous contingents enemics davant des posicions avançades.

El ministre del Treball ha dit que portava expedients.

El de Marina era portador dels passaports de diversos oficials de l'Armada que marchen comissionats a l'estranger.

El ministre de Gràcia i Justicia ha manifestat que demà, en l'exprés de Barcelona, marcharà a Saragossa per a presidir l'enterrament del cardenal Soldevila.

El dissabte assistirà als funerals que se celebraran a Saragossa per l'ànima del finat i aquest mateix dia, a la nit, tornarà a Madrid.

SOBRE LA SITUACIO DE BARCELONA

«El Sol», referint-see a la situació de Barcelona, i acollint les insinuaterminatDcions de «La Epoca», ço és que els liberals, els quals feren la llei del terrorisme i la de jurisdiccions bé podrien ara reformar la llei d'enjudiciament criminal i el Codi Penal, diu que els exemples citats no són oportuns. Ambdues coses fracassaren.

I afegeix:

Però quan el problema del terrorisme no està a les pàgines de la Llei d'Enjudiciament criminal, ni a les del Codi, es pot preguntar si s'ha de governar en front del terrorisme i en son principal focus: Barcelona.

Unes vegades no s'ha deixat governar; altres hi ha hagut inhibicions que de fet ha passat el govern als bàndols.

La substitució del senyor Martínez Anido feta pel senyor Sánchez Guerra semblà a alguns una feta portentosa. Fins a tal punt es considerava fora de l'acció del Govern el del comandament de Barcelona.

Ni tan sols hem vist que els governs mostressin llur interès i llur desig d'informació directa enviant algun dels seus membres a la ciutat comtal, no en un d'aquests viatges d'etiqueta en el programa dels quals no hi ha més que banquets i discursos, sinó un viatge d'estudi i un acte de presència.

L'elecció de governadors tampoc ha estat a l'altura de les necessitats actuals

El Govern de Barcelona és avui tan important o més que un ministeri, i els governs haurien de designar per aquest càrrec alguna de les personalitats més autoritzades de la seva agrupació, en lloc d'enviar persones molt apreciables, que serien potser excellents governadors d'una «provincia» plàcida i sense conflictes, i que han d'estar a cada cas acudint al telègraf o al telèfon, per a consultar al ministre de la Governació.

Potser la gravetat dels problemes plantejats a Barcelona aconsellés un règim especial que donés al representant del Poder central més amples facultats que les de la llei provincial, però hauria d'ésser a condició que les facultats fossin unides a la personal autoritat i competència: que un delegat oficial semblant fos el representant de la llei i de l'ordre polític, mai de parcialitats.

Es possible, més que possible, que l'assaig de governar no s'hagi fet encara a Barcelona, ni tan sols en les elementals providències, com seria la d'un desarmament general i rigorós de tots els que no estiguessin constituits en autoritat pública o oficialment al seu servei i una severa policia de comerç d'introducció d'armes.

Diu «El Sol»:

Quan en la sessió anterior al Congrés s'aixecà el senyor Cierva per a preguntar al Govern quins mitjans pensava adoptar contra el desenrotllament del terrorisme, el ministre de la Governació manifestà que aviat sotmetria a l'aprovació de la Cambra un projecte de llei encaminat a la repressió d'aquest mal.

Aquesta resposta del ministre fa creure que s'empendrà una violenta repressió, i alguns periòdics han arribat a assegurar que el projecte no serà altra cosa que l'aplicació de severes mesures d'excepció.

No coneixem el projecte del duc d'Almodóvar, però tenim entès que no contindrà mesures d'aquesta naturalesa.

En ell s'estableixen penalitats severes contra l'ús d'armes de totes classes, sense llicència.

Tenint en compte el resultat positiu de tal mesura obtinguts en altres països, no sabem si aquesta disposició en tindrà alguna altra de complementària, però encara que la tingués no tindrà el caràcter que alguns havien suposat.

SENAT

Madrid, 7, 4'15 tarda.

A les quatre menys deu minuts, el comte de Romanones declara oberta la sessió.

En el banc blau, els ministres de Gràcia i Justicia, Treball i Foment.

Es dóna compte del despatx ordinari.

Juren el càrrec diversos senadors.

Precs i preguntes.

El comte DEL MORAL DE CALATRAVA pregunta a la Mesa si en l'actualitat existeix alguna altra petició de suplicatori, ultra el que es refereix al general Berenguer, perquè, en cas afirmatiu, s'hi dictamini a mateix temps que sobre el del general Berenguer.

Si no hi hagués pendent, com creu, cap altra petició de suplicatori, sollicita que quan en vingui algun sigui també immediatament dictaminat.

També desitjaria saber si la Comissió que ha d'entendre en el suplicatori contra el general Berenguer estarà formada a proposta del Govern i constituïda solament per ministerials.

Recorda com es constituí la Comissió nomenada en l'anterior legislatura.

El PRESIDENT manifesta que en l'actualitat no existeix pendent cap petició de suplicatori fora del demanat contra el general Berenguer.

Quant al successiu vol fer present que la Mesa adoptarà el mateix criteri que ara sustenta.

Madrid, 7, 5'15 tarda.

El ministre del TREBALL. — El Govern, davant l'interès i importància del suplicatori, ha proposat una candidatura, en la qual també hauran de figurar les minories.

El comte del MORAL rectifica per a dir que el procedir del Govern pot encloure quelcom de parcialitat.

El ministre del TREBALL diu que el Govern s'ha limitat a recomanar als seus amics una determinada candidatura, però deixant en llibertat a cada un perquè obri segons la seva consciència i criteri.

El senyor PORTELA prega que s'assigni una quantitat als pagesos damnificats per les darreres tempestes.

Formula altres precs sense interès que són contestats pels ministres de Foment i Gràcia i Justicia.

El marquès de la HERMIDA explana una interpellació referent a la producció del blat.

Parla de la importació innecessària i desmesurada del blat argentí, citant xifres i dades per a demostrar que els governs han volgut fer la competència als agricultors.

Afirma que el blat continua entrant, si bé de manera clandestina, a Espanya, i demana al Govern que proposi els mitjans per a evitar-ho.

Aquesta constant entrada de blat estranger és la principal causa de la depreciació en el preu del blat nacional.

A requeriment de la presidència, l'orador suspèn el discurs fins a la sessió vinent.

Ordre del dia.

S'aprova l'acta.

També s'aproven alguns dictàmens de la Comissió d'Actes, proposant admissió d'alguns senyors senadors, els quals juren immediatament el càrrec.

Se suspèn la sessió, passant el Senat a reunir-se en seccions, per a elegir la comissió del suplicatori relatiu al general Berenguer.

Madrid, 7, 8'30 nit.

A les sis menys vint es reprèn la sessió, presidint el comte de Romanones.

Al banc blau, el president del Consell i el ministre de Foment.

Es dóna lectura al resultat de les Seccions i també a una comunicació del marquès de Cortina renunciant a formar part de la Comissió que ha de dictaminar en el suplicatori del general Berenguer.

El marquès de MORTARA creu que en aquesta renúncia hi ha quelcom d'això que es diu «manejos diplomàticos».

El senyor RODRIGANEZ, president de la Secció, opina que ha d'acceptar-se la renúncia presentada pel marquès de Cortina, ja que en l'elecció sols hi hagué onze votants i el senyor Cortina sols n'obtingué sis, que no són la majoria absoluta que prescriu el reglament.

El PRESIDENT DEL CONSELL manifesta que el Govern no té res que veure amb les maniobres aludides pel marquès de Mortara.

Opina que l'elecció del senyor Cortina és vàlida pel nombre de vots obtinguts; però respecta les raons d'aquest al fonamentar la seva renúncia.

Com a solució, proposa que demà torni a reunir-se la Secció quarta i nomeni lliurement l'individu que ha de formar part de la Comissió, sense que el Govern faci sobre això cap indicació.

El Govern vol seguir en aquesta i en totes les qüestions el camí recte, i dintre d'això complirà amb el seu deure, i així el país ens jutjarà a tots. (Aplaudiments).

El marquès de CORTINA explica les raons de la seva renúncia, que són el mantenir el seu criteri oposat a la concessió del suplicatori.

Es procedeix a l'elecció de la Comissió permanent d'Obres públiques.

El senyor BURGOS MAZO protesta de la forma en què es fan aquestes eleccions, i demana que es compleixi el Reglament.

El PRESIDENT. — Si s'ha proposat l'elecció per mitjà de votació ordinària ha estat obeint a indicacions d'alguns senyors senadors. Ara vol sa senyoria que es compleixi el Reglament? Així es farà, però tanmateix, a molestar-se a votar, senyors senadors. (Rialles.)

En votació nominal queda elegida la Comissió.

Es dóna lectura al projecte de contesta al Missatge de la Corona.

El PRESIDENT proposa que sols es discuteixin les esmenes que s'apartin més del fons de la qüestió, essent aquestes les del comte de la Mortara i del senyor Gonzàlez Llanas.

Així s'acorda.

S'assenyala l'ordre del dia per a demà, i s'aixeca la sessió a un quart de set.

CONGRES

Madrid, 7, 4'15 tarda.

S'obre la sessió a les 3'45, sota la presidència del senyor Alvarez.

Al banc blau el ministre de la Governació.

S'aprova l'acta de le sessió anterior.

Ordre del dia.

El senyor CIERVA impugna l'informe del Tribunal Suprem sobre l'acta del districte d'Arzúa (Corunya) en la qual es proposa la validesa de l'elecció i l'aptitud i capacitat del candidat proclamat, don Generós Martín Toledano.

Tot el discurs va encaminat a demostrar que la proclamació havia de ser per al seu correligionari el senyor O'Shea.

Madrid, 7, 5'15 tarda.

Parla d'eleccions simulades en algunes seccions, de falsificació d'actes, de destitució d'ajuntaments i de tota classe de tupinades electorals a les quals ja es referí en un altre discurs.

S'ocupa extensament de la conducta del president de la junta provincial del cens i adverteix que aquest senyor havia estat ja, en ocasió anterior, president de l'audiència territorial de la Corunya, que el destituí i en període d'eleccions tornà a exercir el càrrec.

Manifesta que aquest matí s'ha examinat l'expedient a la secretaria de la Cambra i s'ha aixecat una acta que signen els empleats de la secretaria en la qual consta que en l'expedient figuren les cinc actes de Bellit, actes que la junta provincial del cens i del Suprem diuen no haver rebut.

El senyor AYUSO.—Es à dir, que el Suprem ha comès una falsedat i s'ha d'afirmar així.

El senyor CIERVA.—Es cert; el Suprem comet una falsedat, i tan responsable com sia el prestigi del Suprem, ho és el del meu amic senyor O'Shea, que assegurà l'existència d'aquestes actes que li donen una gran majoria de vots.

Amb el que esta passant aquí no espero que es modifiqui el sistema i ja sé que passarà amb aquest informe.

El senyor CORDERO.—Jo tinc la mateixa esperança que si S. S. estigués al banc blau.

El senyor CIERVA.—El que jo desitjo és que s'aprecii l'exactitud de les meus paraules.

El senyor DE LOS RIOS.—Però el Suprem fa molt temps que comet in-

justicies i no obstant S. S. no ha proposat cap mesura contra el Suprem.

El senyor CIERVA. — SS. SS. no saben el que diuen. (Grans protestes en els socialistes.)

El senyor SABORIT. — Nosaltres tenim vergonya política i som aci per les nostres pròpies forces i no per una força pactada, com vosaltres, que haveu rebut l'auxili del Govern.

El senyor CIERVA. — I vosaltres sou uns ministerials.

Aquestes paraules del senyor Cierva promouen un gros escàndol, en el qual es creuen increpacions molt fortes entre ciervistes i socialistes.

El senyor SABORIT. — S. S. ve aquí a perdre el temps.

El senyor BESTEIRO. — El que diu S. S. és una ofensa a aquesta minoria.

El senyor SABORIT. — El país vol que es parli aquí del Marroc, on estan morint molts fills d'Espanya per una causa que el poble odia, i no d'aquestes petiteses i d'aquests plets electorals que el senyor Cierva porta aquí per a combatre el Suprem sols quan es perjudica a algun correligionari seu.

(Això, això — diuen els socialistes.)

El senyor CIERVA. — Jo he vingut a exercir un dret i estic disposat a seguir exercitant-lo. (Aprovació en els ciervistes.)

El senyor SANCHEZ GUERRA. — Nosaltres hem elegit president a S. S., senyor Alvarez, perquè presideixi.

(Grans protestes en la majoria i veus d'increpacions al grup que volta els senyors Cierva i Sànchez Guerra, des d'on es contesta a les increpacions de la majoria.)

El PRESIDENT, fent anar la campaneta. — Des del primer moment estic imposant ordre i és sabut que hi ha explosions de protesta que a la presidència no li és possible contenir. Jo no desconec el deure que tinc d'emparar, des d'aquí, el dret de tots els diputats, i per aquesta raó prego que no es facin interrupcions i es deixi al senyor Cierva continuar el seu discurs.

El senyor CIERVA. — Ja he notat des del primer dia el desig de combatre'm des de l'extrema esquerra.

(Es reprodueixen les protestes.)

El senyor BESTEIRO: Es que S. S. ens ha dirigit paraules ofensives, qualificant-nos de ministerials, quan sap que no ho som.

El PRESIDENT. Prego al senyor Cierva que no aculli les interrupcions i no dialogui amb els seus companys, limitant-se a seguir exercint el seu dret en l'assumpte que es debat.

El senyor CIERVA: Per què se m'interromp?

El senyor CORDERO i altres socialistes: Interrompem a S. S. per a corroborar les seves paraules i reconèixer que, en efecte, el Suprem ha incorregut en falsedat. Ja sap S. S. que quan té raó la hi donem.

El senyor BESTEIRO: I és també sabut que quasi mai la té.

(Altre lleuger escàndol.)

El senyor CIERVA, calmats els ànims, acaba el seu discurs dient que encara que sofreix moltes amargures no té altre remei que complir amb el seu deure de combatre en defensa de la justicia i perquè les lleis no es conculquin, sigui per qui sigui.

El senyor CORDERO: I S. S. també les conculca.

Entre el senyor Cierva i els senyors Cordero i Besteiro es promou un diàleg.

Madrid, 7, 6'15 tarda.

El ministre de la GOVERNACIO diu que no té més remei que protestar, en compliment del seu deure, contra els atacs que el senyor Cierva ha dirigit al Tribunal Suprem, qualificant-lo d'autor de falsedats.

El senyor CIERVA. — Tots els ciutadans tenim el deure de respectar el Tribunal Suprem, però també tenim el dret de protestar contra tot el que signifiqui injusticia.

El senyor MARTINEZ TOLEDANO, com a candidat proclamat, defensa l'informe, i, per conseqüent, la legalitat de la seva elecció.

El senyor CIERVA rectifica breument.

El senyor SANCHEZ GUERRA parla per a explicar el seu vot.

Manifesta que ha estat sempre norma seva el respectar els informes del Suprem, però ara ens trobem en un cas especial. El Suprem diu que no ha examinat cinc actes i el senyor Cierva ha demostrat que aquestes actes anaven en l'expedient amb la declaració dels empleats de la Cambra. A això més que a res donem crèdit.

Per això, i per a no sentar un precedent funest, votant contra el Suprem, anuncia que els conservadors s'abstindran en la votació.

El senyor PRIETO manifesta que aquesta actitud del senyor Sànchez Guerra no passa d'ésser una habilitat política. A les Corts anteriors, en l'acta de Tortosa, hi havia actes notarials de presència que demostraven la illegitimitat de l'elecció i aleshores els conservadors trepitjaren la fe notarial i votaren l'informe.

El senyor SANCHEZ GUERRA replica que en l'acta de Tortosa es tractava d'una qüestió de fons que a son temps es discutí, i ara s'aparta de la qüestió de fons per a justificar la seva actitud.

El ministre de la GOVERNACIO aconsella a la majoria que voti l'informe.

Madrid, 7, 9'15 nit

El senyor CIERVA diu que per a no sentar discrepàncies no demana la votació nominal.

Queda aprovat l'informe.

A petició del senyor Prieto es llegeix l'article 32 del Reglament, que diu que per a constituir definitivament el Congrés, és indispensable que hagin estat proclamats, pel cap baix, 200 diputats.

El senyor PRIETO recorda al president el que digué en el seu discurs sobre el seu desig que el Congrés es constituís com més aviat millor.

Això contrasta amb el que ahir passà, que s'aixecà la sessió una hora abans del temps reglamentari.

Fa avinent que els informes del Suprem han de passar directament a la Mesa, i per això, no es pot consentir que es faci el que s'ha fet amb alguns, com és ara el de Canàries, que ha retirat la Mesa per a reproduir-los.

Afegeix que no estan disposats els socialistes a permetre que arbitràriament s'escursin les sessions, puix volen que el Congrés es constitueixi de eguida.

El PRESIDENT. — Vaig a contestar amb claritat a S. S.

Li puc anunciar que en la sessió de dimarts es procedirà a la constitució definitiva del Congrés, i crec que no hi ha exemple de més celeritat, en la constitució del Congrés, que aquest que es dóna en la present legislatura.

Altrament, he de dir que ahir jo no vaig modificar l'ordre del dia. El que va passar fou que en l'ordre del dia s'havien omès actes que es llegiren, i per a evitar que es suscités un incident que hauria contribuït més a perdre el temps, vaig aixecar la sessió. I, dit això, he d'afegir que el president no desconeix la seva facultat, i que s'hi ajustarà d'ací endavant, aixecant la sessió en els terminis que siguin reglamentaris.

El senyor PRIETO. — La Presidència no ha d'atribuir-se el mèrit d'haver accelerat la constitució del Congrés; side cas serà deguda a la sobrietat amb què hem procedit les oposicions. I quant a la confecció de l'ordre del dia, he de repetir que en matèria d'actes, no té la Presidència facultat per a fer alteracions, perquè es po tiesionar el dret d'alguns diputats.

Celebro veure anunciat que dimarts es constituirà definitivament el Congrés, car el país necessita que, com més aviat millor, entengui el Parlament en assumptes que reclamen el més alt interès nacional.

El PRESIDENT. — La Presidència no pretén atribuir-se cap mèrit per la celeritat en els debats d'actes; i si S. S. se l'atribueix, no recull el que es la realitat.

Quant a la modificació de l'ordre del dia, queden les seves paraules consignades com expressió del criteri d'aquesta minoria; però, respectant-ho molt, jo he d'expressar el meu i dir que és pràctica constant de les assemblees deliberants, donar al president la facultat de dirigir els debats, perquè és el que pot apreciar les necessitats en relació amb el temps i les conveniències de tothom.

Queda terminat aquest incident.

Sense debat s'aproven altres informes.

El senyor LEQUERICA combat el relatiu a l'acta de Mèrida, qu és de validesa.

El senyor LARIOS RODRIGUEZ, candidat proclamat, el defensa.

El ministre de la GOVERNACIO intervé per a justificar el nomenament d'uns delegats governatius que s'enviaren al poble de San Vicente de Alcàntara, que tenien la missió d'evitar coaccions i la compra de vots.

Rectifiquen tots tres senyors, i es passa a aprovar l'informe.

A l'extrema esquerra es demana votació nominal.

S'hi procedeix, i queda aprovat.

El senyor CANALS impugna el relatiu a l'acta de Lleyda, que proposa la proclamació del senyor Dualde en lloc del senyor Florensa, que fou proclamat per la Junta Provincial del Cens.

El senyor ALVAREZ VALDES el defensa.

El debat gira al voltant de si són vàlids o no els vots emesos en la candidatura del senyor Florensa i Rusach, quan el candidat és Florensa i Farrè.

El senyor CANALS sosté que no és aplicable l'article 44 de la llei electoral en aquest cas, perquè en les certificacions de la Junta Provincial i Central del Cens, està rectificat el cognom; i el senyor ALVAREZ VALDES entén que el Tribunal d'Actes protestades del Suprem, no ha tingut més remei que interpretar en el seu just sentit aquest article 44 de l'esmentada llei, puix precisament la primordial comesa del Suprem, és la interpretació de les lleis.

Altrament adverteix que en l'acta original i en la còpia on figura el cognom rectificat, hi ha una raspa dura.

Rectifiquen tots dos senyors, i s'aprova l'informe.

També s'aproven els informes relatius a les actes de Guinzo de Limia, Santa Cruz de Tenerife i Tortosa.

El senyor DOVAL impugna el relatiu a la de Terol, que proposa la nullitat de l'elecció per a procedir a nova convocatòria.

No comprén que el Suprem hagi informat per la nullitat d'una elecció que pel que respecta al senyor Toran no conté protestes d'importància. Només pot explicar-se considerant que el Suprem està mancat, en la majoria dels casos, dels suficients elements de juí per a jutjar.

No hi ha dubte que l'acta correspon al senyor Toràn, i que el derrotat ha estat el senyor Falcó.

Creu que cal treure-li al Suprem l'examen de les actes protestades.

El senyor ROSADO di contesta lamentant que constantment s'estini aquí censurant el Suprem, i seria millor, en efecte, substituir per un altre el sistema d'examinar les actes protestades.

Si es presenta un projecte de llei encaminat a això, seria el primer en votar-lo; però en el cas present, cal reconèixer que el Suprem ha procedit en justicia, i cal acatar els seus informes.

Rectifiquen tots dos, i s'aprova l'informe.

Sense debat s'aprova el relatiu a Lanzarote, i s'ajorna la discussió del de Lojo per a demà.

S'aixeca la sessió a les nou de la nit.

EL GOVERN I LA QÜESTIO DE LES RESPONSABILITATS

Madrid, 7, 9'15 nit.

«La Voz» publica unes declaracions fetes, segons es despren, per un ministre molt caracteritzat, en les quals es diu:

«Amb una perseverança digna de millor causa, s'ha tractat d'aprofitar el període interparlamentari últim, des de desembre fins ara, per a influir a l'ànim públic en el sentit de donar per liquidat el desastre de l'any 1921 amb la instrucció de l'expedient Picasso, sense que les salpicadures atenyessin un mil·límetre per damunt de la Comandància general de Melilla.

Els impunistes (així es ve anomenant als estorbadors de les altes responsabilitats) han treballat amb fe, i, a mesura que s'atansava el moment de rependre les tasques parlamentàries i el perill de reproducció del suplicatori per a processar al general Berenguer, han forçat la màquina.

Va treballar-se tant, que el Govern observant que en la maniobra s'hi havien ficat no sols publicistes, conferenciants i simples conversadors, sinò homes de qualificada significació política, ha resolt adscriure la seva vida al resultat de sa proposta en la qüestió del suplicatori Berenguer.

Ja s'observaren al Senat els senyals previs dels treballs impunistes amb tanta claretat, que fou precís, per tal d'aturar els possibles estralls, que el cap del Gabinet parlés clarament amb algú a qui, segurament amb injusticia, es conceptuava el cap invisible dels impunistes.

El marquès d'Alhucemes, amenaçat d'un perill polític, hi sortí a l'encontre i obligà a lluitar a plena llum a qui podia estar fent-ho a l'ombra; i sembla que el problema serà plantejat en el Senat així:

Es criteri del Govern la concessió del suplicatori demanat pel Suprem de Guerra, contra el general Berenguer.

Si no s'aprobés, el Govern procederia com un derrotat en qüestió de Gabinet.

La setmana pròxima, doncs, aclarirà per complert aquesta situació que per als ministerials no ofereix dubte.

Quant a la forma parlamentària de plantejar aquest assumpte de les responsabilitats, el Govern ha refusat ja per insuficient, vist de quina manera interessa a l'opinió el tema, la proposta que en nom de la concentració féu el senyor Alcalà Zamora.

Les demandes de l'opinió no es detenen en dues o tres persones, que eren les que en aquell vot s'assenyalaven com a possibles responsables. Allò que podia ésser solució llavors, tindria avui les aparències d'una comèdia i no s'està en temps de farça.

Sembla que el Govern està inclinat a proposar al Congrés que, per a depurar les responsabilitats que han escapat a l'expedient Picasso, es designi una comissió amb la deguda representació de les diverses fraccions polítiques i se li encarregui la instrucció d'un expedient en el qual, podent fer tota mena de depuracions, es revisi l'acció dels homes civils que actuaren a la política del Marroc des de l'any 1909.

Aquesta comissió podria tenir un termini fixat per l'acompliment de sa comesa, i el resultat de son estudi seria la ponència base de discussió al rependre's les tasques parlamentàries.

950 BAIXES?

Diu «La Correspondencia de España» que, segons noticies fidedignes, lese baixes que sofriren els espanyols een l'últim combat foren 950 incloent-hi les indígines.

A SARAGOSSA

El ministre de Gràcia i Justicia ha manifestat aquesta tarda a l'Alta Cmbra que definitivament sortirà demà cap a Saragossa, on presidirà els funerals i el sepeli del cardenal arquebisbe.

Pensa estar de reorn a Madrid dissabte a la nit.

El senyor Azpeitia, que anava designat pel Senat, ha desisstit del viatge davant indicacions del comte dce López Muñoz, que creu que ha de quedar en el ministeri durant el seu sojorn a Saragossa.

CONTRA L'US D'ARMES

Madrid, 7, 10'30 nit.

La pròxima setmana el ministre de la Governació portarà al Congrés un projecte de llei establint severes penes per a aquelles persones que sense la deguda llicència usin qualsevol classe d'armes.

PROTESTA A SARAGOSSA

Es deia aquesta al Senat que els elements d'ordre de Saragissa pensen aprofitar l'arribada del ministre de Gràcia i Justicia, senyor López Muñoz, que va a presidir els funerals per a organitzar una manifestació de protesta contra el govern amb motiu de l'assassinat del cardenal Soldevila.

Super-joia Universal

Caçant feres a l'Africa amb el rifle i la canana

Presa al cor de l'Africa salvatge, verge

Dia 11, estrena a PATHÉ-CINEMA

Consell de guerra

Ahir al matí, a la caserna del Roger de Llúria, es reuní el consell de guerra per a la vista de la causa instruida al regidor senyor Carrasco i els dibuixants senyors Cardona i Gol, per uns dibuixos publicats en un setmanari local i denunciats com injuriosos a l'exèrcit.

Els processats declararen que no havien tingut cap intenció ni cap propòsit d'injuriar l'exèrcit i que els dibuixos no tenien altre finalitat que donar una nota humorística.

El fiscal demanava primer per al senyor Carrasco 4 anys de presó correccional i un any a cada un dels dibuixants.

Després de la lectura dels informes de les defenses, el fiscal modificà les seves conclusions en el sentit de demanar sis mesos i un dia de presó correccional per al primer dels esmentats acusats i de retirar l'acusació per als dos restants.

Els defensors, advocats senyors Anguera, Masferrer i Jover, en informes ben fonamentats, sollicitaren l'absolució.

La sentència del consell es farà pública així que l'aprovi el capità general.

Govern civil

Extracció de sorra de la platja

El Negociat de Ports fa saber que don Víctor Gaminde i Guimón ha sollicitat del ministeri de Foment la concessió per a extreure sorra de les platges de Sant Adrià i Barcelona, des de la desembocadura del riu Besòs al port, per un termini de 20 anys i sense caràcter exclusiu. Admeten reclamacions contra aquesta petició al Govern civil, durant el termini de trenta dies.

D'aigües

S'anuncia al públic que el comte de Caralt ha sollicitat establir una canonada de ciment de 20 centímetres de diàmetre per a conduir aigües de la seva propietat en la part alta del terme municipal de Sant Andreu de Llavaneres i destinades a la Granja que radica en el dit poble.

La dita conducció s'installarà des de l'origen fins al poble al llarg de la riera d'Acatà i després penetrarà en terres de propietat del peticionari, travessant la carretera provincial de Cornellà a Fogàs de Tordera.

Tots els que tinguin alguna reclamació que formular ja sigui respecte a la propietat de les dites aigües o als perjudicis que puguin ocasionar-los la conducció, poden presentar reclamacions en un termini de trenta dies al Govern civil.

Una escola nova

La Secció administrativa d'Ensenyament Primari fa públic que mossèn Isidre Puigrodón Boladeras ha incoat expedient sollicitant del Rectorat autorització per a establir i dirigir un Collegi de nois no oficial d'Ensenyament Primari, al poble de Santa María d'Oló, carrer Major, 12, amb el títol d'Escola Parroquial. En el termini de quinze dies poden fer-se les reclamacions que procedeixin i que puguin referir-se, tant a les condicions higièniques i pedagògiques del local, com a la moralitat i bons costums del sollicitant.

Línies noves d'automòbils

El Negociat d'Automòbils anuncia al públic perquè puguin presentar-se reclamacions per escrit, durant el termini de vuit dies, que don Esteve Sardà Aguilar sollicita autorització per a establir un servei públic d'automòbils entre Tona i Vich; don Vicens Magem i Deig sollicita autorització per a establir un altre servei d'automòbils de de Prats de Llussanès a Gironella, i don Antoni Benedé i Péret sollicita igualment autorització per a establir un servei d'automòbils de Mollet a la Conreria.

Estació a la Bordeta

Havent de procedir-se a l'execució de les obres necessàries per a la construcció de l'estació de classificació de la Bordeta, de la línia de la Bordeta al port de Barcelona, en terme d'Hospitalet, s'avisa als propietaris interessats en l'ocupació de terres que s'han d'expropiar amb motiu de les dites obres, essenyalant un termini de quinze dies perquè puguin formular les reclamacions que hagin d'exposar contra la necessitat de l'ocupació de les dites finques.

Les reclamacions es dirigiran a l'alcalde d'Hospitalet de Llobregat, i podran fer-se verbalment o per escrit.

Els referits propietaris són: Jaume Estadella, Hereus de Jacint Parellada, Gaspar Calvet, Manuela Ravareda, Joaquim Duran Barraquer, Hereus dels ducs d'Almenara Alta, Santiago Novellas, Joan Llopis i Eulàlia Regordosa.

Recomanem a les entitats i als particulars que tenen a bé trametre'ns articles o notes suplicades, la necessitat absoluta (sense la qual no ens és possible fer-ne el menor cas) d'avalar degudament els originals amb un segell o una firma . . . . . .

Notícies de l'Estranger

Pellier, Ismet Patxà i Venizelos

Lausana, 7. — El general Pellier ha conferenciat extensament amb Ismet Patxà, ocupant-se de les qüestions pendents de resolució, no havent-se arribat a cap acord satisfactori.

També ha conferenciat amb Ismet Patxà l'ex-president grec senyor Venizelos, referent a les dificultats que subsisteixen en el que es refereix a la reglamentació del recent acord grecoturc. — Havas.

Protesta de Grècia a Sofia

Atenes, 7. — A conseqüència de l'assassinat comès per les forces irregulars búlgares en la persona de major Pierutsakas, el ministre de Negocis estrangers ha encarregat al seu representant a Sofia que presenti una protesta davant del Govern búlgar. — Havas.

Grècia a la Petita Entesa

Paris, 7.—Comuniquen de Belgrad a «Le Matin» que la presència del ministre grec senyor Alexandris a Bucarest ha estat interpretada com una temptativa per part de Grècia perquè se l'admeti a la Petita Entesa.—Havas.

Els francesos ocupen noves fàbriques

Coblenza, 7. — Les autoritats franceses han ocupat els establiments metallúrgics que la casa Krupp té a Neuwied, Engers i Mulhefen, essent decidides a conservar-les en garantia del pagament de vint mil milions de marcs, que en qualitat d'impostos deuen a França els establiments Krupp d'Essen i que encara no han estat pagats. — Havas.

Coblenza, 7. — Les autoritats franceses s'han incautat de quaranta quatre milions de marcs que obraven a les caixes municipals del Ruhr.

També han ordenat el tancament, durant vuit dies, dels magatzems Althof, d'Essen, per haver-se negat a vendre als soldats francesos, essent detingut el director dels esmentats magatzems. — Havas.

Avió espanyol recollit al Mediterrani

Paris, 7.—Comuniquen d'Oran a «Le Journal» que l'hidroavió militar espanyol núm. 15 que anava en direcció a Melilla caigué a l'aigua. El pilot Jeroni i el mecànic Pellero han sofert considerables ferides, essent recollits pel vaixell pesquer francès «Les Trois Freres».—Havas.

Sèrbia i Grècia

Atenes, 7.—Amb el fi de delimitar la zona lliure entre Sèrbia i Salònica, s'han constituït unes comissions compostes de serbis i grecs.—Havas.

Txitxerin a Londres

Londres, 7.—El delegat rus Txitxerin i Lord Curzon estan d'acord, en principi. Es considera com a possible el viatge de Txitxerin a Londres per a signar l'acord en qüestió. —Havas.

Els turcs ataquen els grecs de Trebizonda

Atenes, 7.—Segons rumors, a Trebizonda els gendarmes turcs han atacat els grecs, resultant morts sis dels últims.—Havas.

Crisi ministerial a Xina

Pequin, 7.—Ha presentat la dimissió en ple el Govern xinès. Ha motivat la dita determinació l'haver-se negat el President de la República a signar el nomenament d'alguns funcionaris locals.—Havas.

Estat de guerra a La Paz

La Paz (Bolívia), 7.—En vista de l'agitació que regna entre l'element obrer, el Govern ha declarat l'estat de guerra per a evitar tota classe de desordres i garantitzar d'aquesta manera la llibertat del capital i la llibertat del treball.—Havas.

La Conferència de Brussel·les

Brusselles, 7. (Oficial).—La conferència franco-belga ha mantingut íntegrament les seves decisions anteriors, això és, les condicions per a l'evacuació del Ruhr després del pagament de les reparacions i de cessar la resistència passiva en aquells territoris.

Abans de l'examen de les noves proposicions alemanyes, la Conferència ha adoptat les mesures convenients per accentuar la pressió a fi d'obligar a Alemanya a executar els seus compromisos.—Havas.

Brusselles, 7. — En la primera conferència que celebraren ahir els senyors Poincaré, De Lasteyrie, Le Trocquer, d'una banda pel Govern francès, i de l'altra, els senyors Theunis i Jaspar, del Govern belga, va examinar-se principalment la política seguida per França i Bèlgica, en la qüestió de les reparacions.

Els reunits confirmaren plenament la decisió adoptada amb anterioritat segons la qual l'evacuació de la conca del Ruhr resta subordinada als pagaments que vagi efectuant Alemanya.

Ultra això, els ministres francesos i belgues decidiren que abans d'examinar les proposicions que pugui presentar el Govern del Reich, cal que cessi en absolut la resistència passiva que actualment oposa Alemanya.

En efecte, la seva actitud de rebeldia contra les mesures adoptades per França i Bèlgica, de conformitat amb co que estatueix el Tractat de Versalles, fa, de fet, illusòries les proposicions que el Govern del Reich pugui presentar als aliats.

Tan sols la terminació de la resistència passiva seria una prova tangible de la bona voluntat d'Alemanya i la situació restaria aclarida en comprovar-se la capitulació del Reich.

El general Degoutte i l'Alt Comissari belga seran els encarregats de precisar les condicions en què es consideraria eventualment terminada la resistència d'Alemanya, i després caldria que aquelxes condicions fonamentals fossin admeses pels aliats, anglesos o italians, i així es podria reconstituir la unitat del front aliat.

Bèlgica, per la seva part, s'adhereix del tot a la tesi sustentada pel president del Govern francès, en co que es refereix a l'abandó de la resistència oposada per Alemanya.

El primer ministre belga, senyor Theunis, tractarà de sondejar l'actitud que pogués adoptar el Govern de Londres respecte d'aqueixes condicions prèvies i indispensables per a entaular negociacions amb el Reich.

En aquesta qüestió, sembla comprovar-se que s'ha efectuat una feliç evolució en els círcols britànics.

Si el primer ministre britànic, senyor Stanley Baldwin admetés la tesi franco-belga, Anglaterra podria associar-se a la resposta collectiva dels aliats a la propera nota alemanya.

Els ministres francesos i belga deliberaren ahir referent als nous ofertments del Reich, per no trobar-se en possessió del text íntegre que el Govern de Berlín telegrafià ahir a la tarda als seus ambaixadors.

Brusselles, 7. — A la segona entrevista que celebraren ahir els ministres de França i Bèlgica van assistir-hi el general Degoutte i els pèrits.

Aquests, per llur part, declararen que en l'actualitat hi ha ordre complet a la conca del Ruhr, que disminueixen progressivament els actes de sabotage i que s'observa un sensible augment en els stocs.

Igualment feren present els pèrits que continua amb tota normalitat la extracció de carbó i de coc en la conca del Ruhr i que la població alemanya ja fa ús dels ferrocarrils.

Els francesos i belgues reforçaren la pressió que actualment eexerceixen en la regió ocupada i estendran l'administració mancomunada dels ferrocarrils a determinades mines i fàbriques. Havas.

París, 7. — Comuniquen des de Brusselles que el president del Consell francès, senyor Poincaré, ha sortit aquest matí d'aquella capital, amb direcció a París. — Havas.

Brusselles, 7. — Havent-se donat ja per terminada la conferència franco-belga, el president del govern francès i els altres delegats abandonaran Brusselles avui dijous al matí. — Havas.

París, 7. — De retorn de Brusselles ha arribat a aquesta capital el president del Consell senyor Poincaré. — Havas.

Les propostes alemanyes

París, 7. — Aquesta tarda, a dos quarts de sis, estigué el secretari de l'Ambaixada alemanya al Ministeri de Negocis Estrangers, per a trametre la nova proposta formulada per Alemanya.

Heu's aquí la síntesi de la nova nota:

El Govern de Berlín comença recordant que fa temps s'oferí per a acatar la decisió que adoptés un organisme internacional, referent al respecte a la quantitat que deuria i podria pagar Alemanya, i la manera com hauria de fer efectiu el pagament de la mateixa.

Afegeix que està disposat el Reich a facilitar quants documents i dades siguin necessaris per a fixar amb exactitud la capacitat de pagament d'Alemanya.

A més s'avindrà que es faci una investigació minuciosa i completa de la seva administració financiera i aportarà quantes dades fossin necessàries respecte als recursos de l'economia nacional alemanya.

Declara per una altra part, que el Reich consent en què les remeses en metàllic siguin substituïdes per algun sistema de préstecs anuals en tan temps com no resulti possible realitzar l'emissió de grans empréstits.

En concepte de garanties per a respondre del pagament de les anualitats promeses, Alemanya proposa:

Primer. Els ferrocarrils del Reich seran separats dels altres béns nacionals, i quedaran convertits amb bé especial amb administració pròpia, la qual emetrà obligacions per valor de 10.000 milions de marcs or.

Aquestes obligacions figuraran com guany principal i produiran un interès del 5 per 100 a partir del primer de juliol de l'any 1927, amb el qual s'assegurarà un préstec anual de 500 milions de marcs or.

Segon. La indústria, el comerç, l'agricultura, la Banca i el tràfec aportaran per la seva part una garantia gloval de 10.000 milions de marcs or, de la qual se'n treurà també cada any un préstec de 500 milions de marcs or.

Tercer. El producte dels drets aranzelaris sobre els objectes de consum denominats de luxe, i impost de consums sobre el tabac, cervesa, vins, sucre i per últim el producte del monopoli de l'alcohol.

La recaptació d'aquests drets i impostos produïa abans de la guerra 800 milions de marcs or.

Acaba la nota insistint en què el sistema que s'hagi d'adoptar per a fer efectius els pagaments, no podrà ésser determinat sense una discussió directa amb els drets habents, i reiterant en sa conseqüència la seva petició que es reuneixi una Conferència per a això. — Havas.

El cost de la vida a Alemanya

Berlín, 7.—A conseqüència de recents disposicions del Govern, quedaran augmentats en un 67 per cent els sous i jornals que disfruten en l'actualitat, respectivament, els funcionaris i obrers de l'Estat. El dit acord és degut a la creixent carestia de la vida.—Havas.

El sufragi femení a Itàlia

Roma, 7.—En la reunió celebrada ahir, el Consell de ministres aprovà aquell projecte de reforma legislativa pel qual es concedeix a les dones de determinades condicions el dret a elegir i ésser elegides en les eleccions municipals. Com es recordarà, aquest projecte havia estat ja aprovat fa alguns dies pel president Mussolini.—Havas

Liautéy operat

París, 7. — El mariscal Liautey ha estat operat aquest matí.

El despatx facultatiu anuncia que l'operació s'ha realitzat en bones condicions. — Havas.

De Lausana

Lausana, 7. — No s'adverteix cap símptoma de millora en la situació ni hi ha probabilitats de que tornin a posar-se en conversa avui els dos contendents.

Es creu que els aliats van a provocar la reunió del ple de la Conferència, per a posar als turcs en la disjuntiva d'acceptar o rebutjar de ple el text resolutori definitiu per al que afecta al pagament dels cupons del Deute otomà i les concessions estrangeres a Turquia.

Segons certes informacions rebudes de Constantinoble scembla que ja van per millor camí les negociacions entaulades a Angora respecte de les concessions estrangeres. — Havas.

Discurs de Cuno a Munster

Berlín, 7.—El canceller Cuno pronuncià un discurs dissabte passat al Congrés de la Premsa que tingué lloc a Munster.—Havas.

La vigilància sanitària als corrents fluvials

París, 7.—El Consell d'Higiene de la Societat de Nacions ha aprovat els treballs relatius al projecte de conveni per a la vigilància sanitària en les vies fluvials.—Havas.

Més noves de la Península

EL CONSELL DE MINISTRES

Madrid, 8, 12'30 matinada

La nota del Consell diu així:

«Començà el Consell fent un examen dels treballs de totes dues Cambres, i es convingué l'actuació del Govern en relació amb els dits treballs.

Es donà compta pels ministres d'Estat i Guerra, de les últimes comunicacions del Marroc, que acusen un altíssim esperit del nostre exèrcit que tan lluits triomfs ha assolit aquests dies.

S'acordà l'adquisició, per gestió directa, de primeres matèries i repostos per al servei d'aviació.

S'aprovà la distribució de cabals del mes, i que es concedissin als ajuntaments de la Corunya i Martos, autoritzacions relatives al cobrament d'arbitris.

A proposta dels ministres de la Guerra i Marina, s'acordà la concessió de diverses Medalles de Sofriments per la Pàtria, i que es concedeixi la llibertat condicional a 31 reclosos del fur de Guerra.

El ministre de la Governació, que assistí a l'última part del Consell, assabentà a aquest de les notícies que acabava de rebre de Barcelona, que no modifiquen la situació.»

EN SORTIR DEL CONSELL

A tres quart de deu ha terminat el Consell de ministres.

A un quart de deu ha arribat a la Presidència el ministre de la Governació, que havia assistit al final de la sessió del Congrés, i per tant no assistia sinó a la darrera part de la reunió.

Els primers en sortir han estat els senyors Alba i Salvatella, els quals no han fet cap manifestació d'interès, limitant-se a referir-se a la nota que després es facilitaria a la premsa.

El senyor Villanueva ha dit que no havia terminat l'estudi de tots els assumptes que havien de tractar, i que el propvinen dilluns se celebraria nou Consell, puix com que ja era tan tard, havien hagut de suspendre la deliberació.

A continuació el general Aizpuru ha dit als periodistes que avui s'havia efectuat el comboi a Tizzi Azza, sense novetat, segons li manifestava el despatx oficial que facilitaria més tard al ministeri de la Guerra.

Ha afegit que a les barrancades, en practicar reconeixements, s'havien trobat 49 cadàvers moros, no obstant passat una nit i un dia, havent tingut temps l'enemic de retirar els cadàvers.

Per confidències se sap que el nombre de baixes pugen a 600, entre morts i ferits.

Ha dit també que s'havien despatxat alguns expedients de concessió de llibertat condicional i de concessió de Medalles de Sofriments per la Pàtria.

—I no s'ha pres cap posició, independentment de portar el comboi? — li han preguntat els informadors.

—El que s'ha fet — ha dit el general Aizpuru — ha estat establir uns blocaus als costats del camí, per a protegir la posició.

El més important — ha afegit — és la tranquillitat completa que hi ha a la zona, demostrativa del dur càstig infligit a l'enemic.

I, de l'actuació de l'exèrcit, perquè parlar-ne? Massa ho saben vostès l'exemplar comportament dels soldats.

Anirem a poc a poc i arribarem a assolir tots els nostres plans, donada l'encertada política del Govern i l'actuació no menys encertada de l'Alt Comissari a la badia d'Alhucemas.

El ministre de Marina ha dit que s'havia examinat un projecte de llei de nou Codi de la Marina Mercant, i ha confirmat que dilluns vinent se celebrarà un altre Consell.

— I, hi ha harmonia, o es barallen? — ha preguntat u nreporter.

—Home! Nosaltres no ens barallem sinó per qüestions de diner. I som tots contra el ministre de Finances. Tots demanem i ell nega.

El senyor Gasset ha dit, a preguntes dels periodistes, que s'havia tractat de la situació a Barcelona, i que aquest era un assumpte que estava en tramitació.

Ultimament, el senyor Chapaprieta ha facilitat la nota oficiosa del Consell.

EL GENERAL MARTINEZ ANIDO

Màlaga. — En l'exprés d'aquest matí arribà el nou comandant general de Melilla, general Martínez Anido.

Referint-se als problemes de Barcelona i el Marroc, digué això és un gra que li ha sortit al país, mentre que el problema de Barcelona, es una malaltia que Espanya porta al cos.

Recordà que durant el seu comandament a Barcelona havia estat objecte de set atemptats.

AMPLIACIO DEL CONSELL

Madrid, 8, 2 matinada.

El Consell ha començat amb unes paraules del ministre de Gràcia i Justícia per a donar compte de les actuacions judicials que se segueixen a Saragossa.

No hi ha una pista certa sobre els autors de l'atemptat, malgrat el zel desplegat per la policia i la guàrdia civil.

De seguida el president del Consell ha explicat detalladament l'incident del Senat a propòsit del nomenament de la Comissisó per al suplicatori Berenguer.

El govern manté amb fermesa el seu criteri.

Entén que no pot interposar-se en les actuacions del Consell Suprem de Guerra i Marina. Res prejutja la concessió del suplicatori i per tant donarà els seus vots perquè sigui concedit i l'Alt Tribunal pugui actuar lliurement.

Quant als documents que han estat demanats pel senyor Maestre, el Govern no els pot enviar perquè només considera lògic entendre's amb la comissió dictaminadora. Si aquesta jutja que necessita l'expedient Picasso, li remetrà; però el que no pot fer el Govern, és enviar diligències d'una sumària en curs.

Aquest criteri del Govern està adoptat a la vista del que exposà al Senat el senyor Sánchez Guerra davant d'una petició semblant.

El suplicatori no començarà a discutir-se fins que es liquidi la discussió del Missatge de la Corona.

Per a res s'ha ocupat el Consell de les responsabilitats polítiques, ni sobre això s'ha pres mai cap acord dins del Govern.

S'ha posat a continuació a l'examen d'alguns expedients de crèdit, que han donat lloc a una discussió un xic moguda amb el ministre de Finances.

Demanaven els ministres de Guerra i Marina, quantitats per a l'adquisició de gasolina.

El senyor Villanueva volia el procediment de la subhasta, a la qual cosa no s'han avingut els ministres sollicitants, per tractar-se d'un assumpte d'urgència.

El qué ha esdevingut al Marroc aquests dies, ha estat objecte de detallat examen, i, relacionant-ho amb això, s'ha estudiat l'esmena del comte de la Mortera, que es discutirà demà al Senat.

El Govern contestarà a aquesta esmena per boca del president del Consell, i dirà el judici que li mereix l'esdevingut al Marroc.

Els combats d'aquests dies són un episodi, res més, i no influeix en la política de protectorat que segueix el Govern. A ningú se li pot ocórrer que no es defensin les nostres forces si són atacades.

Altrament, el Govern té motius per a creure que l'esdevingut es degut a tripijocs reprobables en vigilies de la Conferència de Tànger. Han arribat a Melilla notícies i proves i fins noms de persones vistes a l'ensaman, que influeixen en l'ànim d'Abd-el-Krim, perquè porti la inquietud i l'alarma al Govern de Madrid i arreu d'Espanya.

Per això el Govern no pot desistir de la tasca pacificadora, i té el convenciment que els rebels, durament castigats, tornaran a les negociacions a la badia d'Alhucemas.

La segona part de l'esmena del comte de la Mortera, segons la qual, cas de seguir les coses així, seria preferible abandonar el Marroc, la considera el Govern inoportuna, i molt més, expressada per persona de tal qualitat de don Gabriel Maura.

El Govern complirà absolutament els compromisos internacionals que té Espanya, i reprobarà públicament les manifestacions del comte de la Mortera.

Al final del Consell, s'ha tractat de la situació a Barcelona.

Continúa la intransigència dels patrons, però el govern no anirà de cap manera a la declaració de l'estat de guerra, que jutja inútil i perjudicial.

S'ha acordat proposar un arbitratge, amb el compromís previ de patrons i obrers de sotmetre's a ell.

Si els patrons no accepten s'anirà a la incautació immediata, doncs no es pot tolerar que la ciutat segueixi sense transports.

S'ha acordat l'ascens del comandant Franco.

Serà nomenat subsecretari de Guerra el governador militar d'Alacant, general Bermúdez le Castro.

LOCALS

Observatori Meteorològic de la Universitat de Barcelona. — Dia 7 de juny de 1923.

Hores d'observació: A les set, a les tretze i a les divuit.

Baròmetre a 0° i al nivell de la mar: 767'0, 765'8, 764'1.

Termòmetre sec: 17'8, 18'8, 18'4.

Termòmetre humit: 15'8, 16'4, 15 8.

Humitat (centèsimes de saturació): 80, 76, 74.

Direcció del vent: SSE. SSO., S.

Velocitat del vent en metres per segon: 1, 3, 2.

Estat del cel: Nuvolós.

Classe de núvols: Al K.N., Fr.K., Falsos C.Al St.

Temperatures extremes a l'ombra: màxima, 20'2; mínima, 13'6; mínima prop del sol: 0'0.

Oscil·lació termomètrica: 6'6.

Temperatura mitja: 16 9.

Precipitació aquosa, des de les set del matí del dia anterior a les set del dia de la data, 0'0 mm.

Recorregut del vent en igual període: 83 km.

Observacions particulars: Boira.

El director, E. Alcobé

Paraigües Cardús Portaferrissa, 10.

Un home de 42 anys, treballador de la fàbrica d'oxigen del carrer de Pere IV, sortia tan oxigenat d'una taverna que, volent travessar la via, no va veure un tramia que s'acostava i que el va atropellar, rebatent-lo a un altre tramvia que passava en direció contrària i que també el va atropellar.

D'aquesta carambola d'atropells en va sortir amb contusions als genolls i commoció cerebral de pronòstic reservat.

Va ésser auxiliat al dispensari del Poble Nou.

Vaixelles PORCELLANA J. Llorens. Rbla. Flors, 30.

Ahir a la tarda, a la plaça de Santa Anna, don Guillem Mas Puig, va requerir a un urbà perquè detingués a Antoni Muela Sanmiguel, de 30 anys, sense domicili, al qual acusa d'haver intentat estafar-lo presentant-li una factura d'uns treballs de lampisteria que havi aencarregat, la qual factura era falsa.

El detingut fou portat a la delegació.

Cristalleries J. Llorens, R. Flors, 30

Ahir a la tarda, passant un tramvia pel carrer de la Sagrera, davant del número 109, el passatger Josep Feliu, de 20 anys, caigué i es produí algunes contusions i commoció cerebral, de pronòstic greu.

L'auxiliaren al dispensari de Sant Andreu, essent després traslladat a l'Hospital Clínic.

JOIES VILANOVA Unió, 6.

D'un magatzem del carrer de les Corts, 704, han estat robades una màquina d'escriure, dues peces de lona i 10 pessetes.

D'una botiga del passatge de Bernardí van desaparèixer algunes peces de roba evaluades en 200 pessetes.

I 35 conills aposentats en una eixida del carrer d'Irlanda, s'han emancipat, cercant sens dubte un país més tranquil.

Vanos Casa NOU, Fernando, 30, costat església St. Jaume.

Una dona de 35 anys que viu al carrer de la Llacuna va cercar raons a un home de 79, rellogat, creient que els molts anys el privarien de defensar-se, però li sortiren mal els comptes, perque el vell li clavà la gran pallissa i l'obligà a anar al dispensari del Taulat.

Sabó La Creu Blanca

Econòmic superior
Es ven a tot arreu

Durant el passat mes de maig, al Consultori mèdico-quirúrgic que sostè la Secció de Socorsos mutus del Centre Autonomista de Dependents del Comerç i de la Indústria, s'han efectuat les següents visites:

Medicina i cirurgia, 577; nas, gola i orelles, 108; sistema nerviós, 17; vies respiratòries, 26; oculista, 135; infància, parts i ginecologia, 45; dentista, 72, i pedicura, 16. Les quals fan un total de 996 visites.

S'hi han efectuat també 92 reconeixements de nous socis, els quals desitgen ingressar a l'esmentada Secció.

Sangrà Pelayo, 11. **Banyeres**

Al carrer de Sant Andreu, el carro número 299, de Montcada, que sortia del de Sant Baldiri, va ésser envestit per un tramvia i va sofrir desperfectes.

El carreter Manuel Algote, de 44 anys, va ésser curat al dispensari, de contusions al braç dret.

Un urbà que estava de servei al mercat de Sant Josep, va observar que un individu disputava acaloradament amb una dóna i s'hi va encaminar per posar-hi pau, arribant en el precis moment en què el dit subjecte treia un revòlver i feia acció de disparar.

L'urbà li va clavar grapada al braç, li va pendre l'arma i el va portar a la delegació. Manifesta dir-se Francesc Martínez Martínez, de 57 anys, habitant a la Volta de Sant Cristòfol.

A la via Layetana, un soldat ciclista va fer caure a Fortunat Mas, de 74 anys, qui va sofrir ferides contuses al cap. Van curar-lo al dispensari de l'Alcaldia.

— Ens comuniquen de Madrid que, en la recent visita que féu S. M. el Rei a la Fira de Mostres d'aquella Cort, mostrà un especial interès a examinar la Bomba Bloch per a elevar aigua, la qual, com ja saben els nostres lectors, és de construcció catalana.

S. M. el Rei es mostrà molt interessat per la dita bomba, el sistema modernissim i enginyós de la qual el captivà molt, especialment per la seva particularitat de no necessitar engrassament.

La dita bomba fou presentada a la dita Fira, per la reputada casa especialista en bombes «Pizzala i Crory», amb domicili a Madrid i Barcelona, i sembla que ha assolit, amb la repetida bomba, un èxit sorprenent, sota tot punt de vista.

Un grup d'amics d'En Jesús Pinilla, ha organitzat un banquet de simpatia en son obsequi, pel seu recent nomenament per a la Gerència de l'Associació d'Empresaris d'Espectacles públics.

L'acte es celebrarà el vinent dilluns, a dos quarts de dues, a l'Hotel d'Espanya, on s'expenen tikets, com així mateix als teatres Romea, Tívoli i Còmic, al local de l'Associació i a l'Ateneu Barceloni.

L'Habilitat de les Classes Passives del Magisteri Oficial primari d'aquesta «província» pagarà al local de costum els sous corresponents al mes de maig últim, avui i demà, de tres a dos quarts de quatre de la tarda.

En successius dies feiners, fins el 20 inclusiu, solament es pagarà de cinc a set.

Obituari

FUNERALS

En Josep Rosell Casals. Morí el dia 22 del darrer maig. Avui, de deu a dotze, misses a la Catedral.

ANIVERSARIS

En Manuel Santamaria i Roca. Morí el dia 8 de juny de 1922. Avui, misses a Sant Josep Oriol, Santa Madrona, Angels, Sant Josep, Sant Pere i Santa Maria del Mar.

Na Concepció de Móya i Hore, vídua de del Vando. Morí el 8 de juny de 1922. Avui, de les nou a les dotze, misses a la parròquia de Betlem i a la capella de la Medalla Miraculosa de l'església de la Casa de Caritat.

PARTICIPACIONS DE DEFUNCIO

En Joan Cardó i Bayés. Enterrat ahir a la tarda al cementiri de Sant Martí de Provençals.

La nena Maria Teresa Soler i Juan. Enterrada ahir a la tarda.

En Ramon Bañeres i Cavero.

En Joan Tomàs i Cruells.

En Vicens Estrada i Llimona. Enterrat ahir al matí, al Cementiri Vell.

Al Col·legi de Notaris

Les lectures públiques que sobre Dret possessori ve donant al saló d'actes de l'Ilustre Collegi de Notaris d'aquesta capital, l'advocat d'aquest Collegi senyor Martí i Miralles, segueixen mantenint l'atenció i despertant el més viu interès dels professionals del Dret que hi concorren.

El públic selecte i nombrós que tots els dissabtes acut al Collegi Notarial, públic compost de notaris de la capital i dels altres districtes de Catalunya, d'advocats i procuradors dels Collegis de Barcelona i d'altres lletrats, curials i alumnes de la nostra Universitat, i que en acabar les sessions ve manifestant la seva aprovació aplaudint i felicitant efusivament al dissertant, tributa igualment generals elogis a la Junta Directiva del Collegi Notarial per haver, en aquesta ocasió, palesat, com en tantes altres, l'interès que sent per tot quant pugui redundar en el major progrés de la nostra cultura jurídica, i per haver patrocinat i volgut de la major solemnitat les esmentades conferències.

Un tema, per altra part, de tanta importància científica i de tan freqüent aplicació pràctica com és l'elegit pel senyor Martí i Miralles per a desenrotllar-lo des de la tribuna del Collegi Notarial, matèria que revela o indica el següent títol: «Principis del Dret successori aplicats a diverses fórmules d'usdefruit vidual i d'herència vitalicia», havia orçosament d'atraure al Collegi de Notaris una concurrència selecta i ilustrada, desitjosa d'aprofitar-se de les primícies de tan meditat i documentat estudi jurídic.

La representació que de les conferències han tingut les tres professions en què principalment es distribueix l'exercici del Dret: Notaris, advocats i procuradors en les persones de llurs respectius degans, don Manuel Borràs de Palau, que ho és dels notaris; don Lluís Serrahima, degà accidental del Collegi d'Advocats, i don Pere Vergès Moreu, degà del de Procuradors, ha contribuit a la major solemnitat de les sessions en què el senyor Martí Miralles ha vingut desenrotllant la seva dissertació.

Generalitat

VISITES

Han visitat el senyor Puig i Cadafalch al seu despatx de la Generalitat:

El professor de la Universitat de Calcuta, senyor Kálidás Nág, vingut a Barcelona per a donar dues conferències sobre Tagora i l'Índia, acompanyat de la senyora Helly Cazzonis de Cuñat i En Josep M. Pi i Suñer.

El president interí de la Diputació de Barcelona senyor Borràs i el diputat a Corts senyor Creixell.

Mossèn Higini Anglès.

El diputat de la Mancomunitat senyor Palau i Rabassó.

La Junta Directiva de senyores de l'Hospital de Nostra Senyora del Sagrat Cor de Jesús.

Don Lluís Sedó.

El fiscal de S. M.

SIGNATURA D'UNA ESCRIPTURA

Autoritzada pel notari de l'Ilustre Collegi d'aquesta ciutat en Josep Poal, va signar el president l'escriptura d'adjudicació, a favor del contractista Francesc Molins, del proveïment de grava per a la reparació del ferm de la carretera de Cornellà a Fogàs de Tordera.

NOVA ESTACIO TELEFONICA

Amb motiu de la inauguració del servei telefònic de la Mancomunitat a Fortià, l'alcalde d'aquella població ha tramès al president un telefonema de salutació i agraïment per la millora obtinguda.

—

Essent el cupó número 68, de venciment 30 de juny de 1923, l'últim que porta adherit les obligacions de l'Empréstit de 9 milions de pessetes de la Diputació de Barcelona, es posa en coneixement dels tenedors de les dites obligacions que des del dia 15 del pròxim mes de juliol, es donaran per la Secció de Caixa de la Mancomunitat de Catalunya, fulles supletòries de cupons, mitjançant la presentació dels títols originals degudament facturats, acilitantse gratuïtament els impresos necessaris en el Departament d'Intervenció (Negociat del Deute), lliurant-se per la referida Secció de Caixa rebut de les dites obligacions, i assenyalant-los el dia que podran passar a recollir les referides fulles de cupons.

Els tenedors d'aquesta classe de valors que hagin constituït dipòsit en custòdia a la Caixa de la Mancomunitat, cuidarà aquesta directament de realitzar l'addició de les fulles.

—

Ha sortit el número 33 de «Butlletí dels Mestres», que conté el següent sumari:

Ideals elevats.—Pedagogia: Del passar a la Història, per Joaquim Xirau Palau.—L'Assemblea de Mestres nacionals de Catalunya a Girona, per Josep Gomis Oromí.—Vida Escolar: Exercicis individuals de lectura de noms amb comprovació de les errades, per Eladi Homs.—Llibres.—Revistes.—Notícies breus.

—

La Comissió Provincial ha despatxat els següents assumptes de la Secció de Comptes Municipals:

Dictàmens proposant l'aprovació dels comptes carcelaris dels partits d'Arenys de Mar de l'any 1920-21; Arenys de Mar, Berga i Igualada, corresponents a l'any 1921-22.

Municipi

D'ON SON ELS POBRES QUE HI HA A BARCELONA

Segons estadística facilitada a l'Alcaldia per la Direcció de l'Institut municipal de Demografia, les famílies inscrites al padró de pobres durant el proppassat mes de maig i que reberen assistència del Cos Mèdic municipal, ascendiren a 385, classificades com segueix: barcelonins, 66; de la resta de la regió, 55; valencians, 75; murcians, 70; aragonesos, 30; balears, 2; bètico-extremenys 47; castellano-lleonesos, 27; basco-navarros, 2, i estrangers, 2.

BENEFACTORS DE LES COLONIES ESCOLARS

A la secretaria de la Comissió de Colònies Escolars i amb destinació al Patronat Infantil s'han rebut quantitats dels senyors següents: comte de Godó, don Rafel Morató Senesteva, don Marian Planas Escubós, marquès de Balanzó, don Francesc Bosch Costa, don Josep Mattees Jove, don Joan B Borés, don Enric Batlló i don Angel Batlló.

LES TANQUES DEL FERROCARRIL A LA CARRETERA DE SANT ANDREU

La Comissió de Foment ha acordat aprovar el projecte per a la construcció de clavegueres al carrer d'Escoles (Barceloneta), i traslladar a la Companyia de tramvies l'ofici que la segona Divisió de ferrocarrils ha tramès a l'Ajuntament traslladant-ne un altre de la Companyia dels ferrocarrils del Nord, en el qual manifesta tenir encarregada la construcció d'un sistema de barreres automàtiques llevadisses, per al pas a nivell de la carretera de Ribes, a fi que les dues Companyies es posin d'acord per a efectuar immediatament l'obra.

MOCIONS A FOMENT

Davant la pròpia Comissió han estat formulades les següents mocions:

Del senyor Batlle: perquè es formuli un projecte per a construir una plaça al lloc més alt de la muntanya de Sant Pere Màrtir, segons acordà la Pex-municipi de Serrià.

Dels senyors Massot, Santamaria, Nadal i Escolà: perquè es destinin 2.000 pessetes a la col·locació de rigoles i voreres al carrer de la Salut, carrer de França, de Praga i d'América.

Dels senyors Cararach i Iglesias: perquè es destinin 2.000 pessetes a la col·locació de rigoles i voreres al carrer de l'Aliança, entre els de Palafox i Ribero.

AGRAINT

El Rotary Club d'aquesta ciutat ha dirigit a la Comissaria de l'Exposició de Barcelona una atenta comunicació agraint les gestions per dita Comissaria realitzades per a obtenir la derogació dels impostos que regien desembarc de passatgers, felicment aconseguida fa poc temps.

Conferències

Demà, a les deu de la vetlla, al Centre Excursionista de Catalunya, En Joan Roig i Font continuarà la seva conferència sobre: «Excursions sobre la Conca de Meyà».

—

Les lectures que sobre Dret successori havia de donar el senyor Martí i Miralles al Collegi Notarial dissabte vinent, s'ha ajornat fins l'altre dissabte, dia 16 del corrent.

AUTORITZEU LES NOTES DE LES QUALS ENS PREGUEN LA PUBLICACIO, AMB UN SEGELL O UNA FIRMA QUE ENS SIGUI CONEGUDA.

Concerts

PALAU DE LA MUSICA CATALANA

Orquestra de l'Associació d'Amics de la Música

Diguem-ho prestament: el darrer concert organitzat per l'Associació d'Amics de la Música ha estat un dels més importants, dels més interessants del present curs. Figuraven en el programa no-res-menys que quatre primeres audicions i una obra nova. El mestre Francesc Pujol i els seus músics mereixen, doncs, un ben entusiasta aplaudiment. A les aclamacions que els aficionats dedicaren a l'Orquestra de l'Associació d'Amics de la Música i al seu mestre, hi afegirem, per tant, la nostra, ben sentida.

El concert dissetè del present curs, ofert als seus associats per l'entitat que havem ja esmentada, començà amb una justa i vibrant execució de la sempre bellíssima «Euryanthe» (obertura). Oírem després: «Rêverie», de Scriabin, i dos retrats, de Bela-Bartok (dues primeres audicions).

La «Rêverie», de Scriabin, és una obra agradosa, però «encara» romàntica i una mica impersonal. Exterioritza una bella i enlairada aspiració.

Els dos «retrats» de Bela-Bartok ens interessaren extremadament. Coneixiem poca música del ben notable compositor hongarès. Però no ignoravem que, al costat de Weiner, Dohnanyi, i, sobretot, Zoltan Hodaly, se'l considerava eminentment nacionalista.

Els dos «retrats» de Bela-Bartok, apareixen ben diferents. L'un expressa un estat d'esperit més aviat inclinat a la «rêverie». L'altre és grotesc, humorístic. El primer, certament idealista, evoca el record d'un dibuix, per exemple, de Dante-Gabriel Rossetti. El segon, un dibuix de Gavarni. El primer apareix ple de vida interior; el segon, ple de vida desbordant. El primer s'enlaira, el segon és decididament ple d'«humour» caricaturesc!

Detall curiós: les primeres notes del tema principal del primer «retrat» (tema confiat, de primer antuvi, a un sol violí), recorden de manera sorprenent una cançó nostrada: «Muntanyes regalades».

«Pastoral d'estiu» (una altra primera audició) d'Honegger (un dels «soidisant sisi»), ens semblà menys personal que l'obra de Bela-Bartok. Però ens interessa també infinitament. Es una obra bonica, assenyada, traçudament escrita, sense episodis inútils i que sona admirablement.

Després de l'obra d'Honegger, oírem dues «Glosses de cançons», d'En Francesc Pujol.

En glossar les cançons «Els estudiants de Tolosa» i «Els fadrins de Sant Boi», En Pujol ha provat, una vegada més, que és un dels nostres més experts compositors. Les seves glosses són sentides, ben bastides, i l'orquestra comenta, acompanya, envolta tothora les cançons amb elements sempre adequats, i, d'altra banda, ben nostres. Això revela seny bon gust, i palesa, demés, una ma expertíssima. En Pujol ha d'escriure més. Té obligació de fer-ho. Tot ho posseeix ja per a poder crear produccions definitives: do de l'invenció tècnica dòcil, criteri sanitós, ben orientat. Cal, doncs, que escrigui.

El públic prodigà al mestre Pujol els més xardorosos i insistents aplaudiments i l'obligà a repetir la seva glossa «Els fadrins de Sant Boi».

I el concert acabà amb una «suite» simfònica per a orquestra i piano, a quatre mans, de Debussy, intitulada «Primavera».

L'esmentada «suite», de l'autor de «Pelléas» sona esplendorosament. Anterior, però, a «La Mer» (que l'Orquestra dels Amics interpretà un dia és, sens dubte, menys «genial». Es una producció de joventut (data del 1886). La prsonalitat de Debussy no resta encara ben acusada en l'obra que ens ocupa. Però el tot sona ja, com dèiem, esplendorosament.

Figurava en la segona part d'aquest darrer concert de l'Associació d'Amics de la Música la «suite» d'orquestra «El burgès gentilhome», que R. Strauss va escriure per a la comèdia de Molière, i que l'orquestra que dirigeix En Pujol havia ja interpretat.

L'orquestra, sota la direcció d'En Francesc Pujol, executà el programa de falsó escaient i N'Eduard Toldrà, En Blai Net, En J. Rovira i N'Antoni Planàs, foren, un cop més, excellents collaboradors.

Repetim-ho: el darrer concert de l'Associació d'Amics de la Música ha estat un dels més importants, dels més interessants del present curs.

F. Ll.

LA SITUACIÓ A BARCELONA

La vaga de transports

RECOLLIDA D'ESCOMBRARIES

En igual nombre que dimecres enviaren ahir els carros dedicats a la recollida domiciliària d'escombraries, prestant-se normalment el servei.

Les escombraries velles recollides dimarts pels servei de la Mancomunitat, ascendeixen a 700 metres cúbics.

Les del dia van ésser recollides quasi totes.

Ans d'ahir també es recolliren totes les del dia, més 600 metres cúbics de les velles.

LA CENSURA

El ministre de la Governació ha encarregat al governador que esvaís els rumors circulats que pensava establir la censura, especialment en la transmissió de notícies de Barcelona a Madrid.

El ministre diu que confia en la discreció dels corresponsals més que en l'eficàcia de la censura que, generalment, augmenta l'alarma del públic en lloc de contenir-la.

EL DIA D'AHIR

Ahir continuava la situació igual que els dies anteriors, no haventhi notícia d'incidents d'importància.

Al port treballaren uns 500 obrers de Sant Pere Pescador.

FABRICA QUE PLEGA

Ha hagut de plegar per manca de primeres matèries la fàbrica de la Societat General de Filats, del carrer d'Aragó, 140, on treballen 140 dones i 35 homes.

UN ACORD

Les agències de transports de Manresa ha acordat no acceptar cap mercaderia destinada a Barcelona fins que estigui solucionat el conflicte actualment existent en aquesta capital.

LA REUNIO DEL GOVERN CIVIL FRACAS DE LES NEGOCIACIONS

A la nit ens fou comunicada al Govern civil, la nota següent:

«A les tres de la tarda començà la reunió de les entitats econòmiques principalment interessades en la vaga dels transports que havia convocat el governador civil, a la qual assistiren també el patrons carreters.

El governador va sotmetre a la deliberació dels reunits, la fórmula que havia redactat després de les multiples conferències celebrades amb els principals elements afectats per la vaga, i que textualment diu així:

«Des de dilluns, 11, el treball ordinari al port començarà a les set del matí, subsistint la durada actual de les respectives jornades en cada secció.»

A les tres hores de discussió sobre la fórmula, els elements patronals sollicitaren una breu suspensió del debat, per tal de realitzar determinades consultes.

Tornats a la reunió, presentaren al governador un escrit, les conclusions principals del qual són: que els treballs del port es regiran pels mateixos horaris que tenien establerts abans del conflicte; que els obrers treballaran totes les hores extraordinàries que siguin precises, sense distinció del moment en què se'ls exigeixin, les quals seran remunerades al tipus extraordinari establert abans de la vaga; que la contractació d'obrers serà lliure, diària, i, per tant, a jornal; que les modificacions que procedeixi instaurar en els treballs del port s'establiran de comú acord entre les societats patronals i llurs respectius obrers, constituits en societats professionals independents entre si i sense cap vincle amb sindicats que els puguin imposar condicions de treball o el seu apartament arbitrari contra la voluntat dels qui l'hagin de practicar, i, que els proponents s'obligaven a complir aquestes bases, sempre que abans de terminar el present mes s'hagi restablert d'una manera absoluta la normalitat en les indústries que, com la vidriería, rajolería, Metropolità i altres, estan paralitzades.

Vista l'absoluta divergència de criteris existents entre el proposat per la patronal i el governador civil, i essent inútils els esforços d'aquest per a aconseguir la més mínima concesió, es donà per acabada la reunió a dos quarts de nou de la nit.»

La Federació Patronal, per la seva part, ens tramet aquesta nota:

«Atenent indicacions del governador civil, i amb l'únic i exclusiu objecte de cooperar, fins on sigui possible, a l'obra que aquesta autoritat es proposa desenrotllar per a extirpar el terrorisme de la nostra volguda ciutat, els patrons que sotascriuen tenen l'honor d'eformular la següents proposició:

Primera. — Des del vinent dilluns, tots els treballs afectes al del port i que avui es troben en vaga, es regiran per l'horari que cada un tenia establert abans de produir-se l'actual conflicte.

Segona. — Els obrers de tots i cada un dels dits rams, realitzaran les hores extraordinaries que siguin precises sense distinció del moment en què s'hagin d'efectuar, és a dir, tan si han precedir a la jornada ordinària com si són continuació d'aquesta, en el ben entès que aquelles hores extraordinàries seran remunerades amb caràcter també extraordinari, i al tipus establert abans de la vaga.

Tedcera.—La contractació d'obrers serà lliure, diària, i, per tant, a jornal.

Quarta. — Les modificacions que la práctica aconselli instaurar en alguns o alguns dels rams d'indústria relacionades amb els treballs del Port, s'establiran de comú acord entre les societats patronals i llurs respectius obrers, quan aquests es trobin constituits en societats professionals, completament independents entre sí i sense vincle amb sindicats que els puguin imposar condicions de treball, o el seu apartament arbitrari, contra la voluntat dels qui l'han de practicar.

Havent estat proposades les presents condicions com queda dit, amb el sol objecte de facilitar el patriòtic propòsit del governador civil d'acabar el terrorisme en un termini molt breu, com demanen les circumstancies, i convençuts que un dels immediats efectes de l'extinció d'aquell terrorisme, ha d'ésser l'acabament de totes les vagues que subsisteixen avui a Barcelona els proponents s'obliguen a complir, per llur part, les anteriors bases, sempre i quan, abans d'acabar el mes corrent, s'hagi restablert d'una manera absoluta la normalitat en les indústries que com la de vidrieria, rajolers, Metropolità i altres, es troben avui paralitzades.»

Barcelona, 7 de juny 1923.

Hi ha un segell que diu: Federació Patronal de Catalunya.

MITING OBRER

Els vaguistes van celebrar ahir vespre un míting al local de «El Globo», el qual estava completament ple.

El Comitè de vaga va donar compte del fracàs de la reunió celebrada al Govern civil.

S'acordà continuar en la mateixa actitud, i no acudir a cap més invitació que faci el governador civil.

Publicacions rebudes

«Un tanc submarí per al salvament dels vaixells». — El gran nombre de vaixells i de valuosos carregaments perduts durant la guerra submarina, ha influit en el ràpid progrés a que han arribat d'algun temps a aquesta banda, els mitjans de salvament a grans fondàries.

La revista «Ibérica», en son núm. 480, dóna compte dels curiosos experiments realitzats per Mr. Jesse Reno, als Estats Units, amb un aparell de la seva invenció que suposa un notable progrés sobre cele altres sistemes usats fins' avui.

L'invent del senyor Reno consisteix essencialment en una campana submarina muntada damunt un tractor les rodes de cadenes sens fi del qual, com les dels tancs, li permeten moure's al fons del mar.

El tractor o tanc submarí treballa admirablement al fons del mar, i practica orificis als cascos mànfracs, per amarrar-hi els flotadors apropiats, amb els quals s'aconsegueix pujar-los a flor d'aigua.

L'esmentada revista publica una curiosa informació fotogràfica d'aquest important invent.

— «Fama». Revista técnica de publicitat. Núm. 11.

— «Llavor», portantveu del Pomell de Joventut «Perms catalans». Núm. 2.

— «La Actualidad Financiera». Núm. 1.073.

— Revista del Centre de Lectura de Reus. Núm. 80.

— «Nuevo Mundo». Revista il·lustrada. Número 1.923.

— «La Industria Metalúrgica». Núm. 25.

— «El Financiero». Núm. 1.157.

— «La Semana Financiera». Núm. 336.

— Butlletí de [illegible] Oficial de Mostres.

Qüestions socials

LA COMISSIO MIXTA DEL TREBALL EN EL COMERÇ

Complint ço que es prevé en el R. D. dictat pel ministeri del Treball, Comerç i Indústria amb data 3 novembre de 1922, i d'acord amb el cap de la secció d'Estadística, da Comissió Mixta del Treball en el Comerç de Barcelona s'adreça als elements integrats dels sis grups del Comerç (Banca, Assegurances, Transports, Venda a l'engrós, Venda a la menuda i Ram d'Alimentació), perquè des del corrent mes, es procedixi a rectificar el Cens patronal i obrer que es formalitzà en el mes de març de l'any passat, mitjançant les oportunes relacions mensuals d'altes i baixes, que els patrons hauran de remetre, abans del dia 5 de cada mes, expressives dels empleats i dependents que hagin entrat o deixat de formar part de les plantilles de la casa comercial durant el mes anterior.

A tal fi, es prevé a les classes mercantils d'aquesta ciutat, que des d'aquesta data, i fins el dia 15 del corrent, poden passar a recollir els oportuns impresos per a estendre les esmentades relacions, a les Oficines de la Comissió Mixta (Plaça Reial, 12, entresol, de quatre a vuit de la tarda, on se'ls facilitarà els detalls i aclariments que creguin convenients per al més bon compliment de l'obligació que assenyala el dit R. R., i altres disposicions emanades de la superioritat, i fent avinent als patrons que ja haguessin remès, directament o mitjançant alguna Associació Patronal, les abans esmentades relacions d'altes i baixes, a la Secció Provincial d'Estadística, que n'hi haurà prou amb comunicar-ho per escrit a les oficines d'aquesta Comissió Mixta, per a evitar les sancions que s'imposaran a aquells que deixin de complimentar el trametiment de les fulles de rectificació del Cens.

Els Amics de l'Art Litúrgic

Els Amics de l'Art Litúrgic, després d'aquella memorable festa inauguració de Sant Cugat del Vallès, han vingut realitzant diferents actes particulars i poc visients, però que no obstant han tingut una gran importància pràctica. En diverses ocasions s'ha reclamat el concurs d'aquesta institució, s'ha demanat la seva intervenció, el seu parer, les seves orientacions artístico-litúrgiques, responent a uhom al seu emps i de la millor manera possible. Veradament es pot dir que els Amics de l'Art Litúrgic no són una institució decorativa, sinó que ja han tingut la llur eficàcia pràctica.

Ara els Amics de l'Art Litúrgic, prosseguint les seves tasques de divulgació artística i litúrgica, preparen pel dia 14 d'aquest mes una conferència que revestirà tots els caràcters de solemnitat. El lloc escollit per aquest acte és el Palau de la Música Catalana, essent el conferenciant el propi president dels Amics de l'Art Litúrgic, senyor Vicens de Moragas el qual de la tapiceria n'ha fet l'estudi apassionat de tota la seva vida. El tema que desenrotllarà és el següent:

«Dos tapiços de la Catedral de Tarragona amb la història bíblica de Josep, i l'episodi evangèlic de la Dona Adúltera».

Aquest tema que de bell antuvi sembla un xic particularista, permetrà al conferenciant donar una completa idea de la història de la tapisseria, de la seva fabricció, materials, procediments, temes i destinació artístico-litúrgica que sens dubte oferirà a tots un vivíssim interès. La conferència anirà illustrada amb nombrosíssimes projeccions que acabaran de donar a conèixer aquests tapissos de la Seu tarrgonina en tots sos detlls, i després per via de comparació per tal d'esbrinar-ne la llur procedència es projectaran molts altres tapissos i pintures.

Per aquesta conferència es podran recollir invitacions en les principals llibreries i cases d'art.

Es requisit indispensable que les notes que ens siguin trameses per a la publicació vinguin redactades en català i amb concisió periodística.

Els crims del terrorisme

Enterrament

S'efectuà ahir al matí l'enterrament del desgraciat agent de vigilància Jesús Fernández Alegria, mort dilluns passat al carrer del Carme.

Presidien el dol el governador civil, el governador militar general Lossada, el cap superior de policia i un germanet del finat.

El dol el formaven els companys de l'agent i molts amics. El cos del qual formava part li dedicà una corona.

El governador rebé l'altra nit un telegrama del ministre de la Governació encarregant-li que assistís a l'acte en representació de tot el Govern, puix el president i tots els ministres s'associaven al darrer homenatge al funcionari mort en compliment del seu deure. Li encarregava també que expressés el condol del Govern a la família i al cos de vigilància.

L'assassinat del cardenal Soldevila

S'ha cursat el següent telegrama al Capitol Saragossà:

La Casa Social Catòlica de Barcelona, davant el covard assassinat de S. E. el Cardenal Soldevila, protesta horroritzada de la successió d'atemptats anàrquics, i, compartint el profund dol de la família catòlica, prega a Déu i al màrtir de la fe de Crist la pau que el Poder públic no encerta a aconseguir. — El president, Casanova.»

Alarma per un tret

A cosa de les dues, un xicot de 16 anys, anomenat Vicens Setu Esperanza, natural de Nova York, va entrar a un forn que hi ha al carrer del Marquès del Duero, 142, amb el propòsit d'emportar-se'n els diner del calaix, propietat d'En Narcís Soler Güell.

Aquest el sorprengué, i el perseguí engegant un tret a l'aire, en arribar al carrer d'En Manso cantonada al de Calàbria. Llavors el lladregot va llençar els diners en plata i calderilla, quedant-se un billet de 25 pessetes.

Fou detingut al carrer de Parlament, cantonada al de Viladomat, pel subcaporal del Sometent Josep Jover, qui el lliurà a la policia.

Per aquells carrers hi hagué molta alarma perquè es creien que es tractava d'un atemptat.

Pel noi Mediavilla

Donatius per a la família de l'escombrariaire mort al carrer de Muntaner:

	Pessetes
Suma anterior.	79'05
M. P. S.	10
J. C.	1
E. S.	2
J. J.	2
E. S.	2
J. S.	2
R. C.	2
R. C.	25
J. de P.	25
J. R. C.	10
Total . . .	160'05

Patró assaltat

Quan esava a la fundició del carrer d'Auzies-March, 115, el gendre de la propietària, don Modest Sardà, el qual sofreix un defecte físic que li priva la llibertat de moviments, va ésser assaltat per dos homes armats de pistoles que li van pendre una cartera amb 500 pessetes, un rellotge i cadena i un anell-segell, tot d'or.

L'atemptat frustrat contra En Pestaña

A la Secció segona d'aquesta Audiència es veurà avui davant del jurat del districte de Manresa la causa seguida contra Isidre Miquel Wynals, acusat de l'assassinat frustrat d'Angel Pestaña, fet ocorregut en l'esmentada ciutat per l'octubre de l'any passat.

Representarà el ministeri públic l'advocat fiscal En Jovi Fernández Peña i defensarà el processat el lletrat En Josep Cuchillo.

Hi ha citat divuit testimonis i quatre pèrits.

La vista està assenyalada per a dos dies.

Musicals

Sota la direcció dels mestres Millet i Pujol prosseguiexen amb gran activitat els assaigs parcials i de conjunt de l'excelsa Novena Simfonia, de Beethoven, que l'Associació d'Amics de la Música donarà en el concert de clausura de l'actual curs amb la collaboració de les tres seccions del glorios Orfeó Català, dels solistes senyoretes Andreua Fornells, Concepció Callao i senyors Emili Vendrell i Sandro Griff i de l'Orquestra dels Amics de la Música que tan brillant èxit acaba d'obtenir en sos dos darrers concerts.

Per a obtenir el màxim relleu expressiu i sonor que una digna execució de la grandiosa creació beethovenïana exigeix, la direcció artística dels Amics de la Música ha augmentat convenientment la massa orquestral; d'aquesta manera no sols podrà oferir-se en aquesta ocasió al públic de Barcelona l'audició que reclama la sublimitat de l'obra, sinó que amb els notables elements reunits s'honorarà amb les majors possibilitats artístiques la més alta producció del gran músic de Bonn.

Aquestes circumstàncies i el fet que sigui el mestre Francesc Pujol qui dirigirà l'audició de la Novena, que vindrà a ésser com un coronament de la brillant tasca acomplerta davant de la seva orquestra durant set anys, fa doblement interessant el darrer concert dels Amics de la Música que amb aquesta haurà ja donat en els seus concerts les nou simfonies de Beethoven.

—

Diumenge vinent, a les cinc de la tarda, i en son local social, Salmerón, 3, «Cultura Musical Popular» donarà un petit festival de cançons, cançons amb gestos i danses populars, prenent-hi part els deixebles de dites classes i en obsequi a llurs famílies.

A l'esmentada festa, poden també assistir-hi tots els socis.

—

La Violeta de Clavé ha organitzat per a dissabte, a les deu de la nit, un concert en el qual cantarà bon nombre d'obres d'autors del país i estrangers. Pendra part a la festa el trio Vallribera-Farrarons-Muntaner, els quals executaran un interessant programa amb obres de Mozart, Schumann i Grieg.

—

L'empresari del Gran Teatre del Liceu, En Joan Mestres, que es troba a Londres, ha contractat per la pròxima temporada el famós mestre Coates, considerat a Rússia com la més gran celebritat dels mestres; també ha contractat l'eminent director d'escena rus Sanine, que últimament ha posat en escena a la Grand Opera de París, «Kovantkina».

La celebrada artista Koutznezzoff ha estat contractada per a cantar «Faust» i «Els contes de Hoffman», que cantarà junt amb els celebrats artistes Trantoul i Journet.

El senyor Mestres es dirigeix ara a Praga, i d'allí a Rússia, si pot obtenir el passaport, com confia.

Adhesió a la Lliga Regionalista

El Centre Nacionalista del Poble Sec ha celebrat Junta general de socis, acordant per una gran majoria de vots adherir-se a la política de la Lliga Regionalista, començant a treballar ja en aquestes eleccions de diputats de la Mancomunitat.

El Centre Nacionalista del Poble Sec compta amb més de tres cents socis.

Benvinguts.

Per la Mancom

Les candidatures de la Lliga sig

CAL DEFENSAR LA

La cultura catalana

EN altre lloc del diari publiquem la magnífica conferència que donà el nostre illustre amic, el President de la Diputació de Barcelona, En Joan Vallès i Pujals, a l'Ateneu Barceloní, sobre la lluita que ha hagut de sostenir constantment Catalunya en defensa de la seva pròpia cultura.

Es clar que el catalanisme polític, que és un esperit nacional, havia d'atendre, com a base de l'assoliment de la llibertat, a la restauració de la cultura pàtria. I és per això que el catalanisme polític, amb aquella potència constructiva que estructurà l'Escola de la Lliga, va atendre, des del primer moment, amb cura amorosívola, les exigències de la nostra cultura pairal.

L'obra realitzada, inici de l'obra formidable a fer, és ja magnífica. Aquesta obra constitueix una penyora de realitats imminents que asseguren al nostre esdevenidor nacional una plenitud gloriosa.

Aquesta tasca essencial, aquesta tasca preferent del nacionalisme polític, s'ha anat concretant, per la força viva dels fets i de les circumstàncies, al voltant de la Comissió de Cultura de l'Ajuntament de Barcelona i al voltant de la Mancomunitat de Catalunya.

La visió enlairada d'una Barcelona urbs i esperit, d'una Barcelona ciutat i capital de Catalunya, que és la que informa les tasques de la Comissió de Cultura de l'Ajuntament de Barcelona, no podia donar-la sinó una concepció integral de la Pàtria catalana.

Aquesta mateixa concepció integral és la que inspira l'actuació de la Mancomunitat de Catalunya, que uneix i regeix tota la terra catalana.

Diumenge els electors de la capital i d'altres contrades catalanes seran cridats a exercir el dret de sufragi per a elegir els diputats de la Mancomunitat de Catalunya.

Cal que tots els electors i especialment tots els catalanistes es recordin que anem a continuar la història de la Mancomunitat de Catalunya, que ningú no ha gosat a dir encara que calgui rectificar l'obra de la Mancomunitat, i que per a continuar aquesta obra cal votar les candidatures de la Lliga, car ha estat la Lliga la que ha concebut, orientat i regit aquesta Mancomunitat nostra, que ha estat — i és — per la Lliga, i amb la Lliga, la Mancomunitat de tots els catalans.

Visites electorals

Avui, divendres, a dos quarts de deu del vespre

Ateneu Obrer Català de Sant Martí, Plaça del Mercat 2 (Clot)

Parlaran: F. Vendrell, R. Llacuna, E. Tubella, Santiago de Riba, Enric Maynés i els candidats.

Casal Nacionalista Sagrerenc, carrer de Sagrera, 155

Parlaran: Omar i Gelpí, A. Carabén, Lluís Arnau, Narcís Malagelada, Josep Figuerola i els candidats.

Casal Nacionalista de la Barceloneta, Alegria, 25

Parlaran: Reñaga, Valeri, Vidal Salvó, Sansalvador, Santiago Estapé, Rahola i els candidats.

La nostra organització

Ha quedat enllestida, completa, la nostra organització electoral.

Interventors, apoderats, vigilants, repartidors, tothom es disposa a treballar ardidament per a la victòria de diumenge.

Ordres terminants i instruccions precises s'han donat per a impossibilitar les rodes i castigar els electors falsos.

Un acurat servei notarial estarà a punt d'exercir la seva alta missió on convingui.

Que tothom compleixi amb el seu deure.

Tasca patriòtica

Ens diu un subscriptor:

«Acció Catalana ha fet una obra patriòtica: el míting al Foment Republicà de Sans.

Es de desitjar que hagi convençut els nombrosos socis de Foment que en passades eleccions, manats per un ex-regidor republicà, que aspira a tornar a ésser-ne, anaren al districte de Figueres a treballar la candidatura del marquès d'Olèrdola.

Guanyar adeptes per la causa catalana és tasca que cada dia convé més.»

Els electors falsos

Sanció penal de la Llei electoral

Serà castigat amb multa de 25 a 2,500 pessetes (articles 67 i 69):

«EL QUE VOTI DUES O MES VEGADES EN UNA ELECCIO, PRENGUI NOM D'ALTRI PER A VOTAR O HO FACI ESTANT INCAPACITAT O TENINT SUSPES L'EXERCICI DE TAL DRET.»

«EL QUE, SABENT-HO, CONSENTI SENSE PROTESTA, PODENT FER-LA, L'EMISSIO DEL VOT EN ELS CASOS ANTERIORS.»

«EL QUE NEGUI O RETRASSI L'ADMISSIO, CURS O RESOLUCIO DE LES PROTESTES O RECLAMACIONS DELS ELECTORS O NO EN DONI RESGUARD AL QUE LES FES.»

* * *

El processament per aquests delictes porta aparellada en els funcionaris públics la suspensió d'empleu com la manca de pagament porta l'arrest corresponent assenyalat pel Codi.

La nostra can

Districte

En Fèli
Banquer.—Vice-Presid
En Jo
Advocat.—President d
de la Ma
En Lluis Pu
Advocat.—President d
d'Alcalde de

Districte

En Jose
Doctor en Medicina.—
En Josep
Propietari.—Ex-Tinent
En Jos
Industrial.—Preside

Notes b

Josep Alomar

Català de Mallorca. Cursà a la carrera de Medicina amb e dinària brillantor, doctora L'any 1911, amb altres el fundà la Societat de Biologia 1916, trobant-se àlgid el derrou en plena disgregació del nacion barceloneti', que mai havia pog xir, fundà la societat «Defens Barceloneta», que, a poc a p tegrant-se amb nous elements, nà la fundació de l'actual Ca cionalista (1919). Començà am socis. Avui en té prop de 50 Seccions d'Esbart de Dansaire manarí «La Riba», Grup Depor cultura i, molt avançat, un p d'escoles i biblioteca.

Fundà unes Escoles catalane tuites al Patronat Obrer de San quel del Port. A ell es degué l tauració del català com a idiom cia) en aquella entitat.

Fundà el Centre Excurs «Minerva», que forma sempre al tat del Nacionalisme, essent un dels elements més importants quella barriada, principalment cès als seus esforços.

Es professor de Bacteriologia la Mancomunitat.

Josep Carabén

De molt jovenet havia tingut amb el seu pare, l'antic «As cafè de barriada del carrer de ser.

En 1892, als sis mesos d'ésser el «Café del Circ Espanyol», l'a rí, i va anar engrandint-lo grat l'enderroc de l'any 1908 i oendi de 1907. Arribà a ésser el més gran d'Espanya.

En el Gremi de Cafès de pri categoria de Barcelona ocupà m vegades la presidència.

Avui dia el Café Espanyol pe a una Societat Anònima, de la també formà part el senyor Car

Per l'índole del negoci no es nifestà mai públicament en cap tor polític, havent estat sollicita tots els partits de Barcelona, fins l'any 1918, d'acord amb el Co

AL DIA

Les eleccions de diumenge

Parodiant a Cèsar, podem dir: — En les darreres eleccions lluitàrem per l'honor de la victòria; en les de diumenge, lluitem per la vida.

La victòria en les eleccions d'abril era descomptada, com ho és en les del Districte II «provincial». Però en el Districte III (Sans, Poble Sec, Hostafranchs, Districte V i Barceloneta) la lluita serà aferrissada.

I ho serà no contra homes sustentadors d'idees, no contra voluntats convençudes, sinó contra falses organitzacions roderes, contra assalariats que per unes quantes pessetes aniran de secció en secció prenent noms d'electors que no voten o d'electors falsos prèviament inclosos en el Cens Electoral, per defectes de la llei i desaprensió dels directors de casinets i barriades.

La idealitat nacionalista — tant la de la Lliga com la d'Acció Catalana — no sofriria pas gens per una derrota en el Districte III «provincial», car no fóra vençuda per altra idealitat política, però en sofriria la Mancomunitat de Catalunya, a qui tant deu el Principat i a qui tant deu, especialment, Barcelona.

* * *

La Mancomunitat de Catalunya! Salveu-la, tots, d'enemics interiors, ja que per enveges i odis en té tants a l'exterior! La Mancomunitat de Catalunya! L'ordenadora del Seny Català, l'obra d'En Prat de la Riba, la corporació dels amors de la Lliga Regionalista, la impulsora de la cultura catalana, la iniciadora d'obres públiques i tot afer de civilització, la que salvà de la fam a Barcelona en la vaga general, i ara de la pesta homicida, ha d'imposar els bons barcelonins per a treballar ardidament en la seva defensa.»

Que no puguin sentir-se mai sota els sostres enteixinats del Palau de la Generalitat de Catalunya les paraules i els conceptes que els enemics de la causa catalana fan sentir sota les voltes sagrades de la Sala del Consell de Cent de Barcelona.

Un esforç dels electors, un esforç de l'organització, pot donar-nos la victòria. Confiem-hi, que si la vàrem tenir ara fa quatre anys, la podem tenir, la tindrem, ara.

* * *

El cronista parla als bons amics de tots els districtes de Barcelona. No teniu un amic, un parent, un client, a Sans, Hostafranchs, Poble Sec, Barceloneta o Districte V? (Esquerra de les Rambles, de Drassanes a Betlem.) En cara hi sou a temps: escriviu-li, visiteu-lo i feu-li votar la nostra candidatura i, si per quelcom la refusa, la d'«Acció Catalana»; i si la refusés també, que voti en blanc: sempre fóra un vot menys a pendre pels rodaires.

Treballeu, propagueu, insistiu. Es per la Mancomunitat de Catalunya a la qual deureu potser la vostra vida o la vida dels vostres éssers estimats; a qui deuran els vostres fills una cultura moderna, que l'Estat regateja, una vida cívica que l'Estat procura treure als catalans.

A la lluita i a la victòria! Ara hi ha un districte que es pot perdre: guanyeu-lo!

POL

Ciutadans: on haveu de votar

Haveu de votar, — amb alguna excepció que més avall publiquem, en el mateix collegi, situat al mateix lloc que en les darreres eleccions de Diputats a Corts, ara fa un mes.

Amb tot, la Lliga Regionalista, passa les candidatures a domicili. Però, com que aquest servei és sempre defectuós, els qui no hagin votat en les darreres eleccions, i no rebin el sobre contenint la candidatura i l'adreça de la secció on tenen el vot, faran bé de passar per les oficines electorals, com ja fan alguns que no esperen el repartiment.

Després d'un dificilíssim treball de investigació, les oficines de la Lliga Regionalista han trobat el nou domicili dels electors que han canviat de casa els quatre darrers anys. Aquets rebran en el nou estatge les indicacions corresponents al vell, no rectificat a les llistes electorals.

Heu's ací indicats els canvis de lloc d'algunes seccions electorals:

Barceloneta:

La secció cinquent, que en les eleccions del dia 29 d'abril votava a Ginebra, 17, baixos, en les eleccions de diumenge vinent votarà Ginebra, 51.

Districte III Municipal:

La secció quarta, que votava al carrer de Serra, 10, primer, votarà al carrer de Rull, núm. 1.

La secció 17, que votava al carrer de les Moles, 15, baixos, votarà al d'Amargós, núm. 7.

Districte IV Municipal:

La secció setena, que votava Lluria, 100, xamfrà Mallorca, votarà, al mateix carrer, núm. 131.

La secció 26, que votava Progrés, 14, baixos, votarà, Progrés, 8.

Districte V Municipal:

La secció tercera, que votava Santa Mònica, 2 bis, baixos, votarà Santa Mònica, 3.

Districte VI Municipal:

La secció 41, que votava Rosselló, 170, baixos, votarà Rosselló, 168.

Districte VII Municipal:

La secció 31, que votava Diputació, 18, baixos, votarà Diputació, 32, escola.

La secció 36, que votava Callao, 12, baixos, votarà, Diputació, núm. 30.

La secció 67, que votava Príncep Jordi, 6, votarà carrer de Béjar, 24.

de Catalunya

fiquen la persistència i l'eficàcia

ASCA REALITZADA

per Barcelona

provincial»

Chameni
munitat de Catalunya

Pujals
de Barcelona, Conseller
Catalunya.

Bellacasa i Deu
Nacionalista, Ex-Tinent
de Barcelona.

provincial»

Estadas
Casal Nacionalista de

Vendrell
Ajuntament de Barcelona

Chovar
Esportiva de Sans.

bràfiques

de «Catalunya», de la qual
acceptà la designació de la
figurant a la candidatura de
pel districte V, on sortí per

fou nomenat tinent d'al-
districte VII.
president de la Comissió de
Parc i Alberg nocturn i pre-
de la Inspecció del Cos de

ment, junt amb mossèn Pe-
actua de vocal d'una ma-
nsa a la Comissió de Bene-

ment, des de l'any 1918 no
t de formar part de la Co-
'Acció Política de «Catalu-
ociació Autonomista del Dis-
de la qual és vice-president.
s les batalles electorals ha
empre.

Félix Escalas

de Mallorca. Cursà, amb molt
ent, la carrera de Dret a
després especialitzant-se
ons econòmiques i financie-
professor de Dret Mercantil
d'Alts Estudis Comercials
lancomunitat, vice-secretari
mbra de Comerç i Navegació,
part, com a representant d'a-
diversos Congressos Inter-
de Navegació, entre ells,
més importants, en els de
i de Paris.
at també professor auxiliar
versitat i actualment és vice-
de l'Acadèmia de Legislació
ndència. Pels seus mereixe-
nanciers, fou cridat a la Di-
del Banc Urquijo Català, que
nt ocupa.
jove s'incorporà al nostre
. Ingressà en la nostra or-
prenent part en multitud
nyes d'expandiment nacio-
costat d'En Carner i d'En
sent fundador més tard de
ntut Nacionalista. Des d'a-
ntitat continuà la tasca pa-
essent dut, pels seus me-
ts, a la Mancomunitat, on
vice-president de la Comis-
enda, essent actualment vi-

Lliga Regionalista

Oficines electorals

Resten obertes per la consulta del públic les següents oficines electorals, on tothom podrà anar a saber on té el vot. Advertim, però, que la situació dels col·legis electorals és, amb comptadíssimes variacions (que oportunament assenyalarem) la mateixa que la de les darreres eleccions de diputats a Corts.

DISTRICTE II «PROVINCIAL»

Districte II municipal: Oficina electoral nacionalista, Mercaders, 40.
Districte III municipal: Lliga Regionalista, Boters, 4, principal.
Districte IV municipal: Oficina electoral nacionalista, P. Sant Joan, 113.
Districte VI (de Provença a Travessera): Ateneu Autonomista Districte VI, Enric Granados, 32.
Gràcia: Lliga Regionalista de Gràcia, Salmerón, 73.
Poblet: Ateneu Nacionalista Verdaguer, Nàpols, 215.
La Sagrera: Casal Nacionalista Sagrerenc, Sagrera, 155.
Horta: Centre Català d'Horta i Santa Eulàlia, Plaça Santes Creus, 2.
Poble Nou: Ateneu Democràtic Regionalista, Wad-Ras, 208.
Guinardó: Casal Nacionalista Guinardorenc, Avinguda de Montserrat, cantonada a Sales Ferrer.
Sant Martí: Ateneu Obrer Català de Sant Martí, Plaça Mercat, 2.

DISTRICTE III «PROVINCIAL»

Barceloneta: Casal Nacionalista, Alegria, 25.
Districte V: Associació «Catalunya», Nou de la Rambla, 16.
Poble Sec: Oficina electoral nacionalista, Marquès del Duero, 123.
Barriada de Corts Catalanes-Urgell: Ateneu Democràcia, Aragó, 135.
Sans: Casino de Sans, Sans, 114.

ce-president del nostre Govern incipient i vice-president de la Comissió d'Hisenda de la Diputació.

Lluís Puig de la Bellacasa

Féu les primeres armes en política a la Federació Escolar Catalana, havent-ne estat un dels més ardits sostenedors.

El seu alt sentit polític el féu destacar seguidament entre els seus companys fundant l'Associació Catalana d'Estudiants, de la qual va ésser primer president.

Suscitada la campanya «pro representació proporcional», va intervenir-hi brillantment donant a conèixer-la en acabats estudis que féu de la matèria i que contribuïren a orientar poderosament l'opinió catalana.

Portat als Consells municipals, ocupà la presidència de la Comissió d'Hisenda de l'Ajuntament, lliurant-se a una tasca veritablement gegantina per a endegar la Hisenda del nostre Municipi i fent un Pressupost que ha estat el punt de partida de successius pressupostos que han anat desenrotllant una tasca tan profitosa per a la ciutat.

En tots els aspectes de la vida municipal la seva actuació fou intensíssima, acabant els abusos de les subhastes de llocs de mercats i suprimint els regidors inspectors.

Amb En Lluís Duran i Ventosa va contribuir a la creació de la Comissió de Cultura de l'Ajuntament, sostenint per tal motiu una aferrissada batalla amb els radicals, preferint tardar prop de dos mesos a constituir l'Ajuntament abans de transigir que no hi hagués Comissió de Cultura.

Amb En Santiago de Riba foren els primers que ordenaren que les ordres del dia de les Comissions de l'Ajuntament fossin redactades en català, inici de la tasca que ha anat fent-se en aquest ordre catalanitzador.

Contribuí a la creació del Consell de govern de l'Ajuntament, que tant havia de facilitar la seva tasca, i fou tant i tan profitosa la seva benemèrita actuació municipal, per tothom amb tan d'elogi recordada, que hagué de ressentir-se'n forçosament la seva salut, com a conseqüència de l'activitat que posà en el càrrec.

Ha estat un ferm propagador dels ideals nacionalistes, havent lluitat pels districtes de Figueres i de Torroella de Montgrí, perdent la representació parlamentària per pocs vots en el primer i per fets vergonyosos, de tots coneguts, en el segon, les dues vegades que ha sollicitat els sufragis dels catalanistes empordanesos.

Josep Roig i Chovar

De molt jove — xicot encara — entrà en les rengleres del catalanisme militant, i prengué part en les campanyes de la «Unió Catalanista».

Junt amb altres amics, fundà l'agrupació «Els Segadors», primera entitat catalanista de la barriada de Sans i que aplegà tots els que aleshores hi havia allí, que eren ben pocs. Per cert que el dia de la inauguració de la dita entitat s'esdevingueren incidents que motivaren una interpellació d'En Romero Robledo al Congrés de Madrid, on ja es parla de separatisme, i se'n derivà un procés criminal.

Prengué part molt activa en l'elecció dels quatre Presidents, tenint cura de l'organització dels treballs en l'esmentada barriada de Sans.

Des que es fundà la Lliga Regionalista, figura en les seves rengleres, prenent part en tots els treballs i campanyes que ha realitzat el benemèrit Casino de Sans, i actualment és membre de la Comissió d'Acció Política del dit Casino.

La seva activitat i entusiasme no s'han concretat al camp de la política estricta, sinó que s'han estés a dues altres branques ben importants: la cultura i l'esport. Quant a la primera, podem dir que fou de la Comissió organitzadora de l'Orfeó de Sans, i que avui encara és president de l'Orfeó Renaixement. Quant al segon, s'ha de consignar que a la fe i a l'activitat i a l'entusiasme d'En Roig i Chovar, es degué que les tres o quatre entitats esportives de Sans, que totes portaven vida raquítica, es fusionessin, formant-ne una de sola, gran i poderosa, la «Unió Esportiva de Sans», de la qual En Roig és el president i l'ànima. Encara aquests dies l'hem vist alternar els treballs de propaganda electoral, amb els de l'organització de la carrera ciclista internacional «Volta Catalunya» que acaba de celebrar-se i que tan d'èxit ha obtingut.

En Roig i Chovar és pèrit industrial i, ultra haver-se fet un nom ben remarcable en el món de la indústria metallària, ha deixat bon rastre també en el camp de la cultura industrial del nostre poble. Per ell foren organitzades i regides durant bon temps les classes pràctiques de l'Escola Superior d'Indústries de Vilanova i Geltrú.

Joan Vallès i Pujals

Estava sols als començaments de la carrera i els seus companys de la Universitat ja el nomenaren president de l'«Associació Escolar Catalanista Ramon Llull», en premi de la seva actuació i de les seves campanyes nacionalistes.

Així que acabà els estudis fundà, amb altres companys seus, la «Joventut Nacionalista» de la Lliga, i en fou el primer president.

Presidí la Comissió organitzadora del Primer Congrés de Govern Municipal que se celebrà l'any 1909, on llegí el discurs inaugural en què es marcava tot un programa d'actuació municipalista que va ésser recollit, després, per l'Escola de Funcionaris, fruit dels acords d'aquell Congrés i per les Setmanes Municipals.

Acabava de complir els 25 anys, i els seus compatricis de Terrassa l'inclogueren en candidatura per a Diputats Provincials, junt amb els senyors Folguera i Duran, Bastardas i Brutau. Per haver aspirat al «copo», aquesta candidatura no obtingué més que el lloc de minoria que fou adjudicat al senyor Folguera i Duran.

L'any 1909, fou elegit regidor pel districte IV de Barcelona. Actuà brillantment durant aquell bienni de 1910-1911, que s'ha anomenat l'època heroica de la Lliga i en la qual havia una majoria compacta de més de 60 radicals. Fou el temps de la calç, guix i ciment, i de les algües d'En Gonçal de Ribas. La gestió d'En Vallès i Pujals es distingí per la seva formidable i impetuosa oposició a aquella administració. En el bienni següent, havent millorat notablement la minoria de la Lliga a l'Ajuntament, fou nomenat segon tinent d'alcalde i presidí la Comissió de Governació. Durant aquests dos anys, exercí la Tenència d'Alcaldia del districte VIII municipal, i a la seva activitat i encert, i a la simpatia que despertà arreu, podem dir que es degué el despertament nacionalista d'aquelles barriades de Sans i Hostafrancs.

Tant popular es féu allí En Vallès i Pujals que, en acabar d'ésser regidor, el nomenaren diputat de la Mancomunitat, pel districte III que compren aquelles barriades.

Així que entra a la Diputació, fou nomenat president de la Comissió de Governació.

Feia poc més d'un any que era diputat de la Mancomunitat i, en venir les eleccions legislatives de 1916, era nomenat senador per Girona. Acabava aleshores de complir els 35 anys; fou el més jove dels senadors. Exercí conjuntament els dos càrrecs i és distingí en l'Alta Cambra espanyola defensant brillantment la tasca cultural de la Diputació i de la Mancomunitat, en aquells temps del Govern liberal que tanta oposició es féu en aquella tasca.

Quan morí En Prat de la Riba, fou nomenat president de la Diputació i conseller de la Mancomunitat, càrrecs que ha vingut exercint fins avui.

Ha estat encarregat del departament de Finances de la nostra primera Corporació i ha presidit constantment la Junta de les Cases de Caritat i Maternitat de Barcelona.

En fer-se la renovació de 1920, fou elegit diputat provincial pel districte II, el mateix que el reelegirà en les eleccions del vinent diumenge.

La santa continuïtat

LES eleccions de diumenge representen en la història del catalanisme polític una fita memorable, una data importantíssima. Caldrà elegir els diputats que han de dur a la nostra Mancomunitat l'esperit de santa continuïtat, l'esperit de persistència, que és l'únic que pot assegurar a la causa de Catalunya la victòria definitiva.

Els electors de Barcelona tindran ocasió, a més a més, de ratificar llur confiança en la política i en els homes de la Lliga. Tots els electors, especialment tots els catalanistes, hauran de pensar ben bé, abans d'emetre llur vot, que qualsevol abstenció i qualsevol defecció significaria un afebliment de la força política de la Lliga, afebliment que els mateixos que aspiren a la successió reconeixen públicament que constituiria un mal per a Catalunya, car la Lliga sosté moltes coses i no pot ésser substituïda ara com ara.

Cal, doncs, defensar i enfortir amb els vots dels ciutadans aquesta única força ara existent del catalanisme polític. Cal no minvar ni afeblir l'única organització ara existent que pot combatre eficaçment en defensa dels drets, els ideals i els interessos de Catalunya. Cal assegurar la santa persistència en l'obra de la Mancomunitat de Catalunya, obra pacient i constant de restauració material i espiritual de la nostra terra, obra de civilitat i de cultura, d'eficiència humana i d'afirmació patriòtica.

Qualsevol entrebanc, qualsevol dubte, qualsevol vacillació, en aquests moments, quan els enemics seculars de la causa de Catalunya intensifiquen l'expressió de llur odi i de llur menyspreu, fóra funesta per a nosaltres.

En Cambó retreia no fa gaires dies la necessitat imperiosa d'oposar tenacitat a tenacitat, d'insistir en la constància, en la persistència dels darrers cinc lustres, en aquella persistència i aquella constància que donà vida a la Mancomunitat i que és l'única que pot mantenir i solidar les conquistes passades i garantir la plenitud de l'esdevenidor.

Els mítings electorals d'anit passada

A l'Ateneu Democràtic Regionalista del Poble Nou

Amb l'ampla i escaient sala d'actes completament plena d'un públic entusiasta, en el qual predominava l'element obrer, començà el míting.

El presideix el president honorari de l'Ateneu, doctor Josep Torelló, el qual obre l'acte fent una breu presentació dels candidats nacionalistes que presenta la Lliga, i recomanant als electors que la votin amb entusiasme. (Aplaudiments).

EN LLUIS PUIG DE LA BELLACASA

El president de la Joventut Nacionalista de la Lliga i candidat d'aquestes eleccions, estudia els càrrecs que presenta la propera lluita.

Fa remarcar que les eleccions de diputats provincials tenen d'ençà de la creació de la Mancomunitat, una importància extraordinària, ja que la Mancomunitat és el govern incipient de Catalunya.

Els diputats de la Mancomunitat, no sols han de governar les coses materials de Catalunya, sinó principalment el seu esperit.

Fa història dels treballs que feren els nacionalistes a la Generalitat fins aconseguir la formació de la Mancomunitat, que aconseguiren, creient, els que ens la donaven, que això fóra una concessió sense importància; però la força emprenedora dels diputats de Catalunya, dirigits pel seny ordenador d'En Prat de la Riba, féu de la petita Mancomunitat la institució en que tots els catalans tenen posades llurs esperances, de veure aconseguit el seu daler de llibertat.

Aquesta tasca és la que hem d'acomplir els que anem a la Mancomunitat: procurar que aquestes esperances no quedin fallides, sinó realitzades amb escreix. (Grans aplaudiments).

EN JOAN VALLES I PUJALS

El president de la Diputació de Barcelona és rebut amb una ovació.

Amb frase pintoresca fa un ràpid estudi de les institucions «provincials» d'Espanya, en les quals, lluny de veure's un raig de vida, no són més que coses mortes, i àdhuc tràgiques, com passa en certes organitzacions benèfiques. A la «Inclusa» de Madrid, quasi tots els nens que hi entren es moren. A la de Palència, s'ha donat el cas d'haver-hi entrat 200 criatures i haver-se'n mort 260, és a dir, totes les que hi varen entrar i 30 més de l'any passat.

A Catalunya, les Diputacions agrupades en Mancomunitat, han fet una cosa viva, reflex i direcció de les coses de la nostra terra.

I havem de lluitar contra l'Estat continuament, el qual és ben palesat que, lluny d'ajudar, entrebanca.

L'Estat espanyol cobra per concepte de contribucions, a Catalunya, quatre cents milions, per algunes obligacions ineludibles, és a dir, que amb Catalunya fa l'Estat espanyol un negoci de tres cents milions.

Va enumerant eloqüentíssimament, l'orador, tota l'obra de la Mancomunitat, contrastant-la amb la de l'Estat, i explicant les enormes deficiències que ha de suplir.

I tot això ho ha de fer lluitant contra l'Estat.

Esmenta els darrers greuges fets per l'Estat a la Mancomunitat, com la denegació del traspàs dels telèfons, fent que augmenti el desgavell actual; els entrebancs pels concursos de ramaderia, els ferrocarrils secundaris, que malgrat fer quatre anys que s'està fent l'expedient, encara l'Estat no ho ha resolt, amb imments perjudici de les comarques interessades.

Ja veieu, doncs, el que fa la Mancomunitat. Es necessari que tots hi posem el coll, i ens hem d'acostumar a no reñar-nos sinó de nosaltres mateixos.

Per això tenen tanta importància les eleccions vinents. L'obra que fa la Mancomunitat cada dia es veu i cada dia augmenta.

Però el que s'ha de fer encara és molt. Reconquerim la nostra Catalunya materialment i esperitualment, car allí on no se sent el nacionalisme, allí hi veureu terres ermes.

Voteu per la Mancomunitat, que és votar pel Govern de Catalunya. (Ovació.)

EN FREDERIC RODA

El jove orador de la Joventut Nacionalista, amb paraula eloqüent i elegant, comença fent remarcar el deure que tenim de portar a la Mancomunitat persones dignissimes, que lluitin dintre de la Mancomunitat pel bon govern de Catalunya.

Tenim l'obligació d'ajuntar-nos per a lluitar contra l'enemic comú, que no és altre que el govern d'Espanya, que actua amb un mai interromput fervor en tots els problemes que toca, siguin aquests de govern interior, social o exterior.

Els catalans, per això, només ens hem de reñar del nostre propi esforç, plasmat en la nostra Mancomunitat. (Grans aplaudiments.)

EN MANUEL D'OMS

Fa oportunissimes consideracions sobre l'aspecte politic de les vinents eleccions. Referint-se al programa del partit radical, diu que d'aquest no cal parlar-ne, car no té programa.

Parlant d'Acció Catalana glossa els magistrals conceptes expressats per En Cambó en la seva darrera notabilíssima conferència, donada en aquest mateix local. En el terreny de les conseqüències, pot portar a Catalunya greus mals aquesta novella agrupació, ja que provoca la divisió dels catalans, amb causes poc suficients per a determinar la seva actuació.

Elogia completament els candidats que presenta la Lliga. (Aplaudiments.)

EN JOAN CARRIGA MASSO

El dignissim senador per l'Econòmica, recorda els primers temps d'actuació del nacionalisme. I allò que feia riure als que no hi convivien, s'ho prenen seriosament des que actua la Lliga Regionalista, que és on es troben els mestres del catalanisme, ja que en Acció Catalana solament s'hi troben els deixebles.

La Lliga procura sempre, com aconsellava Thiers, el tenir raó. Està clar que els que no fan res, mai s'equivoquen, i els és molt còmode criticar assegut en una butaca.

Que és el que es proposa la Lliga? Catalunya fa uns quants anys que no es governa, i manar bé és una de les coses més difícils que hi ha, i moltes coses fracassen per no haverhi bons directors. La revolució espanyola, per cert portada per catalans, va fracassar, no fent res en benefici del poble, perquè els homes que va posar al poder no sabien governar. I heu's aquí ço que fa la Lliga: ensinestrar a governar, perquè el dia que assolim la nostra llibertat, no es fracassi per manca de preparació.

Heu's aquí ço que ens diferencia d'Acció Catalana: aquests volen fer pa sense farina; nosaltres primer volem tenir farina per fer el pa, però, el pa que fem, és de bona qualitat. (Aplaudiments.)

EN FELIX ESCALAS

El candidat de la Lliga, el qual és saludat amb una ovació, comença manifestant que l'actuació anterior respon de la tasca que anem a fer.

Ço que significa la candidatura de la Lliga, prou que ho explica el seguit d'odis que entorn seu ha aixecat.

No hi ha dret a separar-se de les nostres rengleres quan la nostra obra l'anem seguint amb ininterrompuda persistència.

L'esperit que a la Mancomunitat hi va infondre En Prat de la Riba s'ha plasmat en forma de constituir el nostre govern incipient.

Parla de la campanya que es va formar perquè la Mancomunitat no rendia els seus comptes a un Tribunal de Comptes eixorc i inútil, que ara tot just està examinant els de trnta anys enrera. Aquests comptes — jo no puc dir-ho per haver estat president de la Comissió d'Hisenda — han estat examinats minuciosament pels mateixos enemics, com el senyor Torras, qui no va tenir altre remei que aprovar-los, sense que això li fos obstacle per a iniciar aquella insidiosa campanya.

Excita a votar la candidatura de la Lliga, que garantitza la continuïtat de l'obra iniciada fins obtenir el seu complet èxit. (Grans aplaudiments.)

EN JOAN VIDAL SALVO

Afirma que la Joventut Nacionalista de la Lliga continuarà la seva obra catalanitzadora, encaminant-la a l'assoliment de la seva llibertat. (Aplaudiments.)

ENTUSIASME

El president dóna l'acte per acabat, desfilant la concurrència, comentant amb entusiasme els formosos parlaments, i augurant una brillant victòria pel vinent diumenge.

A l'Associació Autonomista «Catalunya»

Anit passada va celebrar-se el míting de propaganda electoral a la sala d'actes de l'Associació Autonomista «Catalunya», del carrer Nou de la Rambla. L'espaiós local del districte cinquè era ple i l'entusiasme que va regnar durant l'acte constitueix un presagi del triomf que obtindran en aquells indrets els nostres candidats en les eleccions de diumenge vinent.

Va presidir el míting el senyor Ribalta, el qual, un cop obert l'acte, va dir que ocupava aquell lloc degut a una desgràcia de família que ha tingut aquests dies el president de la casa, En Santiago Andreu, acordant testimoniar-li el condol de tots els reunits.

EN MANUEL REÑAGA

Feta la presentació dels oradors, va fer ús de la paraula el senyor Reñaga, el qua va descriure l'obra de la Mancomunitat, dient que era fruit de conquestes parcials de llibertat aconseguides gràcies a la tàctica dels homes de la Lliga. No és lícit ni lògic, per tant, que ara canviem de tàctica, exposant-nos a un fracàs.

N'AGUSTI GRANADA

El senyor Granada va saludar, en nom de la gent de mar que tan ardidament treballa, els elements del districte cinquè fents vots perquè l'esforç de tots doni novament el triomf els nacionalistes al districte tercer, com varen tenir-lo ara fa quatre anys.

Referint-se al qualificatiu de prestigis de barriada que s'ha donat aquests dies als candidats de la Lliga, va posar de relleu els mereixements dels tres que formen la candidatura del tercer districte, ben coneguts per llur honradesa i fins per llurs talents.

Acabà recomanant que es treballi força, car tothom té el deure d'intensificar la propaganda durant els pocs dies que manquen per la lluita.

EN SALVADOR BREMON

El senyor Bremon, en un discurs molt interessant, va explicar l'interès que en totes ocasions han de mereixer per part dels ciutadans aquestes lluites civils per les quals se'ns dóna el mitjà normal d'exercir el nostre deure i de treballar per l'interès suprem de Catalunya, però que que l'interès té d'ésser màxim en tractar-se d'eleccions de la Mancomunitat, car és aquesta l'organització representativa de Catalunya. Per a tots els bons catalans és la lluita del vinent diumenge la lluita màxima que se'ns ofereix, car en ella hem d'elegir els homes del nostre Govern.

Va recomanar, per tant, que tothom votés i fes votar la candidatura de la Lliga Regionalista.

EN JOSEP ROIG CHOVAR

El candidat senyor Roig va explicar la seva actuació en les files nacionalistes des que va ingressar a la Unió Catalanista, fundant l'Agrupació «Els Segadors», així com el seu ingrés a la Lliga en constituir-se, posant de relleu el que això representava en una barriada com la de Sans, que en aquell temps no era altra cosa que un baluart del lerrouxisme. Doncs tal com sempre he estat — va dir — seré d'aquí endavant, i si surto elegit diputat treballaré amb tot entusiasme en la continuació de l'obra cultural i patriòtica que porta a cap la Mancomunitat.

EN SANTIAGO ESTAPE

El senyor Estapé va dir que les eleccions de la Mancomunitat tenien de constituir per als catalans la lluita primordial.

Va fer un estudi de les candidatures que es presenten al cos electoral. Fora de la Lliga les altres dues són radicals, una quan a ideologia radical i l'altra quant a ideologia catalanista. Els elements que les patrocinen xifren llur èxit en la revolució.

Pel que toca al lerrouxisme, ja sabem el seu fracàs. El «pavo» tantes vegades promès s'ha tornat estantís i la gent ja no en vol. Amb el lerrouxisme no és un partit, sinó una organització electoral. Com a partit és un mort, a l'ombra del qual volen viure molts vius. (Rialles.)

Quant a Acció Catalana, jo crec que els seus homes viuen equivocats, car o no representen res com a idealitat o són revolucionaris. S'estén en consideracions sobre la manera com els pobles obtenen llur alliberament, afegint que la situació política i social de Catalunya no està disposada per una revolució. Cal recordar que hi ha indrets de Catalunya, on encara no hi ha un veritable sentit de la nostra personalitat, i la tasca dels catalans ha de consistir a infondre aquest sentit abans d'anar a revolucions que el poble no sent.

La Lliga ha fet una obra persistent de catalanitat, i gràcies a ella avui la majoria de la gent escriu en català i coneix la nostra història. Cal seguir aquesta tasca perquè quan tots ens sentim ben catalans, l'altra es farà per ella sola.

Explica l'obra de la Mancomunitat, afegint que els candidats de la Lliga són els que poden continuar-la brillantment, car són els que representen el seny i cordura que van ésser norma d'En Prat de la Riba.

EN JOSEP CARABEN

El senyor Carabén manifesta que per disciplina va en candidatura, com espera que per disciplina el vinent diumenge els nacionalistes votaran la candidatura de la Lliga. Home més de fets que de paraules, pot oferir com a garantia de la seva futura actuació a la Mancomunitat la que va realitzar a l'Ajuntament. Igual que en aquest, si és elegit seguirà treballant per Catalunya.

EN JOAN VENTOSA I CALVELL

L'illustre ex-ministre nacionalista don Joan Ventosa i Calvell va fer el discurs resum, peça oratòria de gran volada que ens és impossible estractar per ésser hora avançada i l'excés d'original que tenim. El senyor Ventosa va ésser xardorosament aplaudit repetides vegades.

S'ha dit — va dir el senyor Ventosa — que les eleccions de diumenge no despertan gran entusiasme i jo us dic que això és lògic ja que es tracta de partits que encara les consideren com a eleccions «provincials»: però no pels nacionalistes, car nosaltres sabem que no anem a elegir diputats per la «província» sinó per la Mancomunitat que és el govern incipient de la nostra terra.

Fa una pella descripció de la Mancomunitat i de la seva obra reivindicadora, la tasca cultural que en tots els ordres ha realitzat. Parla de la xarxa de telèfons i de les biblioteques pròximes a ser instal·lades en totes les poblacions de Catalunya, fent veure l'excel·lència d'una Corporació que amb mitjans escassissims ha fet una obra patriòtica tan gran.

Tracta també de l'obra sanitària de la Mancomunitat dient que en mancar l'acció del govern és ella la que protegeix la salut del nostre poble. I per això és naturalíssim que aquest posi el seu màxim esforç per a portar a aquell organisme homes que estiguin identificats com ho estan els nostres amb els que el van crear.

També va posar de relleu com els greus problemes que tenim plantejats feien més interessants aquestes eleccions.

Tenim el terrorisme vergonya del nostre poble i a Madrid fa mig any que es va constituir un govern per a resoldre el plet del Marroc i es segueix tenint-hi 150.000 homes víctimes de tots els desastres i es segueixen registrant baixes vergonyoses. Davant de l'abandó per part del govern d'aquests problemes, cal que pensem enfortir les nostres organitzacions per salvar-nos nosaltres.

Demana els vots dels electors pels candidats de la Lliga, tres homes honorables ben coneguts en el districte i en tot Barcelona.

Cal, demés, fixar-se amb la seva significació, que és la de la Lliga. Si tots els catalans poguessim ésser al Congrés jo estic segur que tots votarien als nostres candidats. Avui tots els odis es concentren contra nosaltres i veureu com per anar contra nostre s'inclinen ara vers Acció Catalana i a altres partits, però mai a favor nostre perquè saben que nosaltres tenim una santa persistència i que sabem continuar l'obra que tenim empresa.

Se'ns diu que amb la nostra actuació no havem aconseguit res i jo dic que sols cal girar la vista enrera per a veure el fruit de la nostra tasca.

Jo recordo que anant per Catalunya observava l'estranyesa que els nostres discursos produïen a la gent i avui ja ho veieu: tothom parla en català i escriu en català i això és obra de la Lliga. I jo demano què comprenen aquells Ajuntaments formats per Planas i Casals amb l'actual que a majoria nacionalista i aquelles Diputacions administratives convertides en l gloriosa Mancomunitat.

Nosaltres volem continuar aquesta obra.

Se'ns tira en cara l'haver collaborat en el govern d'Espanya, però li us puc dir que no hem canviat de sentiment. I governant havem dit el mateix que diem ara. I aquells que avui els critiquen per aquella acuació aleshores l'aplaudieu perquè la trobaveu bé.

Altres vegades invoquen l'obra d'En Prat de la Riba. No. En Prat era nostre, i va formar part de la Comissió d'Acció Política de la Lliga fins que vàrem tenir la dissort de perdre'l. I era precisament En Prat qui quant nosaltres sentiem vacillacions, quan el cansament es traslluia en els nostres semblants ens encoratjava, era la seva veu la que ens aconsellava prudència en la manera d'obrar, i les darreres ratlles que va escriure la seva ploma meravellosa van ésser les d'aquell manifest que es deia «Per Catalunya i l'Espanya gran», on concretava l'acció a fer, aquesta acció que se'ns vol tirar en cara. Nosaltres, doncs, som els continuadors de la seva obra, i encara seguim units per a portar-la a cap, i si em voleu exceptuar a mi, els altres companys, En Cambó, En Duran i Ventosa, l'Abadal i En Puig i Cadafalch tenen prous títols adquirits per a tenir la confiança del nostre poble.

Aquesta obra és l'obra d'En Prat de la Riba i la que en ésser elegits diputats seguiran els nostres candidats a la Mancomunitat de Catalunya.

Referint-se als homes d'Acció Catalana diu que no els vol seguir pel camí dels atacs, i posa de relleu com el triomf de la seva candidatura no representaria pas com representaria la de la Lliga la persistència en l'obra d'En Prat. Diu també com les lluites hauran de desenrotllar-se dins un ambient que els permeti tenir un major respecte a la Lliga, que és l'entitat que els ha engendrat.

Finalment es refereix a la candidatura radical, dient que després d'haver estat eliminats del cens 5.000 electors falsos, els que hi queden no senten per ella gran entusiasme. La massa obrera ha fugit del partit i els desenganys han ajudat a què els seus homes quedessin sols. D'altra banda no creu que sentin per aquestes eleccions cap interès, car per ells són eleccions «provincials» i el càrrec no ofereix avantatges de certa mena. (Rialles.) ni lluiment. Es al revés de nosaltres, car per nosaltres tenen l'interès màxim, i és per això que hàurem volgut anar-hi d'acord amb tots els nacionalistes. Per això vàrem acollir la invitació patriòtica dels nacionalistes de Terrassa, i si aquesta unió no s'ha fet i les capelletes no s'han desterrat, no ha estat per culpa nostra.

Tots els que creguin que l'obra d'En Prat ha de ser continuada en tots els ordres, han de votar, doncs, la candidatura de la Lliga, i tinguen la plena seguretat que fentho així prestareu el més gran servei a la causa de Catalunya. (Gran ovació.)

FINAL

Els aplaudiments que el públic ha tributat a tots els oradors i especialment al senyor Ventosa i Calvell, són una garantia de l'èxit que la Lliga obtindrà el vinent diumenge al districte tercer «provincial».

COMUNICATS

Calendari Mèdic "Mulford"

Estem en plena invasió de Tos Ferina (Catarro).

Les mares no han de consentir que la terrible tos aniquili o mati als seus fills.

Demani al seu metge que els injecti tot seguit la Serobacterina Pertusis Mixta «MULFORD» és el remei vacuna més heroic. que

LES TERRES CATALANES

GIRONA

(Conferència de les 9'30 de la nit)

Contra els atemptats

Fent-se ressò de la indignació general per tots els atemptats comesos darrerament pel que ocasionà la mort al cardenal arquebisbe de Saragossa doctor Soldevila, l'Ajuntament, a proposta del senyor Rabola, ha acordat protestar dels crims i expressar els sentiments envers les víctimes, adherint-se al Missatge que les corporacions de Barcelona han adreçat al govern.

Noves culturals

A l'Ateneu de Girona, accedint a la invitació de la Junta Directiva donarà aviat lectura d'un llibre de poesies inèdits, titulat «Més enllà», el diputat a Corts per La Bisbal don Salvador Albert.

També, per allà el novembre el director del diari de Barcelona «Las Noticias» hi donarà una conferència sobre el poeta extremeny Gabriel y Galán.

Altres noves

L'Ajuntament de Figueres ha acordat treure a subhasta la installació d'una maquinaria aixecadora d'aigua al Parc Bosc d'aquella ciutat.

—Ahir morí, gairebé sobtadament el propietari don Rafel Heras de Puig.

—Han signat llicència per a jugar els partits de campionat per l'U. D. G. els senyors Fàbregas, Bosc, Feliu, Prat, Pons, Alvarez, Santamaria, Carreras, Gauxia, Stamperi Ros.

Costa de Ponent

VILANOVA GELTRU. — Es dóna com a descomptat l'èxit electoral del proper diumenge a favor de la candidatura nacionalista per a diputats «provincials», notant-se una desanimació i un aclaparament formidable entre els elements contraris d'aquesta candidatura, que si es presenten, — per pròpia manifestació de llurs capitostos — és per no fer el ridícul en front de llurs correligionaris; semblà que la llicó rebuda no fa pas gaire — amb ocasió de les eleccions legislatives — els hauria aprofitat i demostrat que malgrat emparar-se en totes les artimanyes de mala llei la veritat s'imposa i que la majoria no està pas en la seva balança.

Per tot l'indicat creiem que els actuals diputats «provincials» que es presenten a la reelecció, senyors Josep Maria Bassols, Antoni Jansana i Manuel Massó, assoliran una votació esplèndida, sortint triomfant llur candidatura per un nombre molt crescut de majoria damunt de l'entrebancadora que en contra es presenta, buida de tot ideal, estentòriament proclamada, arreu del districte, com a sorollosament fracassada.

—La solemnitat del Corpus es celebrà en nostra vila com és tradicional en tots els actes del culte catòlic en el qual sempre s'associa el poble incondicionalment i amb llur concurs decidit esdevenen esplèndides manifestacions de fe i catolicisme.

Pertocà, enguany, organitzar-se la solemnial processó a la parròquia arxiprestal i de debò que resultà lluïda, com ben poques vegades. Les entitats, Círcol Catòlic, Congregació de la Purificació i la de la Immaculada, a les quals estarà confiada la bandera, saberen elegir bé llurs representants — el senyor En Miquel Ventosa, president del Círcol i regidor síndic; En Josep F. Ràfols, arquitecte; i N'Enric Juandó, enginyer; per les congregacions esmentades — acompanyant-los nombrós concurs de catòlics, addictes a les entitats dites, i molts particulars amics dels banderers. El conjunt de tan esplèndida manifestació d'Amor a Jesús Eucaristia, feia goig de mirar; notarem també, molta més animació en els carrers del curs i més gust en l'exornat de les cases i més davassall de ginesta i papereta; dues orquestres ben nombroses, alternaven amb els cants de la clerecia de tota la vila aplegada entorn del Santíssim; voliors de criaturetes vestides d'àngel i escolanets, escampaven flors oloroses a desdir, i els núvols d'incens s'escampaven pels carrers, i tota la vila semblava un temple immens, pel qual es passejava triomfant el Déu Amor, reposant sovint en aquells altars, tan bellament disposats, per a rèbrer el tribut dels seus adoradors i sentir, més que els cants materials amb què se'l volia obsequiar, aquells himnes espontanis dels cors de sos fidels.

No hi faltaren les nombroses representacions oficials de totes les autoritats constituïdes, amb la lluïda escorta de les guàrdies civil, urbana i municipal, amb el «piquet» de cassadors de Trevinyo que tancava l'espléndida manifestació així tan lleugerament apuntada.

—No cal dir com estem experimentant els efectes de la vaga de transports tan temps ha sostinguda.

Molts són les fàbriques grans i incomptables les petites indústries que es veuen en atur forçós.

—Ens diuen que són una trentena els vilanovins que estan inscrits a la vuitena peregrinació catalana que va a Lourdes, a últims de mes.

Alguns altres, també, aniran a formar part de la representació catalana en el Congrés Eucarístic de París.

—Es dóna per certa la constitució d'una forta companyia anònima, amb molt capital vilanoví, per a la installació d'una important fàbrica de ciment, que en principi es digué que s'emplaçaria al vessant de la muntanyeta de «Solicrup» i que per algunes dificultats sorgides, ara, es tindrà d'emplaçar en el fons dels terrenys nomenats del «Moro Onclet».

Celebrem que nostres compatricis es facin dignes successors dels nostres avis que tot i treballant, i fent treballar son capital, feren gran la nostra benamada vila.

—També s'estan acabant les importantíssimes installacions de la nova i interessant indústria que girarà sota el nom de «Residus Vínics» amb uns espaiosos laboratoris i magatzems que formen una grandiosa fàbrica en terrenys de la família Miret, part de dalt de la «Rasa d'En Miquelet» i en la qual entitat interessa també molt capital vilanoví.

A tots els desitgem gran encert i molts èxits.

Pla del Llobregat

MOLINS DE REI. — S'ha celebrat en aquesta vila la festa major del Corpus. L'ofici del dia 3 fou solemnial. Prengueren seient al presbiteri les dignissimes autoritats. La Catedral del Llobregat era exornada amb profusió de flors i de llum. La nombrosa concurrència, ricament abillada, donava a la festa un caire de solemnitat ben escaient.

L'acte, però, més imponent i majestuós fou la processó de la tarda. Hom diu que fa molts anys que no s'havia feta una processó tan concorreguda. Sortí de l'església parroquial a les cinc, tornant a les vuit, després d'havr seguit amb gran entusiasme religiós els principals carrers i places. S'havien aixecat diversos altars, mereixent un elogi especial el que construïren els Pomells de Joventut, en la formosa plaça de la Vila.

El pas de la processó per la carretera, recentment adoquinada, fou la nota més encisadora de tot el curs. Els cants de la multitud alternaven majestuosament amb les harmonies de les orquestres. La flaire de la ginesta embaumava l'ambient, i els domassos dels balcons indicaven prou bé els sentiments religiosos de tota la vila.

Del recolliment i profunda reverència amb que tothom acompanyà a Jesús Sagramentat, no cal parlar-ne. Sols ho volem fer constar per a edificació dels altres. Fou una manifestació esplèndida de fe i pietat, un acte imponent del culte catòlic, una continuació gloriosa de les nostres tradicions profundament cristianes.

Portava la Custòdia el doctor Joan Boada i Camp, secretari de Cambra i Govern del Bisbat.

El programa de festes que els diferents centres d'aquesta vila han organitzat, ha anat desenrotllant-se perfectament, essent digne d'esment el concert que donà l'Orfeó Pàtria, de la Joventut Catòlica, sota la direcció d'En Miquel Blanch.

AUTORITZEU LES NOTES DE LES QUALS ENS PREGUEN LA PUBLICACIO, AMB UN SEGELL O UNA FIRMA QUE ENS SIGUI CONEGUDA.

TARRAGONA

(Conferència de les 9 de la nit)

Cercant criminals

La Guàrdia civil i la policia ha escorcollat els viatgers procedents de Saragossa. Per cert que els qui no han presenciat diuen que, en cas de trobar algun dels autors el perill fora per als civils, car amb el fusell dins dels trens, no podrien pas defensar-se.

Concert

Divendres, 22, donarà un concert al teatre Fortuny de Reus l'orquestra Simfonica de Madrid que dirigeix el mestre Fernandez Arbós, cloent el cicle de concerts d'enguany.

La construcció de la fàbrica de tabacs

Es a Tarragona l'enginyer de l'Arrendatària de Tabacs don Miquel Quesada, el qual ha manifestat a l'alcalde que un dia d'aquest començarà la construcció de la fàbrica que ha d'installar-se en la nostra ciutat.

Altres noves

Ha mort el tinent coronel retirat don Cèsar Escobar, pare del vista de Duanes del mateix nom.

—També és aquí el delegat Regi per a la repressió del contraban senyor Echagüe.

A les vuit d'avui hi ha hagut una interrupció en el servei d'electricitat

—Ha estat detingut Josep Villegas Gómez, acusat d'un furt a una casa del carrer Ventayol.

—Ha pres el grau de Llicenciat en Sagrada Teologia Mossèn Marian Tubau, del Bisbat de Vich.

—El senyor Cardenal Arquebisbe ha suspès la visita pastoral que estava efectuant per anar a Saragossa, a l'enterrament del Cardenal Arquebisbe assassinat.

—Els habilitats dels mestres han recollit a la delegació d'Hisenda els sous del mes de maig.

—Dissabte donarà una conferència al Saló de la Diputació el P. Antoni Díaz, S. J. tractant de «Les castellanies de Reus de: del segle XII al XV». L'acte és organitzat per la R. Societat Arqueològica.

La Costa

PALAFOLLS. — De brillantíssima festa de Corpus pot qualificar-se la celebrada a la barriada de Les Ferreries de Palafolls, amb motiu de la processó del Corpus, i vinguda de l'Orfeó Montserrat, de Calella.

A dos quarts de cinc de la tarda, hora assenyalada per l'arribada de l'Orfeó, una gran gentada, amb les autoritats al davant, l'esperaven a l'entrada del poble, on el regidor Pere Martí li va donar la benvinguda amb un escaient parlament.

Davant de Casa de l'Ajuntament, l'Orfeó va cantar l'«Himne a la Senyera», impoatn a la rica senyera de l'Orfeó una llaçada catalana l'alcalde Joan Moner.

Poc després es va celebrar la funció a l'església i una solemnissima processó, en la qual, el poble en massa, sense distinció de sexes ni de classes, amb les molt dignes autoritats municipal, judicial i sometent, s'hi va associar, desitjosos de tributar un just i magnífic homenatge al Déu-Hòstia.

A les sis, sortia de l'església, profusament illuminada i adornada, la processó, obrint la marxa la Creu parroquial, acompanyada d'una multitud de nenes vestides de blanc, com si fossin una gran volada de blanques colomes. Seguia la Imatge de la Verge, portada per quatre nenes, i l'estendard de les aspirants a Filles de Maria, totes, com també la immensa majoria de les noies, cofades amb la catalanissima caputxeta. Després seguia la Imatge del Bon Jesús i el penó dels nois, fent-los acompanyament els nens del collegi i gairebé totes les noies de la població, portant ciri, i més de 150 homes, amb blandó. Donava gran lluïment a l'acte l'assistència de més de cent pomellistes de Malgrat, junt amb la seva artística i rica senyera, presidida per les seves honorables senyores conselleres, Na Carme i Na Maria Torrell, mestresses de Malgrat

En mig de la processó es destacava el penó de la Mare de Déu del Roser, portat pels joves del Patronat de la Joventut, sota l'advocació de la Verge de les Ferreries, fundat fa poc, presidit per tots els membres de la Junta Directiva. Seguia l'Orfeó, compost d'uns 70 chorists, junt amb la seva Senyera.

Els dos estendards que en gran manera sobresortien eren el de «Mare Amable», portat per la senyoreta Emília Fugaroles, i el del Sagrat Cor de Jesús, portat pel germà senyoret Eduard Fugaroles, i acompanyats ambdós de distingits senyorets i senyoretes cordonistes. Lluïa la Custòdia, portada sota tàlem, de les vares del qual eren portants prestigioses personalitats de la població, i feien guàrdia d'honor al Rei dels Reis, en son pas triomfal, quatre individus del Sometent, clerecia i autoritats.

Tant en l'acte de la funció com durant la processó l'Orfeó, acompanyat d'un quintet cantà unes ben apropiades peces de caràcter religiós.

Pels carrers i plaça, alfombrat de roses i olorosa ginesta, s'alçaren quatre artístics altars, i els balcons i finestres de les cases lluïen bons ornamenis, i una pluja de flors, confetti i serpentines que donava una nota de color i de joia, que presenciaven centenars d'ànimes allí reunides dels pobles comarcans, plens tots d'admiració, respecte i recolliment.

En tornar la processó a l'església, aquesta, era ben plena de fidels, per escoltar els motets cantats per l'Orfeó, i per a rebre la benedicció final.

Tot seguit va celebrar-se un concert públic, davant de la Casa de la Vila, per disposició dels senyors pendonistes, acabant amb l'Himne nacional.

La satisfacció i joia que manifestaven els veïns d'aquella barriada, era una demostració d'aquesta festa d'homenatge a Jesús Sagramentat, que farà època en la seva història. Poden estar, doncs, joiosos i satisfets els germans senyorets Eduard i Emília Fugaroles, junt amb llur senyora mare, que s'han interessat perquè la processó d'aquest any revestís el major esplendor i solemnitat possibles.

Costes de Garraf

BEGUES.—Solemnes cultes amb què l'Associació de Filles de Maria, de Begues, honorarà sa Patrona Maria Immaculada, amb motiu de la conclusió del Mes de Maig, benedicció i estrena de l'estendard de l'Associació i festa de la primera comunió dels nois i noies de la parròquia:

Dia 10 de juny: A les sis del matí, missa de comunió general; celebrarà el sant sacrifici i farà la plàtica el reverend Gabriel Ollé, rector de Begues; el chor de l'Associació cantarà escollits motets.

A les deu, Ofici solemne, cantat pel chor parroquial.

A dos quarts de cinc de la tarda, després del Rosari es beneirà el nou estendard, sota el padrinatge de la Filla de Maria Na Concepció Vendrell i Vendrell; seguidament, el chor de l'Associació cantarà el Trisagi Marià, amb acompanyament d'instruments de corda. Hi haurà sermó, que farà el senyor regent de la parròquia reverend Joan Sala. Els nois i noies de la primera comunió faran la renovació de les promeses del Sant Baptisme i rebran les estampes recordatoris.

A continuació, s'organitzarà una solemnissima processó amb la imatge de la Verge i el nou estendard, acompanyada de la banda de música L'Empordanesa; en arribant a la plaça, el chor de Filles de Maria cantarà un inspirat himne; en el mateix lloc el reverend regent dirigirà breus paraules de perseverança als nois i noies de primera comunió, i seguirà la processó cap a la capella del Sagrat Cor, on acabarà la festa, després d'acomiadar-se de la Verge amb el besamans.

La part musical anirà sota la direcció d'Er Baldiri Font.

Les Filles de Maria han de portar en tots aquests actes la medalla de l'Associació.

Durant la funció de la tarda es repartiran bonics recordatoris.

AUTORITZEU LES NOTES DE LES QUALS ENS PREGUEN LA PUBLICACIO, AMB UN SEGELL O UNA FIRMA QUE ENS SIGUI CONEGUDA.

LLEYDA

(Conferència de les 9'45 de la nit)

Mort sentida

S'ha sabut, per un telefonema rebut al Govern Militar que en el darrer combat de Tizzi-Azza ha mort el mestre d'Alcoletge, fill del mateix poble, don Josep Capdevila.

La nova ha produït un sentiment general.

L'Estalvi

Durant la passada setmana les sucursals de la Caixa de Pensions i d'Estalvi han fet juntes les següents operacions:

Lleyda: imposicions, 186.299 pessetes; reintegres, 81.039.

Tàrrega: imposicions, 127.197 pessetes; reintegres, 98.751.

Balaguer: imposicions, 53.620 pessetes; reintegres, 44.849.

Cervera: imposicions, 60.952 pessetes; reintegres, 61.109.

Seu d'Urgell: imposicions, 32.569 pessetes; reintegres, 40.321.

Altres noves

La «Jefatura» d'Obres públiques ha fet la recepció dels acopis dels quilòmetres primer al 13 de la carretera de Lleyda a Pont de Suert.

—L'Associació de l'Adoració al Santíssim farà els dies 8, 9 i 10 el Cinquantenari de la seva fundació amb solemnes cultes a la parròquia de Sant Joan.

La Sagarra

TARREGA. — Amb gran entusiasme s'ha celebrat la festa patriòtica del Pomells de Joventut, amb la vinguda del fundador En Josep Maria Folch i Torres.

Eren les deu del matí quan a l'església van aparèixer les xamoses pomellistes amb el cap nevat, que sols elles ocuparen la meitat de l'església.

L'ofici fou dit pel reverend P. Pujadas, de les Escoles Pies, director dels Pomells, i el sermó pel reverend doctor Esteve Canadell, canonge de la Seu gironina. A mig ofici es repartiren recordatoris de la festa, amb la visita espiritual de la patrona de Catalunya.

A migdia tingué lloc l'àpat de germanor, oferint a En Josep Maria Folch i Torres un pergamí fet per En Magí Serés. A les sis de la tarda, festa patriòtica pels Pomells en el nou teatre de l'Ateneu, on obtingué lloc la magnífica vetllada, i on es donaren alguns consells de fortitud pel fundador En Josep Maria Folch i Torres. A les nou acabà la vetllada que resultà molt esplèndida.

—El diumenge tingué lloc en aquesta mateixa ciutat un partit de futbol entre els primers equips C. D. Balaguer i Tàrrega F. C., resultant victoriosos els darrers per **4 a 1.**

D'espectacles

La Universal ha adquirit els drets d'exhibició per a tot el món de la famosa producció de l'intrèpid i valent caçador H. A. Snow, «Caçant feres a l'Africa», cinta que ha causat una veritable sensació en el món cinematogràfic i que ha estat unànimement aclamada pel públic nord-americà.

Aquesta originalíssima pel·lícula, diu el senyor Carl Laemmle, Director de la Universal, serà oferta al mercat cinematogràfic espanyol com una pel·lícula Universal.

Els empresaris de parla espanyola podran veure-la i contractar-la a qualsevol agència o sucursal de la Universal.

Aquesta famosa producció ha estat exhibida al Teatre Líric de Nova York durant tres mesos seguits, presentada com a espectacle extraordinari i immediatament després de «Robin dels Boscos», de Fairbanks, assolint un èxit sense precedents, veient-se el luxós teatre sempre ple, mantenint el públic el seu entusiasme fins a la representació número dos cents cinquanta.

La premsa nordamericana interpretant fidelment els sentiments del públic i fonamentant-se, sens dubte, en el valor instructiu d la producció, la declarà d'utilitat pública, car a cap Museu d'Història Natural ni porc Zoològic es pot veure ni aprendre el que aquest extraordinari film ensenya.

Els senyors Snow han estat els primers i els únics que amb la seva valenta expedició, patrocinada pel Museu d'Oakland, de Califòrnia, aconseguiren arribar i fotografiar les feres amb una precisió pasmosa, als seus propis cataus. Moltes fotografies estan altres a cent metres dels animals selvatges, altres a cen metres, des d'una barraca on s'amaguen el caçador i el fotògraf amb la seva cambra proveïda d'un objectiu telescòpic.

Tot això fa que aquesta estupenda pel·lícula sigui l'única que existeix en aquest gènere, ben diferent de totes les pel·lícules qu s'han fet fins avui.

DARRERES INFORMACIONS

Els mítings d'anit passada

A la Lliga Regionalista de Gràcia

Anit passada va tenir lloc l'anunciat miting, assistint-hi una nombrosa concurrència entre la qual figuraven les personalitats més sortints de la barriada.

EN RAMON TAXONERA

El senyor Taxonera, que presidia l'acte en representació de la Junta Directiva, obrí el miting fent la presentació dels candidats amb els elogis que es mereixen. Manifestà que se sentia amargat per la separació de la família catalana, en moments tan greus per a la ciutat. Assenyalà la brillant història dels capdavanters de la Lliga, dient que no, tan sols se'ls havia de mostrar novament la confiança per disciplina i civisme, sinó que calia anar decidits a la lluita, més que per triomfar, per obtenir una gran victòria que els convenci del prestigi que gaudeixen. (Aplaudiments.)

EN JOSEP ORRIOLS

Començà referint-se a la candidatura radical, dient que el tal partit és avui una cosa illusòria i que els seus homes es valen dels rodistes i dels morts que fan votar, però que ja no resta res l'aquells radicalismes demagògics d'altre temps.

Referint-se a les altres dues candidatures digué que entre aquestes dues candidatures les divergències vénen per questions de procediment. Parlant de l'abstencionisme d'Acció Catalana envers la resta d'Espanya pregunta si podrien prescindir d'ella. Si són separatistes, cal que se'n separin i si són autonomistes d'ella han d'obtenir l'autonomia.

A Espanya hi ha dos elements que cal tenir en compte: els governants i els governats. Aquests, que apenes es queixen mai, s'uneixen amb els altres quan es tracta de la integritat de la pàtria que diuen ells. En canvi l'autonomia és un canvi de sistema que no afecta tant i per això és possible obtenir-la sense l'oposició dels governants.

Acabà dient que, tenint en compte això, si la Lliga no existís, Acció Catalana no podria fer les seves campanyes. (Aplaudiments).

EN M. SAGNIER

Remarca com els catalanistes en els primers temps hagueren de lluitar contra els antics caciquistes i després contra els radicals. Avui que aquestes dues forces són anorreades ve un nucli catalanista tancant-se amb el separatisme en un carreró sense sortida. Remarca com per aquest principi no s'ha d'impossibilitar tota acció evolutiva per a obtenir totes les concessions possibles, quix un ideal que de vegades sembla petit esdevé de gran eficàcia. No en va diu l'adagi que no sempre pel camí més curt s'arriba més aviat al lloc que es desitja. (Aplaudiments).

N'ARMAND CARABEN

Afirma el nacionalisme de la Lliga dient que en l'ideal no hi posa cap fita, sinó que s'adapta a les realitats del moment.

Remarca que així com tot infant ha de passar pels diversos graus d'ensenyament per a fer-se una cultura, el moviment nacionalista català es troba encara en la infantesa, i per tant és impropi voler posar-li ja una etiqueta determinada. Si la llibertat de Catalunya ha de venir per la separació o per l'autonomia, això ho dirà el poble el dia que sentí la seva ànima nacional. A Barcelona hom pot barallar-se en certs moments per si és un més catalanista que l'altre, però a fora no es pot demanar a la gent si és separatista o autonomista, sinó que sigui català.

Acabà dient que en front de la ineptitud de Madrid i davant la ciutat sagnant i plena d'escombraries, hi ha la realitat de la Mancomunitat que hem de defensar-la ardidament. (Aplaudiments).

N'ENRIC MAYNES

Digué que la nostra candidatura es recomana sola per estar formada per homes coneguts, homes de la Lliga des dels primers temps, que han lluitat contra el prehomini lerrouxista i que han treballat en l'organització de la Mancomunitat. En Vallès i Pujals des de la seva fundació, aquesta obra avui tan elogiada inclòs pels d'Acció Catalana. Per això s'ha de votar la candidatura de la Lliga, puix els seus homes són qui la van informar i li han donat ànima. Com pot ésser que els d'Acció Catalana, si estan identificats amb En Prat de la Riba i En Puig i Cadafalch, puguin combatre la Lliga? Si estan distanciats d'aquesta no han d'estar també d'ells.

Referint-se a l'actitud violenta contra els homes de la Lliga, adoptada per Acció Catalana, digué que es poden acceptar variacions de matis en les idees, però no renegar principis de moral que havien professat sempre.

La Lliga rep avui cops de per tot arreu, cosa explicable perquè ha arribat a la seva plenitud, i com sota força que governa concita odis perquè perjudica interessos. Hem de rebre els atacs de Madrid, dels catalans anti-catalans, i ara d'Acció Catalana. No n'hi ha prou que ens haguem de defensar dels atacs del Congrés, del Tribunal Suprem i del govern civil, sinó que aquí mateix hi ha catalans que ens estalonen.

La derrota de la Lliga significaria per la gent de Madrid la desaparició del perill catalanista. Cal tenir present que si Acció Catalana vol portar a la Mancomunitat l'estridència, és allí el lloc més perillós i a Madrid no esperen altra cosa. Si volen fer viure la Mancomunitat, mantenint-la i ampliant-la, han d'anar a la intransigència i aleshores no es veu el per què s'ha de combatre la Lliga. (Aplaudiments).

EN PUIG DE LA BELLACASA

Amb un to de modestia comparà el seu lloc en la candidatura a la d'aquell obrer que ha de cercar feina per les cases sense tenir certificat d'aptitud com tenen els altres candidats que l'acompanyen. Afegí que si bé no tenia mèrits contrets a la Mancomunitat, podia presentar la tasca de propaganda i la feina de predicar durant quatre anys per les terres de Torroella.

No sóc diputat — digué — però estic content de la feina feta. I us explicaré per què no tinc l'acta que altres ambicionen tant. Si jo no hagués estat sempre un home de la Lliga dos que tinc ús de raó, si no hagués predicat pel districte que no volia cap acta bruta, seria diputat. He perdut per 87 vots, i figureu-s si podia guanyar-los apellant a la compra de censos com se'm va proposar. Però no tan sols no vaig acceptar-ho sinó que els meus amics consideraren que no es podrien presentar davant meu amb un cens comprat. L'any 1914, en temps, que per la nova jovenesa més em podia afalagar, vaig renunciar també una acta per les mateixes raons.

Sóc home de la Lliga perquè crec que dins d'ella es pot practicar aquesta puresa i que hi és ben rebuda. I diuen després que totes les actes de la Lliga són brutes!

Si resulto elegit per a anar a la Mancomunitat, treballaré amb tot l'esforç per a correspondre a l'aval que em donen els altres candidats i la confiança del cos electoral. Ajudaré a fer créixer aquesta concessió migrada que ens fou donada pensant que resultaria inservible i no veient que un home com En Prat de la Riba en faria una bella escultura, tot el govern de Catalunya!

Governar la terra catalana és un fet de responsabilitat. Sabré aprendre-hi amb el meu treball i les lliçons dels altres i si fracasso dic a vosaltres el mateix que als electors de Torroella: que tots tindreu el dret de retreure'm el mancament al meu deure.

Acabà dedicant un elogi als nacionalistes de Gràcia que saben i volen guanyar. (Aplaudiments).

EN JOAN VALLES I PUJALS

Després d'elogiar l'exemple que donen en cada elecció els nacionalistes de Gràcia, manifestà que la tasca de la Mancomunitat s'ha agreujat per l'oposició constant i sistemàtica que es fa contra d'ella i contra totes les coses de Catalunya.

Remarcà la transcendència de la lluita, dient que en la campanya iniciada de fa temps contra Catalunya s'ha començat perseguint la Mancomunitat. La gent de Madrid — afegí — fa més cas de fets concrets que no pas de paraules. Sembla estrany que no perseguexi les campanyes estridents, i en canvi, en parlar de telèfons, tothom sumeix per negar-li concessions. Se suspenen concursos de bestiar, es dificulta que faci ferrocarrils, i es posen traves per les obres de cultura.

I amb això obren bé, perquè co que els ha de fer més por és que el poble prosperi material i espiritualment. El separatisme els hauria de preocupar si fossin previsors, perquè donarà resultats en un temps llunyà. Però ells no hi pensen en l'esdevenidor, i del moment actual els preocupa la Mancomunitat.

Recorda les gestions que va fer a Madrid per encàrrec del Consell i l'Assemblea d'Ajuntaments i Diputacions en la qual es va arribar a un acord que els havia de sostreure de les traves del poder central. Semblava que el projecte havia de reeixir, però no fou així perquè van veure que se'n beneficiaria la Mancomunitat, i per evitar-ho, van sacrificar tots els Ajuntaments d'Espanya.

Avui, l'oposició de Madrid contra Catalunya, és en tot. Cal recordar els atropells de les darreres eleccions, fent-nos passar pel greuge de cometre'ls un governador català: era el comte de Santa Coloma que fou mort en la guerra de Segadors. Malgrat tots els atropells, vam treure 23 diputats.

Però ha vingut ara el Tribunal Suprem, i després d'haver mobilitzat els pistolers, la guàrdia civil i els governadors, han llençat els magistrats a les carretères anullant actes de diputat. No els volen a Madrid els nostres diputats. Es l'única oposició que hi hauria en l'actual Parlament.

El que s'hagin arrebassat a la Lliga totes les actes de Lleyda, ve d'un fet que ja sabem de temps, que està emparat pel senyor Alba i apoiat per dos catalans. H iha el propòsit de destruir la Mancomunitat i s'ha tractat en Consell de ministres de suprimir-la per decret, però el Govern no s'hi atreveix. Aleshores s'ha procurat suprimir-la separant-se'n la «província» de Lleyda. Per això no han deixat que hi restés cap diputat de la Lliga. Veieu com els diputats no serveixen tan sols per a fer un dis urs i anar-se'n? No, els diputats tenen un gran paper a complir per la defensa de la Mancomunitat.

Manifestà que si ens limitessim a predicar la bellesa de l'autonomia que tenen altres pobles no avançariem gens. Sense l'actuació de fa anys estaríem igual que a mitjans segle passat. Gràcies a aquesta actuació les províncies de Barcelona i Girona tenen consciència nacional. El dia que la tinguin les de Tarragona i Lleyda serem propers a la nostra llibertat. I no tingueu dubte que l'ideal nacional neix de la prosperitat i per aquesta molt pot fer la Mancomunitat.

Parlant de la situació actual digué que cal tota l'energia per a salvar Barcelona dels que la volen matar i que l'aguanta l'ànima dels catalans. (Grans aplaudiments).

El senyor Taxonera va cloure l'acte.

Al Casal Nacionalista Guinardorenc

Ocupà la presidència el president del Casal senyor Marquet, acompanyat del senyor Nialet, Gumila i altres. El president va explicar el significat de l'acte, va presentar els oradors dedicant-los lloances, i va pregar a la concurrència que posés atenció en llurs parlaments per a formar criteri respecte la manera de complir el deure de ciutadania en les properes eleccions de diputats de la Mancomunitat.

N'ALEXANDRE BULART

El president de l'Ateneu Democràcia, N'Alexandre Bulart Rialp, va fer un elogi de l'actuació política de la Lliga que ha servat constantment el foc sagrat de l'amor a la pàtria, acoblant a son entorn nuclis d'homes abnegats i de clara intelligència que li han marcat una orientació de caràcter positiu.

En les properes eleccions els candidats de la Lliga aniran a la Mancomunitat a seguir l'obra començada pel malhaurat patrici, el gran Prat de la Riba, a reforçar aquell fogar de cultura, format per savies institucions que són admirades i respectades en els grans centres culturals del món.

En front de la Lliga, per a combatre-la s'hi han situat nombrosos enemics, i llur acció en lloc d'afeblir-la l'enforteix amb la vigoria de la lluita. Uns dels que la combaten són els d'Acció Catalana, que fins ara havien propagat l'ideal al costat nostre. Sembren la divisió en el camp nacionalista, portant la pertorbació en la lluita quan més necessària era la unió en front dels enemics de la pàtria.

Nosaltres seguim la nostra via predicant la unió i els nostres candidats aniran a seguir l'obra d'En Prat de la Riba. Les qualitats personals i l'actuació publica de tots ells és una penyora de compliment: En Félix Escalas, que ha ocupat la vice-presidència i accidentalment la presidència de la Mancomunitat; En Joan Valles i Pujals, el dignissim president de la Diputació, i En Lluís Puig de la Bellacasa, el president de la Joventut Nacionalista i ex-tinent d'alcalde. Jo vos demano que voteu a aquests beneemèrits ciutadans i així fareu una gran afirmació de la causa nacionalista. (Grans aplaudiments).

EN JOAN VIDAL I SALVO

En Vidal i Salvó, secretari de la Joventut Nacionalista, saluda als companys de la barriada del Guinardó recordant les festes allí mateix celebrades.

Estudia la situació política de Barcelona i de tot Catalunya i remarca l'animositat, l'odi que l'Estat espanyol ens té, entrebancant l'expansió de la nostra urbs, provocant vagues, aleuant pertorbacions, omplint de pistolers, de sang i escombraries els nostres carrers i motivant la suspensió de l'Exposició del Moble, quan ella anava a esser una font d'animació i de reputació per a Barcelona. Cal aguantar el foc de l'Estat.

I com si no en tinguessim prou dins del nostre cor s'hi ha posat la discòrdia, afavorint l'obra del Govern Central que sols necessita debilitar l'acció de Catalunya per a jugar-la més i la discòrdia no és per res fonamental; tan sols per si s'ha de seguir el procediment evolucionista o el de violència.

Mai ha enrobustit una causa la divisió dels seus defensors. No fomenteu divisions, acobleu els vostres esforços a l'entorn de la política de la Lliga que fa un quart de segle que brega coratjosament pels nostres ideals. Si no ho fem així es lorre el perill de recular en el camí que hem anat avençant fins ara. Per tant vos demano que voteu els candidats que vos presenta la Lliga. (Aplaudiments).

EN FELIX ESCALAS

El candidat senyor Escalas, en nom propi i dels seus companys de candidatura, saluda els electors de la barriada. Fa un xardorós elogi de la catalanitat d'En Puig de la Bellacasa, ardit lluitador, en dues memorables campanyes electorals en el districte de Torroella de Montgrí, contra els enemics de Catalunya, el caciquisme de la U. M. N.; En Vallès i Pujals, l'home serè i ben ponderat, el prudent home que governa la Diputació i és conseller de la Mancomunitat, i ell, el més humil de tots, però que ple de bona voluntat va altra vegada a la Mancomunitat a portar-hi l'acció de la seva experiència; va a la reelecció amb l'orgull d'haver complert amb el seu deure durant l'anterior quadrienni.

Va fer una descripció sintètica de l'obra de la Mancomunitat, i diu que van a continuar-la, a seguir les petjades d'aquell gran patrici Prat de la Riba, el Seny Ordenador de la terra catalana.

Anem plens d'amor per a tots els que vagin animats d'esperit de catalanitat; no sentim odi a ningú que estimi Catalunya, sols demanem a tots els catalans que qua narribi l'hora d'actuar, cadascú ocupi el seu lloc d'honor sota la gloriosa bandera de la pàtria. (Grans aplaudiments.)

ACABAMENT

El president felicita a la concurrència per l'atenció amb què ha escoltat els oradors i amb les mostres d'entusiasme amb què les han coronades. Espera que les idees emeses, diumenge vinent fruiran en bé de la pàtria. (Aplaudiments.)

Els oradors s'acomiadaren ràpidament dels amics i companys i marxaren cap a pendre part al miting del Poble Nou.

Al Casal Nacionalista del Poble Sec

Davant de nombrosa concurrència es celebrà anit passada el miting de propaganda electoral.

EL SENYOR GIRBES

Estudià les característiques de la lluita que s'apropa, fent atinades consideracions sobre el significat de les candidatures que demanen els sufragis. La candidatura lerrouxista, que representa totes les concupiscències i que si un dia fou un enemic temible, ara d'aquell partit sols en queda la carcassa. La d'Acció Catalana, que, mereixent-li tots els respectes, representa un destorb per la prosperitat de la nostra terra, i, finalment, la que present ala Lliga Regionalista, integrada per homes tots ells incansables treballadors, de forta catalanitat, que són una garantia de que sabran complir llurs deures de catalans.

EN NACIS MÁLAGELADA

Remarca la transcendència que tenen per Catalunya aquestes eleccions que s'han de nomenar els representants que han de regir els destins de la Mancomunitat catalana, on tots els catalans hi tenim posades totes les ilusions i esperances. Cal tenir cura en saber escollir els homes que, representant la nostra voluntat, siguin els continuadors de la tasca començada pel gran patrici N'Enric Prat de la Riba. Esmenta la grandiositat de l'obra que realitza la nostra Mancomunitat, detallant la importància de les institucions de cultura, fent esment en primer terme de la Universitat Industrial, on els obrers poden perfeccionar-se, aixecant llur nivell cultural, posant els coneixements allí adquirits al servei de la riquesa de la nostra Pàtria. Remarca d'una manera general l'obra duta a terme per la Mancomunitat, demanant a tots els ciutadans que estimin Catalunya votin la candidatura nacionalista que la Lliga presenta, i la propaguin amb tot l'entusiasme, ja que sortint victoriosos els homes que presenta són fermança de continuar la tasca que el nostre Mestre inicià.

EN JOAQUIM DEGOLLADA

Fa una bella comparança de la nostra Barcelona i de ço que per ella voldria que fos. Tenim la ciutat greument malalta i sembla talment que els nostres nmics vulguin ferir-la de mort. La incomprensió dels polítics que ens governen, la manca d'amor a la nostra terra, fa que els problemes que arreu del món s'han plantejat, tinguin aquí a la nostra ciutat un caire més greu i semblin talment d'impossible solució.

EN JOSEP ALOMAR

Els patriotes catalans no polen negar mai la seva collaboració a tot el que sigui i representi treballar pel bé de Catalunya i per això, diu, jo no he pogut negar-me a la petició que em féu la Lliga Regionalista perquè acceptés un lloc en aquesta candidatura. He treballat per Catalunya, desenrotllant el sentiment patri en una de les garriades que abans era un dels baluarts més ferms dels lerrouxistes i avui ens cap l'honor de dir que ajudat de bons amics han reconquerit la Barceloneta per la causa de Catalunya. Anirem a la Mancomunitat i pel seu engrandiment hi posarem tot el nostre esforç, seguint les petjades del Seny ordenador de la nostra Pàtria. Seguirem la tasca començada posant en ella tota la nostra voluntat i d'una manera especial treballarem en aquells aspectes que més ens plànen i als quals he dedicat la meva activitat.

EN PERE RAHOLA

Amb paraules eloquentíssimes diu de la idealitat del poble de Catalunya i de l'esforç que cal fer perquè veiem una realitat, ben aviat, ço que nósaltres més estimem, com és la llibertat de la nostra Pàtria. No està prou catalanitzat el nostre poble. Cal fer que tots els catalans sentin i pensin en català, que sols així, quan sia una realitat aquest desvetllament de Catalunya, assolirem d'una manera fatal, inevitable, la llibertat de la nostra terra. La política espanyola on la ent s'adhereixen a un home, que es converteix en el cacic, no hi pot capir que hi hagi un poble que tingui un ideal i prescindint dels homes treballi i lluiti per aquest ideal.

EL CORREU DEL MON

(Col·laboracions i reportatges de LA VEU)

La nova Internacional

Els homes i el programa

ACABAT el Congrés de Hamburg, del qual ha sortit la nova internacional socialista obrera, ens trobem, com a resultat de quatre dies de debat entre representants de vint diferents pobles, amb l'actiu invariable de tots els congressos d'aquesta mena: un comitè i unes conclusions. Les conclusions són el programa i el comitè està format pels homes encarregats de realitzar-lo.

Qui són els homes que han de realitzar el programa de la nova internacional? La llista dels nou noms designats per a formar part del comitè executiu és una prova esclatant de la decadència del socialisme en valors personals. Formaran aquest comitè el francès Bracke-Desrousseaux, l'alemany Wels, l'anglès Henderson, el belga Vandervelde, el suec Branting, l'holandès Troelstra, l'italià Modigliani, el rus Abramowitsx i l'austríac Otto Bauer. De tots ells, únicament Branting i Vandervelde conserven encara un reflex de l'esclat que l'estat major de la Internacional tenia fa quinze anys, quan al costat de Bebel i Jaurès s'hi trobaven, entre vint d'altres, Keir Hardie, Plekhanoff, Bissolatti, Ledebour, Sembat i el vell Adler. Però llur passat recent d'excessiu governamentalisme fa precisament que l'autoritat d'aquests dos homes dintre del socialisme sigui avui escassa. I els altres, nets davant de les masses socialistes de les tares de Branting i Vandervelde, no tenen — fins ara, almenys, no han demostrat tenir — les qualitats d'intel·ligència, de passió i d'eloqüència que per a representar amb èxit el paper de «leader» internacionalista són necessàries. Bracke-Desrousseaux és un honorable professor de grec; Henderson i Wels són dos bons secretaris de sindicat; Troelstra és conegut principalment per la seva activitat germanòfila durant la guerra; Modigliani, home de forces qualitats, és el representant d'un partit que ha fracassat per incapacitat d'utilitzar la pròpia força, i Abramowitsx, el cap dels socialistes russos emigrats, que prou feina tenen amb poder anar vivint. Resta Otto Bauer, el representant austríac, la descoberta del Congrés de Hamburg. Home de gran cultura historica, orador metòdic i clar, jove encara. Amb el seu discurs-programa d'acció socialista contra la reacció internacional — bona peça, una mica acadèmica, d'història i de retòrica — va imposar-se a tothom com un dels membres indiscutibles del nou comitè. Però, per molt que sigui el seu valor, Otto Bauer no és encara una personalitat prou madura per a esdevenir el cap del socialisme internacional, ni prou vigorosa per a fer, tota sola, el contrapès del desprestigi, la insuficiència i la grisor dels seus vuit companys.

Crisi d'homes, per tant, i manca d'originalitat en el programa. Quatre eren els capítols de l'ordre del dia: estatut de constitució; jornada de vuit hores i legislació social; acció del socialisme contra la reacció internacional; i revisió dels tractats de pau i solució del problema de les reparacions. Sense debat va aprovar-se el projecte d'estatut presentat per Fritz Adler i apoiat per Paul Faure. Sense debat també van aprovar-se les conclusions del delegat anglès Thomas per a la defensa de la jornada de vuit hores i de la legislació aprovada a les Conferències Internacionals del Treball. Tota l'eloqüència, van reservar-la els delegats per als debats sobre la lluita contra la reacció internacional i el problema de les reparacions, i en les conclusions sobre aquests punts la manca d'originalitat del Congrés va quedar palesament demostrada.

No és difícil resumir el programa de la nova internacional. Condemna del feixisme italià, del terror blanc a Hongria, de les persecucions turques a Armènia i dels excessos d'autoritat del govern soviètista. No gens menys, petició que el govern dels Soviets sigui reconegut per tots els països. Per a resoldre el problema de les reparacions, fixació per negociacions de la suma del deute alemany sobre la base d'una determinació pericial de la capacitat de pagament d'Alemanya. Finalment, condemna de l'ocupació de la conca del Ruhr per improductiva i contrària al dret, de tot intent d'anexió de territoris alemanys i de tota política dirigida contra la unitat d'Alemanya.

Dit en poques paraules, la nova Internacional ha fet seu el programa de Lloyd George i les conclusions de Hamburg tenen aquesta importància innegable: que un dia poden coincidir plenament amb la política del govern anglès.

EUGENI XAMMAR

Berlín, maig de 1923

Societat de les Nacions

EL PLA DE MUTUA GARANTIA MILITAR

La Comissió del desarmament de la Societat de Nacions ha inaugurat a Ginebra, el 4 del corrent, la seva sisena reunió.

Aquesta Comissió està formada per polítics, diplomatics, militars, economistes i representants de les classes obreres i patronals, pertanyents a diferents nacions.

Els treballs de l'actual reunió es dedicaran principalment a la preparació d'un pla de mutua garantia entre els Estats l'objectiu del qual és fer possible la reducció general de les institucions armades, en harmonia amb l'acord a aquest efecte pres per l'assemblea de la Societat el setembre de l'any passat.

Durant la reunió celebrada en febrer ultim, la Comissió va prendre nota de les línies generals d'un projecte de tractat general de garantia internacional presentat per Lord Robert Cecil, aleshores delegat de la Gran Bretanya i actualment ministre del Gabinet britànic. La comissió va decidir en aquella ocasió, després d'un lleuger canvi d'impressions sobre l'abast del seu articulat, trasmetre aquest projecte, per al seu simultani estudi, des del punt de vista tècnic i polític, a una subcomissió especialment constituïda amb aquest objecte, sota la presidència de l'autor del pla, i a la Comissió tècnica de la Lliga, composta exclusivament de militars, marins i aviadors.

En el curs de les seves actuals sessions, la Comissió plenària ha d'examinar els resultats dels estudis fets des d'aleshores per la Comissió tècnica i la subcomissió especial, i de seguida haurà de procedir a l'estudi d'un altre projecte d'índole semblant elaborat pel representant de França.

Entre les altres qüestions que, amb relació a l'objectiu fonamental de la reducció dels armaments, figuren en el programa de la Comissió, mereixen especial menció: una proposició de Lord Robert Cecil per a l'establiment de zones desmilitaritzades interestatuals, i l'estudi d'un pla per al canvi d'informes entre les nacions, a fi de posar en pràctica l'estipulat en l'article 8 del Pacte, segons el qual, «Els Membres de la Lliga es comprometen a canviar entre sí, de la manera més franca i completa, tota classe de dades relatives a l'escala dels seus armaments, als seus programes militars, navals i d'aviació i a la situació d'aquelles de llurs indústries susceptibles d'esser utilitzades per a la guerra».

En les deliberacins de la Comissió pendran part dos membres espanyols: don Eduard Cobian, com a suplent del senyor Alcalà Zamora, i el contraalmirall marquès de Magaz, auxiliats pel capità de navili don J. Montagut, i el tinent coronel d'Estat Major senyor Espinosa de los Monteros.

Com a secretari de la Comissió actuarà un altre espanyol, don Salvador de Madariaga, qui exerceix a la Secretaria general de la Lliga el càrrec de cap de Servei de la Secció del Desarmament.

El nou govern polonès

La crisi del govern de Polònia, motivada per haver estat derrotat a la Cambra el ministeri Sikorski, ha estat resolta formant nou Govern el senyor Witos, cap del partit popular o agrari. Aquesta crisi sembla ésser la desfeta definitiva, o almenys per un llarg parèntesi de la coalició de les esquerres que s'havia constituït després de les darreres eleccions, votant per president de la República el senyor Naturowicx, assassinat als pocs dies per un element de la dreta.

Com resultat d'aquest assassinat, fou nomenat nou president de la República el senyor Woyciexowski, el qual encarregà al general Sikorski que formés Govern. Al mateix temps el mariscal Pilsudski assumia poders dictatorials en el seu càrrec de cap de l'Estat major general de l'exèrcit.

Amb aquestes mesures els partits d'esquerra esperaven poder-se mantenir al Govern, apoiats pel partit popular i les minories nacionals, fent front així a la coalició compacta de les dretes, la qual no volia perdonar a les esquerres l'haver acceptat els vots dels diputats no polonesos (jueus, alemanys i ucranis) per a poder governar.

La dieta polonesa compta amb 444 diputats. La majoria s'apoiava amb els 96 vots dels partits d'esquerra, els 70 vots del partit popular de Witos, els 18 vots del partit nacional obrer i els 86 vots de les minories nacionals. En front d'aquesta coalició hi havia el grup compacte dels 169 diputats dels partits de dreta que volien un Govern format i apoiat exclusivament per polonesos.

Però la coalició de les esquerres es sostenia molt dèbilment. Les minories nacionals li donaren els vots per determinades qüestions, mentre el partit popular estava indecís entre decantar-se vers la dreta o vers l'esquerra. En aquesta situació perillosa el Govern estava sempre exposat a trobar-se en minoria i, en efecte, presentada la qüestió de confiança sobre l'aprovació del pressupost provisional, el general Sikorski fou posat en minoria per haver votat en contra seu part del partit popular i les minories nacionals.

L'actitud dels partidaris de Witos ja estava prevista feia dies, puix durant el mes d'abril passat hi hagué a Cracòvia una conferència entre els leaders dels partits del centre i els leaders dels partits de dreta. Després de celebrar diverses reunions fou elaborat un tractat d'aliança que fou ratificat el 25 d'abril pel partit de Witos. Així la nova coalició, anomenada «Rzezpospolita», comptava tenir 257 vots, o sia una majoria de 80 vots sobre dels altres partits.

De totes maneres, aquesta majoria ha sofert una baixa important. Els elements d'esquerra del partit popular no miraven amb gust l'aliança concertada per Witos amb els partits de dreta, i en plantejar-se la qüestió de confiança al Govern, votaren a favor del general Sikorski, mentre els partidaris de Witos votaven en contra. Després de la votació, els quaranta diputats formant l'ala esquerra del partit popular, acapdillats per Dombski, dirigiren una lletra al president del partit Witos, informant-lo que se'n separaven i formaven un nou agrupament.

Malgrat aquesta escisió, el senyor Witos, amb els seus partidaris, els 169 vots del bloc de les dretes i els 18 vots del partit nacional obrer, ha pogut formar Govern i una majoria netament polonesa a la Dieta. Aquesta nova majoria sembla ésser més compacta que no pas la de les esquerres, encara que hi ha un punt dificultós i és que el partit popular té en el seu programa la reforma agrària que molts elements de la dreta no veuen amb bons ulls.

El Govern Witos es presentà a la Dieta el primer de juny, llegint la declaració ministerial. Assenyala en aquesta el fet que el Govern s'apoia sobre una majoria polonesa, però que així i tot no es considera pas com un ministeri de partits i que està allunyat de tot xovinisme en relació a les minories nacionals. Proclama el senyor Witos que el Govern té consciència del desig unànime de la nació que reclama ordre i tranquillitat, úniques condicions capaces d'assegurar el desenrotllament normal del país.

Pel que es refereix a la política exterior declara el senyor Witos que el Govern continuarà seguint el camí traçat de les relacions pacífiques amb els seus veïns i d'amistat amb les potències aliades.

La Dieta, després d'escoltar la declaració del senyor Witos, votà la confiança al Govern per 226 vots contra 171.

Es de creure que el nou Govern polonès sabrà conservar la majoria amb la qual compta i que constituexi la base d'una política d'estabilitat que no ha pogut realitzar el general Sikorski per mancar-li aquesta majoria polonesa que considerava indispensable.

Jaume CARRERA

De Vallparadís estant

La Conferència pan-americana. — Un raid d'aviació frustrat. — Esperant el vaixell espanyol

La V Conferència Pan-americana, inaugurada solemnialment el 25 de març passat, no atrau pas gaire l'atenció del país ni se n'espera tampoc cap gran cosa. Hem parlat amb escriptors polítics, amb mariners i militars xilens que són donats a la ploma, i tots diuen el mateix: que la Conferència no és sinó un mitjà de fer-se conèixer, de pendre més relleu la Nació on es celebra, coneixença i relleu que es paguen a pes d'or.

Volguérem anar a Santiago per a treure-hi el nas una mica, i... encara fugim!... Els pocs hotels que té Santiago han posat preus extraordinaris; per allotjament complet es paguen 20 pesos diaris en hotels que no en tenen sinó el nom.

I, com que som partidaris de la comoditat i «confort» encara que no tinguem gaires cabals, agafàrem el sac de viatge i cap al port altra vegada.

En la curta estada poguérem admirar el monument als Herois de la Concepció — una batalla tinguda amb els peruans — obra originalíssima i de forta empenta i vigoria que, per orgull del nostre sexe, es deu a una dama: Na Rebeca Matte d'Iñiguez, filla d'un diplomàtic i literat d'anomenada. Són tan pobrets, al costat d'aquest, els altres monuments feits per escultors homes! Sols el nostre Coll i Pi la iguala, però no la supera, amb els monuments a Cristòfol Colomb i a Ercilla enclavats a l'Alameda santiaguina l'un, i a una plaça l'altre.

Hom diu que el jorn inaugural fou objecte d'un gran homenatge la genial artista xilena.

..

La nit de Pasqua Florida, a la rialtera i bonica ciutat de Viña del Mar, posaven terme al raid Buenos Aires-Pacífic. En Pere Fiore (delegat de l'«Automòbil Club Argentino» i corresponsal de «La Nacion» de Buenos Aires) i En Pere Malgor (jove campió de curses automobilístiques i propietari del «Lincoln» amb el qual han efectuat tal proesa).

Feia deu dies que havien sortit de Buenos Aires portats per l'ideal d'assaig d'una cursa internacional Atlàntic - Pacífic, o sia Buenos Aires-Valparadís; però, en trobar-se a les pampes, ja ho veieren impossible. A les vores de Rufino els agafà una pluja fortíssima que deixà el terreny fet una llacuna de fang on l'automòbil s'enfonsava. Havien fet 65 quilòmetres en l'espai de 19 hores i de sobte l'automòbil comença d'enfonsar-se i desapareixien fins els seients, quan uns camperols hi anaren amb 11 cavalls i encara no el podien treure. Trobaren una altra pluja de 200 milímetres abans d'arribar a Mendoza. A Mendoza comença la plujada forta i la manca de camins; els calgué seguir la via del carril transandí a trossos, i altres, fent prodigis d'equilibri, s'arrapaven a la carena de les muntanyes. En ésser a la foradada, la gerència del carril donà permís perquè hi passessin estalviant-se així bon tros de mal camí.

A la banda xilen — aquell Caracoles de tan funest record per a nosaltres que hi estiguérem una setmana mig colgats per les neus — els carrabiners ja els tenien preparat estatge, i a l'endemà seguien viatge, amb un d'ells com a guia. Per a trobar el camí (a més de 500 metres lluny) hagué l'automòbil de trasmudar-se en gat per a salvar els penyals i xaragalls del terreny.

I, en trobar-lo, aquest era tallat a pic vora els abismes fondíssims, baixant d'una faisó tan sobtada que el carruatge relliscava avall aferrat al caire.

El carrabiner acabava d'esporuguir-los, ensenyant-los llocs on s'havien estimbant caravanes de matxos morint-hi passatgers, en temps d'hivern.

A la fi trobaren camí ral vora els Andes (ciutat a 800 metres del nivell del mar) i ven seguir cap a Viña del Mar, on acabava el raid Atlàntic-Pacífic que ha estat una de les més cabdals i heroiques proeses que l'América ha vist en aquests temps.

La nau de la Transatlàntica de Barcelona que hom diu arribarà a Vallparadís a darreries d'abril s'espera amb afany per part dels catalans comerciants en petit, i també dels exiliats tots, freturosos de rebre una alenada de Pàtria que el vaixell porti.

Déu vulgui que l'èxit i la sort acompanyin la nova línia i pugui reeixir com tantes d'estrangeres.

C. GUTERAS

Valparadís, 7 abril, 1923.

VIDA MARÍTIMA I COMERCIAL

Moviment del Port el dia 7

VAIXELLS ENTRATS:

Vapor espanyol «Iturar Mendi», de Cartagena, amb càrrega general.
Vapor espanyol «Cabo del Agua», de Santander, amb càrrega general.
Vapor espanyol «Capitán Segarra», de Santa Creu de Tenerife i escales, amb càrrega general i dos passatgers.
Pailebot espanyol «Joven Antonio», de Santapola, amb sal.
Vapor espanyol «Rey Jaime I», de Palma, amb càrrega general i 103 passatgers.
Vapor espanyol «La Guardia», de Marsella, amb càrrega general.
Llagut espanyol «Virgen del Carmen Pastora», de Vinaroç, amb garrofes.
Vapor holandès «Tellus», d'Alacant, amb càrrega general.
Vapor espanyol «Cullera» de València, amb càrrega general i 111 passatgers.
Vapor espanyol «Canalejas», de Cartagena, amb càrrega general.

VAIXELLS DESPATXATS:

Vapor espanyol «Alhambra», amb càrrega general, cap a Bilbao i escales.

VAIXELLS SORTITS:

Vapor italià «Donizetti», amb càrrega general i trànsit, cap a Gènova i escales.
Vapor espanyol «Sagunto», en last, cap a Cartgena.
Vapor espanyol «Tirso», amb càrrega general, cap a Cartagena i escales.
Vapor espanyol «Alhambra», amb càrrega general, cap a Bilbao i escales.
Vapor espanyol «Rey Jaime II», amb càrrega general, cap a Mahó.
Vapor espanyol «Segundo», en last, cap a Gènova.

LA CAMBRA DE COMERÇ

En la darrera sessió celebrada per la Cambra de Comerç i Navegació d'aquesta ciutat, el seu president, En Joaquim Cabot i Rovira, donà compte detallat de les gestions realitzades per ell i els senyors vice-presidents de la Corporació, N'Antoni Massó i En Josep Armenteras, en relació amb la vaga dels transports mercantils i dels serveis públics urbans i amb els intents realitzats per posar terme a la situació que ha creat l'esmentada vaga a Barcelona, o per atenuar almenys els seus efectes, referint-se especialment a l'assistència a una entrevista amb el senyor delegat del Treball, a una reunió en el Govern civil celebrada el dia 19 del passat mes de maig, i a una altra per tractar del canvi d'horari en els treballs del port. La Corporació aprovà les esmentades gestions i deliberà llargament quant a l'estat de Barcelona i al relaxament dels atributs de l'autoritat, acordant lliurar el telegrama que es publicà.

Donà a conèixer també el senyor Cabot la satisfactòria impressió produïda per la visita del senyor ambaixador d'Itàlia a la Cambra, els elogis que l'organització d'aquesta li havia merescut, els afalacs retuts al senyor representant d'Itàlia durant la seva estada a Barcelona, i els rebuts, amb el mateix motiu, de la colònia italiana, i el canvi de cordials manifestacions a què els esmentats actes donaren lloc.

El senyor Armenteras donà a conèixer la seva intervenció en els treballs que es fan quant al projecte del contracte del treball i al propòsit d'introduir-hi el control obrer.

Fou elegit representant de la Cambra en la Junta del Port, don Emili Arnau, per haver cessat reglamentàriament en el càrrec don Josep Armenteras.

S'assabentà la Cambra de les gestions practicades prop del senyor ministre d'Estat, en vista de les mesures que s'adoptaven en els ports de Nova York i l'Havana quant als vaixells procedents de Barcelona, per considerar aquest port infestat i de la resposta de l'esmentat senyor ministre, donant noticia de les protestes que havien formulat l'ambaixador i el ministre plenipotenciari d'Espanya a Washington i a l'Havana, davant dels Governs respectius, per la persistència en l'adopció de mesures tan injustificades.

La Cambra felicità el senyor ministre de Finances amb motiu de la publicació del Reial decret que ha rebaixat l'impost de transports sobre passatgers, rebaixa que havia estat sollicitada insistentment per la Corporació.

La Cambra aprovà un dictamen de la Comissió Aranzelària relatiu a les nombroses observacions formulades quant al projecte d'índex-Repertori per l'aplicació de l'aranzel vigent, i un altre dictamen de la Comissió d'Expansió Econòmica motivat pel gravàmen imposat a l'entrada als Estats Units de l'arrel de la regalèssia.

S'aprovaren finalment, nombroses certificacions emeses a instàncies de diferents jutjats i cases comercials d'aquesta plaça.

PEL CONREU DEL COTÓ

S'han cursat a Madrid els següents telegrames:

«Majordom major de Palau. — Agrairem transmeti a S. M. nostres majors respectes i entusiasta felicitació per signatura Reial Decret data primer del corrent, relatiu conreu cotó a Espanya, que consagra una vegada més a nostre sobirà com a primer propulsor de la riquesa nacional. — Per la Catalana Agrícola Cotonera: Francesc Sans, president; Pau Roldua, secretari.»

«President Consell Ministres. — Catalana Agrícola Cotonera felicita Govern de sa digna presidència per R. D. relatiu conreu del cotó a Espanya. —Per la Catalana Agrícola Cotonera, president, Francesc Sans.»

Centre Cotoner de Barcelona

INFORMACIÓ TELEGRÁFICA

TELEGRAMES OFICIALS DEL DIA D'AVUI

Liverpool	Tanca anterior	Obriment avui	Segon telegrama	Tercer telegrama	Quart telegrama	TANCA
Disponible	15.89	00,00	16.01	00.00		00.00
Futurs:						
Juliol.	14.45	14.68	14.68	00.00		14.82
Octubre.	13.00	13.19	13.19	00.00		13.33
Gener	12.47	12.67	12.66	00.00		12.77
Març.	12.31	N.	12.50	00.00		12.60
Maig.	12.15	N.	12.34	00.00		12.44

Alexandria	Juny	Octubre	Jumel	Tanca anterior	Obriment avui	TANCA
Futurs. Ashmouni	00.00	00.00	Juliol.	00.00	00.00	00.00
	Juliol	Novembre	Nbre.	00.00	00.00	00.00
» Sakellaridis	00.00	00.00				

Nova York	Tanca anterior	Obriment avui	Segon telegrama	TANCA
Disponible	28.45	00.00	00.00	00.00
Futurs:				
Juliol.	27.19	27.20	27.62	00.00
Octubre.	24.33	24.25	24.37	00.00
Desembre	23.93	23.85	23.90	00.00
Gener	23.65	23.54	23.62	00.00
Març.	23.50	00.00	00,00	00,00

Nova Orleans	Tanca anterior	Obriment avui	Segon telegrama	TANCA
Disponible	28.45	00.00	00.00	00.00
Futurs:				
Juliol.	27.19	27.20	27.62	00,00
Octubre.	24.33	24.25	24,37	00.00
Desembre	23.33	23.85	23.90	00.00
Gener	23.65	23.54	23.62	00.00
Març.	23.50	00.00		0.000

Barcelona, 7 de juny de 1923

BORSA DE BARCELONA

7 de juny de 1923

COTITZACIO UNICA DEL COL·LEGI D'AGENTS DE CANVI I BORSA I EL MERCAT LLIURE DE VALORS

VALORS A TERME. — Al matí, a la Sala de Contractacions del Casino Mercantil, a fi de mes: Es fa de Nords de 68'60 a 68'50 i a 68'60; Alacants a 72'55, Orenses a 19'40 i a 19'35, Colonials a 68'75 i a 69'65, i Transversal a 167'00.

A la tarda, a la Casa Llotja: Es fa de Nords entre 68'65 i 68'95, i tanquen a 68'80; Alacants de 72'65 a 72'90 i a 72'75, Andalusos a 59'30, Orenses de 19'40 a 19'60 i a 19'55, Colonials a 68'55 i a 68'50, Filipines de 223'00 a 226'00, Transversal de 169'50 a 170'00 i a 169'25, Gran Metropolità de 149'00 a 149'50 i a 149'00, Aigües de 123'50 a 123'75, Sucreres preferents a 91'00, i Madrilenya de Tramvies a 94'50.

Darrera sessió. — Al Casino Mercantil, de dos quarts de cinc a les cinc de la tarda, a fi de mes: S'ha fet de Nords a 68'75, Alacants a 72'65, Andalusos a 59'10, Orenses de 19'50 a 19'40 i a 19'45, Colonials a 68'85, Gran Metropolità a 149'00 i a 148'75, i Sucreres ordinàries a 38'75.

DIFERÈNCIES DE LES OPERACIONS A TERME

De la tanca d'ahir a les cinc de la tarda a la d'aquest matí, es baixa 0'05 de Nords i d'Alacants.

De la del matí, a la de les cinc de la tarda d'avui, es puja 0'15 de Nords, 0'10 d'Alacants i d'Orenses, i 0'20 de Colonials.

COTITZACIO DE MONEDES ESTRANGERES

Francs, 42'80; suïssos, 119'30; belgues, 36 90; lliures, 30'62; lires, 31'00; dolars, 6'61; marcs, 0'0125, i corones 0'0125.

AL COMPTAT. COTITZACIO DE VALORS NO INSCRITS ENCARA EN EL BUTLLETI OFICIAL

Barcelona Traction and Light Power 7 %, «1921», * a 100'50.
Barcelona Traction and Light Power 7 %, pref., a 109'00.
Barcelonesa de Navegació 4 1/2 %, * a 35'00.
Companyia Espanyola de Colonització 6 %, * a 96'50.
Foment d'Obres i Construccions 6 %, a 94'75.
Municipis de l'Exposició 6 per 100, a 99'00 i 99'15.
Ferrocarrils de Catalunya 6 %, a 98'65.
F. C. Cremallera de Montserrat 6 %, * a 98'65.
Acers Sant Martí 7 %, a 65'00.
Grans Molins Bascos 6 %, a 93'50.
Mines de Potassa de Súria 7 %, a 99'50.
Gran Metropolità 6 %, a 100'00.
General Tramvies de Barcelona 6 %, * a 100'75.
Hotel Ritz 7 %, * a 95'00.
Ajuntament de Sevilla 6 %, a 95'75.
Productes Pirelli 6 %, a 97'00.
S. A. Colònia Güell 6 %, a 94'25.

Obligacions del Tresor Espanyol 4 1/2 %, a 100'40.

(Reproducció del Butlletí Oficial)

Canvis estrangers

París, xec	42'80
Londres, xec	33'82
Berlín, xec	0'0 125
Viena xec	0'0125
Roma, xec	31'00
Gènova, xec	37'05
Zürich, xec	119'30
Nova York, xec	6'61

Deutes Estat

Interior A	71'35
» B	71'25
» C	71'30
» D	71'20
» E	71'00
» F	71'15
» G i H	70'50
Exterior A	87'80
» B	87'55
» C	87'55
» D	87'50
» E	87'50
» F	87'00
» G i H	85'75
Amortit. 5 % A	95'15
» B	94'90
» C	94'60
» D	*95'20
» E	*95'45
» F	*95'70
Amortit. 5 % 1917 A	95'00
» B	*95'00
» C	94'80
» D	*95'90
» E	*94'90
» F	*26'45
Tres. v. juliol 1923 A.	*100'50
» v. » 1923 B.	100'50
» v. gener 1924 A.	*101'85
» v. » 1924 B.	101'75
» v. febrer 1924 A.	*101'40
» v. » 1924 B.	101'35
» v. octubre 1923 A.	100'50
» v. » 1923 B.	100'60
C. de Ems. 5 %	84'50

Estrangers

Cèdules Argentines 6 %	2'383

Ajuntaments i Diputacions

Municipi semestre	81'00
» 1906	80'55
» 1907 D	79'25
» 1912 B	*79'75
» 1912 E	*76'00
» 1912 F	74'75
» 1913 B	*79'50
» 1916 B	*79'50
» 1917 B	*70'65
» 1918 B	79'50
» 1919 B	*79'65
» 1920 B	79'35
» 1921 6 %	79'35
Eixample 1899	97'00
» 1907	91'50
» 1913	*89'00
Bons Reforma	83'25
Diputació antigues A	*79'75
» B	*79'35
» C	*79'25
Mancomunitat 1915	*75'00
» 1920	75'00
Caixa Crèdit Com.	*74'50

Obligacions

Port de Barcelona	79'75
» de Melilla	*100'35
Port de Sevilla	*83'00
Port Gijón Musel	*90'00

Ferrocarrils i tramvies

Nord Espanya 1.ª s.	*64'85
» » 2.ª s.	62'75
Pamplona	62'75
Prioritat	66'00
Astúries 1.ª hipoteca	62'75
» 2.ª »	*60'75
» 3.ª »	*60'75
Lleyda a Reus	*66'75
Villalba a Segovia	76'35
Especials Almansa	76'50
Almansa a Valencia ad.	*64'25
» » no ad.	*45'00
Mines Sant Joan	66'50
Alsasua i Sant Joan	*64'15
Orca a Franga	77'50
Nord especial 6 %	101'15

Alacant 1.ª hipoteca	60'15
» 2.ª »	* 69'75
» 3.ª »	68'15
» A	* 92'50
» B	* 77'50
» C	72'35
» D	69'50
» E	77'35
» F	88'00
» G	101'85
» França 1864	* 58'00
» 1868	54'00
» Directes	52'50
Orense A. B. C.	* 38'50
» G. i H. prior.	63'00
M. Các. i Portugal, 5 %	* 88'00
M. Các. i Portugal, var.	34'35
Olot a Girona	* 65'50
» » 2.ª hipoteca	* 85'00
Andalusos 1.ª 3 %	53'75
» 2.ª 3 %	54'50
Aux. F.-C. Besalú	* 99'00
Gral. Tramv. 4 %	* 80'50
» » 5 %	* 94'00
Tramv. St. Andreu	* 74'50
F.-C. Sarrià 6 %	*102'75
Comp.ª F.-C. Catalunya	* 91'75
» G. F.-C. Catalans	98'25
Tànger a Fez 6 %	* 99'50
Tramvies Sevilla 6 %	*98'50

Aigua, Gas i Electricitat

Barcelonesa Elect. 1900	* 97'50
» » 1907	* 94'50
» » 1912	* 88'25
» » 1913	84'00
» » 6 %	* 98'50
Aigües Barcelona 5 %	* 87'75
» » 6 %	* 98'50
Catalana Gas E	75'75
» » F	75'65
» » G 6 %	93'25
» » Bons	90'75
Mallorquina d'Elec. 6 %	100 00
Energia Elèctrica 5 %	* 88'00
» » 6 %	90'75
Bons Energia Elèc. 6 %	94'50
Elèctrica Cinca 6 %	* 93'00
Prod. Forces Motr. 6 %	83'15
» » 7 %	89'00
Construccions Elèc. 6 %	* 81'75

Regadius Llevant 6 %	94'00
Hisp. Amer. d'Elec. 6 %	99'00
» » Bons	100'00
Coop. Fluid Elèc. 6 %	93'00

Vàries

Transatlàntica 4 %	89'00
» 6 %	100'25
» 6 % 1922	103'50
Canal Urgell	* 65'75
C.ª G. T. Filipines 1908	* 99'00
Asland 6 %	* 95'75
» 7 %	*101'00
Foment d'Obres 5 %	* 84'00
Carbons Berga	* 85'00
R. C. C. Regants Ebre	* 89'00
Construcció Naval Bons	*100'25
» » 6 %	*100'00
Const. i Paviments 6 %	* 94'00
General Regadius 6 %	* 86'00
Mecànica Vellutera 6 %	* 94'00
A. Forns Andalusia 6 %	* 97'00
Tenería Moderna 7 %	* 90'00

Accions Bancs

Banc Barcelona ptes.	* 38'75
Banc d'Espanya	*548'00
Banc de Terrassa	* 87'50
Crèdit i Docks	*170'00
Banc Hispano Colonial	342'00

Vàries

Catalana Gas F 6 %	* 85'00
C. Hisp. A. Electr. s. A.	248'00
» » s. B.	248'00
Hullera Espanyola	195'00
Espanya Industrial	*169'00
General Telèfons	* 90'00
Peninsular Telèfons	89'25
Hotel Ritz 6 %	72'00
Anònima Cros	*150'00
F.-C. Nord ptes.	341'00
» Alsacat ptes.	351'25
» Andalusos	* 59'50

Estrangers

Banc E. Río Plata	*240'00

* Els valors assenyalats amb asterisc no han tingut cotització. Deixem constatat l'últim canvi a guia del Regidor.

HORTALISSES I FRUITES

(Informació Matutano)

Dia 2 de juny de 1923.

Alls de primera, de 21 a 25 pessetes la dotzena de forcs.

Cebes de Figueres, de 20 a 24 pessetes els 100 quilos; idem de Múrcia, de 14 a 20.

Patates anglesa, d e17'50 a 24 pessetes els 100 quilos; idem del bolado, de 22 a 28.

Pèsols del país, de 4 a 7 pessetes els 10 quilos.

Mongetes tendres, de 12 a 16 pessetes els 10 quilos.

Tomàtecs del país, de 6 a 10 pessetes els 10 quilos.

Cols de València, de 1'50 a 2'50 pessetes el centenar.

Llimones, de 3 a 5 pessetes el centenar.

Ensiams, de 0'50 a 0'75 pessetes la dotzena.

Escaroles, de 0'50 a 0'75 pessetes la dotzena.

Plàtans, de 1'35 a 1'60 pessetes la dotzena.

MERCAT VINICOLA DE BARCELONA

Dia 2 de juny de 1923.

(Informació facilitada per l'Associació de Magatzemistes i Exportadors de vins de Barcelona.)

Preus per grau i hectolitre i mercaderia posada al celler del colliter:

Penedès: blanc, a 1'65 pessetes; negre, a 1'65.

Camp de Tarragona: blanc, a 1'75 pessetes; negre, a 1'75.

Conca de Barbarà: blanc, a 1'50; negre, a 1'50.

Priorat: negre, a 2 pessetes.

Vilanova i Geltrú: negre, a 1'75 pessetes.

Igualada: negre, a 1'65 pessetes.

Martorell: blanc, a 2 pessetes.

Manxa: blanc, a 2 pessetes.

Alacant: negre, a 2'25 pessetes.

Mistela blanca, a 2'75 pessetes.

Mistela negra, a 2'75 pessetes.

Moscatell, a 4 pessetes.

(Prohibida la reproducció si no s'esmenta la procedència.)

MERCAT DE GIRONA

Girona, 2 de juny de 1923.

Blat, a 50'50 pessetes els 100 quilos.

Mestall, de 39 a 39'50 pessetes els 100 quilos.

Ordi, de 35'50 a 36 pessetes els 100 quilos.

Civada, de 39 a 39'50 pessetes els 100 quilos.

Moresc, de 34 a 35 pessetes els 100 quilos.

Fesols, de 47 a 84 pessetes els 100 quilos; fesols menuts, de 105 a 108.

Fruites, de 100 a 160 pessetes els 100 quilos.

Faves, de 55 a 56 pessetes els 100 quilos.

Cigrons, de 80 a 150 pessetes els 100 quilos.

Farina de blat, de 62'50 a 65 pessetes els 100 quilos.

Llana blanca, a 200 pessetes els 100 quilos; llana negra, a 190.

Arròs, de 60 a 70 pessetes el s100 quilos.

Garrofes, de 20 a 22 pessetes els 100 quilos.

Palla, de 13 a 14 pessetes els 100 quilos.

Patates, de 20 a 23 pessetes els 100 quilos.

Olis, de 200 a 220 pessetes els 100 quilos.

Vins, de 35 a 40 pessetes els 100 quilos.

Formatges, de 7'50 a 100 pessetes el quilo.

Carbó vegetal, de 25 a 27'50 pessetes els 100 quilos.

Sucre, de 1'65 a 2'75 pessetes el quilo.

Mill, de 48 a 50 pessetes els 100 quilos.

Panís, de 47 a 49 pessetes els 100 quilos.

Avellanes, de 95 a 100 pessetes els 100 quilos.

Bestiar. — Vagues, de 200 a 1.000

...etes una; bous, de 300 a 1.000 pes-... un.
...iram. — Gallines, de 8 a 13 pes-...; pollastres, de 3'50 a 8 pesse-conills, de 2'50 a 4'50 pessetes;

MERCAT DE FIGUERES

Figueres, 30 de maig de 1923.

...lat de primera, de 33'75 a 35 pes-...e l'hectolitre.
...ordi, de 18'75 a 20 pessetes l'hec-...litre.
...civada, de 15 a 16'25 pessetes ...hectolitre.
...Moresc, a 28'75 pessetes l'hectolitre.
...Mongetes, de 56'25 a 60 pessetes ...ctolitre.
...Mongets, a 65 pessetes l'hectolitre.
...Faiates, de 15 a 17'50 pessetes el ...quintà mètric.
...Cerda, de 7'50 a 8 pesetes el ...quintà.
...Civada granada, de 5'50 a 6 pesse-...el quintà.
...Olis, a 177'40 pessetes l'hectolitre.
...De palla 'està esperant la nova.
...Gallines, de 14 a 16 pessetes pes-...s el parell; pollastres, de 13 a 15 ...setes el parell; conills, de 7 a 9 ...setes el parell; ànecs, de 10 a 14 ...setes el parell; oques, a 15 pes-...una; ous, de 185 a 1'90 pessetes la ...zena; 30 dotzenes d'ous, a 58 pes-...setes.
...Fruites. — Les del temps, però ca-...
...Verdures i hortalisses. — Abundants ... preus regulars.
...Plantes. — Bones ofertes i a preus ... baixa.
...Concurrència quelcom fluixa.

Anuncis Oficials

SOCIETAT ANONIMA COOPERATIVA DEL TER

Convocatòria

...s convoca els senyors Accionistes ... a la Junta general extraordinària ... tindrà lloc el dia 17 de l'actual ... local social de Roda (Centre Co-...ratiu), ajustant-se als articles 33 i ... dels Estatuts socials, per tractar ... següents assumptes:

...Primer: Modificació dels Estatuts, i ...egon: Destinació que s'ha de do-... al cabal de reserva.

...L'esmentada Junta se celebrarà a ... deu del matí del dit dia.

...Roda (Vich), 7 de juny 1923. — Per ...ord del Consell d'Administració, El ...President, Josep Bracons.

Canvis facilitats pel Banc de Catalunya

Barcelona, 7 de juny de 1923

DIVISES XECS NO COTITZADES OFICIALMENT

Portugal	0'31	ptes. escut
Argentina	2'335	» pes
Holanda	2'60	» florí
Suècia	1'765	» corona
Noruega	1'105	» »
Txecoeslovàquia	19'80	» 100 cnes.
Polònia	0'015	» 100 marcs
Romania	0'00	» 100 leis

OR

Alfons	125'50
Unces	125'00
Isabel	129'00
Quarts	125'00
Petit	125'00
Dòlars	6'475
Lliures esterlines	32'00
Francs	125'00

BITLLETS

Francs	42'60
Lires	30'80
Lliures esterlines	30'45
Marcs	0'01
Corones	0'01

Canvis facilitats per la Casa Soler i Torra G.ns

PREUS DE COMPRA

Bitllets: Francesos,	42'60
» Anglesos,	30'50
» Italians,	30'75
» Belgues,	38'60
» Suïssos,	119'00
» Portuguesos,	0'20
» Alemanya,	0'015
» Austriacs,	0'01
» Holandesos,	2'45
» Russos,	0'00
» Grecs,	0'00
» Suecs,	1'65
» Noruecs,	1'00
» Dinamarca,	1'10
» Romania,	3'00
» Turquia,	3'50
» Estats-Units,	6'55
» Canadà,	6'30
» Argentins,	2'27
» Uruguais,	5'10
» Xilens,	0'75
» Brasilers	0'55
» Bolivians,	1'75
» Peruans,	23'00
» Paraguais	0'08
» Veneçuela,	00'00
» Japonesos,	2'90
» Algerins,	41'60
» Egipte,	30'50
» Filipines.	2'75

Canvis facilitats per la Banca Marsans, S. A.

BORSA DE MADRID

100 per interior, comptat	71'10
» fi mes	00'00
» fi pròxim.	00'00
Amortitzable 5 per 100 (1920).	94'90
Banc d'Espanya	595'00
Arrendatària de Tabacs	244'00
Stat. Gral. Sucr.ª-Obligacions	00'00
» » Ac. preferides	91'50
» » » ordinàries	38'75
Francs	42'75
Lliures	30'56
Banc Espanyol Rio Plata	238'50
Cèdules hipotecàries	88'90

BORSA DE PARIS

4 per 100 Interior Espanyol	000'00
» 100 Exterior »	000'00
Accions Nord d'Espanya	000'00
» Alacant	000'00
» Andalusos	000.00
Renda russa 5 per 100	000'00
« 4 1/2 per 100	000'00
Brasil 4 per 100	004,00
Banc Espanyol Rio Plata	000,00
Renda francesa 3 per 100	57'70
Accions Rio Tinto	2.625

PREMI DE L'OR

(Preus de compra)

Alfons	125'50	per cent
Isabel	129'00	» »
Unces i mitges unces	125'00	» »
Quart d'unça	125'00	» »
1/16 d'unça	125'00	» »
Francs	125'00	» »
Dòlars	6'475	» »
Lliures	32'00	» »

Sardanes

Per a poder facilitar l'ensenyament de sardanes als pomellistes, la Federació de Pomells de Joventut de la Barceloneta ha organitzat una tanda de lliçons que tindran lloc des d'ara, a l'estatge del Patronat Obrer de Sant Miquel (Marquès de la Quadra, 1).

Els dies d'ensenyament es regiran de la següent manera: dijous, a la tarda, de quatre a cinc, per als pomellistes petits que celebrin festa en llurs escoles, i al mateix dia, a la nit, de dos quarts de deu a dos quarts d'onze, per als grans, i els diumenges, de deu a onze del matí.

Ultra l'entusiasme que ha portat la iniciativa de la Comissió de Cultura d'aquesta Federació, és d'esperar que bé aviat esdevindrà bona collita per la nostra dansa catalana.

Els esports

FUTBOL

El Daring de Brusselles a Barcelona. — S'esperen amb veritable ansietat els partits que jugaran al camp de Les Corts els equips del Royal Daring Club de Brusselles i del F. C. Barcelona.

Els campions belgues de la temporada 1920-21, desplacen el seu equip complet, disposats a repetir a Barcelona l'exhibició magnífica que feren en el seu primer viatge, el record de la qual perdura encara en la memòria dels bons aficionats.

L'onze blau-grana haurà de repetir segurament en aquests encontres les gestes magnifiques que ha vingut efectuant últimament.

ATLETIQUES

Nova York, 6. — Es confirma que el match entre Carpentier i Mac Tigue que s'havia de celebrar el dia 14 de juny, ha estat ajornat fins l'11 d'agost. — Havas.

BARREJA

A honor de l'Alcantara. — Per a últims d'aquest mes està anunciada la boda de Paulí Alcantara, el gran davanter del F. C. Barcelona.

Un grup d'admiradors desitgen oferir-li un record, havent estat oberta una subscripció que serà destinada a l'adquisició d'un objecte, podent dirigir-se a la Secretaria del Club tots els que desitgin cooperar a aqueix fi.

Londres, 6. — Heu's aquí el resultat de la carrera de cavalls coneguda per Derby de Epsom, que s'ha efectuat avui:

Primer premi: Cavall «Papyrus». Les apostes es pagaren a 100 contra 15.

Segon premi: Cavall «Pharos», Apostes 6 contra 1.

Tercer premi: Cavall «Paris». Apostes 33 contra 1.

Prengueren part en la carrera 19 cavalls. — Havas.

EXCURSIONISME

El Foment Excursionista de Barcelona farà diumenge una excursió familiar (portant el seu banderí) a Vallvidrera i Les Planes, amb motiu d'assistir a l'Aplec de la Sardana.

Lloc de reunió: Estació de Sarrià, a les 7'35 del matí.

L'esmentat Foment posa en coneixement de totes les entitas excursionistes que des del dia primer d'aquest mes ha traslladat el seu estatge social a la Ronda de Sant Pau, 77, interior, telèfon 2316 A.

PILOTA BASCA

Diumenge vinent al matí, es jugaran al Frontó Comtal, entre socis de la Reial Societat Esport Basc, els següents partits:

Primer partit, a les onze del matí. Vermells: Sunyer-Larramendi. Blaus: Ubach-Escudero P.

Segon partit a les dotze. Vermells: Ballet-Palmada. Blaus: Jaumà-Olamendi.

MOTOR

Trofeu Armangué. — Ens informen que el número de la «Jornada Deportiva» dedicat al trofeu Armangué, l'aparició del qual estava anunciada per avui no sortirà fins el vinent dimarts. Obeeix aquest retràs a l'acurat treball que llur impressió requereix, car es ratta d'oferir pel nostre volgut confrare als deportistes, un número definitiu sobre l'interessant tema de que tractarà.

Espectacles

Teatre Català ROMEA

Avui, divendres, a les deu de la nit. ADEU A BARCELONA

DE L'AS DELS IL·LUSIONISTES

EL GRAN RAYMOND

Extraordinària funció a benefici del taquiller Ramon Jornet. Insuperable programa d'ilusions, pel GRAN RAYMOND.

Demà, dissabte, debut del colós de l'Escena Catalana, N'ENRIC BORRAS.

EL FERRER DE TALL

Fixeu-vos en l'anunci especial.

Teatre Català ROMEA

Telèfon 3500 A. — Demà, dissabte, a tres quarts de deu de la nit. Debut del colós de l'Escena Catalana

ENRIC BORRAS

amb la magnífica obra d'En Frederic Soler,

EL FERRER DE TALL

«Mestre Jordi», ENRIC BORRAS, prendrà part, entre altres elements de la companyia del Teatre Català, les senyores Maria Morera, Esperança Ortiz, i els senyors Almerich, Guitart i Torrents.—Diumenge, a la tarda, EL FERRER DE TALL. A la nit, la formidable creació de N'Enric Borràs, TERRA BAIXA. — Dilluns, LA BONA GENT, d'En Rusiñol.

Es despatxa a Comptaduria.

Teatre Tívoli

Companyia de sarsuela i opereta PINEDO - BALLESTER

del Teatre de la Sarsuela, de Madrid.

Avui, divendres, tarda i nit, grandioses funcions en

HONOR I BENEFICI

de la primera tiple còmica

VICTORIA PINEDO

Tarda, a les cinc, a preus econòmics. Butaca, 1 pessetes. La sarsuela en dos actes i quatre quadros, de grandiós èxit, de Josep Ramos Martín i mestre Jacint Guerrero,

LA MONTERIA

ROSSY - PINEDO

BALLESTER - LLORET

i altres principals artistes de la companyia.

Reposició de la revista còmico-lírico ballable, en un acte, cinc quadros i apoteosi, de Manuel Fernández i mestre J. A. Martínez,

QUE ES GRAN BARCELONA!!

per les senyoretes Pinedo, Aguila, Mir, González, Lebrón, Gómez, etc., i els senyors Ballester, Fuentes, Bruna, Aznar, Alaria. La part del personatge

«XANDU», a càrrec del popular actor PEP MARQUÉS

Present d'una formosa flauta per a acompanyar el graciós couplet que canta la senyoreta Pinedo.

Nit, a les deu, escollit programa. La sarsuela en dos actes, de Paso i Abati, música del mestre Luna.

EL ASOMBRO DE DAMASCO

per la senyoreta Pinedo, senyora Rossy, i els senyors Ballester, Lloret, Alaria, etc. Chor general. Cos de ball. La revista còmico-lírico-ballable.

QUE ES GRAN BARCELONA!!

pels mateixos artistes de la funció de la tarda.

Demà, dissabte, a les cinc de la tarda. Butaca, 1 pessetes. QUE ES GRAN BARCELONA!! i LA MONTERIA. Nit: QUE ES GRAN BARCELONA!!, i estrena de la sarsuela en dos actes, de Josep Telleache, música espanyola del mestre Rafel Calleja,

LAS MARISCALAS

Decorat i vestuari exprofés per a aquesta obra. — Diumenge, a la tarda, LA MONTERIA i LAS MARISCALAS. A la nit: MANOLITA LA PEQUE, QUE ES GRAN BARCELONA!!, i LAS MARISCALAS. — La setmana que ve, estrena de ESTUDIANTINA (tres actes), de Poal Aragall i J. M. Castellví, música del mestre Josep Ribas.

Teatre Novetats

Temporada d'estiu de 1923

Gran companyia còmico-dramàtica del

Teatre Lara de Madrid

Director d'escena

Ricard Simó Raso

Avui divendres, nit a les deu: Tercera d'abonament Moda. La comèdia en dos actes dels senyors J. i J. Alvarez Quintero

La escondida senda

i el sainet en un acte de N'Antoni Casero,

CONSOLAR AL TRISTE

Demà tarda, a les cinc, matiné econòmic. LA ESCONDIDA SENDA i CONSOLAR AL TRISTE. Nit, a les deu. El major èxit de l'any, LA MALA LEY.—Diumenge, tarda i nit, EL MADRIGAL DE LA CUMBRE i LA CASA DE LOS MILAGROS.

Es despatxa a comptaduria.

ELDORADO

Temporada d'istiu

Empresa artística ARTUR SERRANO

Gran companyia d'opereta i sarsuela ZUFFOLI-PEÑA

Avui divendres, COMIAT DE LA COMPANYIA. Tarda a les cinc: La extraordinàriament aplaudida comèdia en tres actes, amb ilustracions musicals del mestre Lleó, PETIT CAFE. Exit personal de Ramon Peña. Nit, a les deu. Grandiós èxit de l'aplaudida opereta en tres actes, el primer dividit en dos quadres, original de Carles Allens Perkins, música del mestre Acevedo, MAMA FELICIDAD, decorat nou dels notables escenògrafs Olalla i Pastor. Riquíssim vestuari de l'acreditada casa Paquita. Fi de festa per la senyora ZUFFOLI, que cantarà couplets. — Demà dissabte, debu de la gran Companyia dramàtica de la insigne actriu MARGARIDA XIRGU. Estrena de la comèdia en tres actes, de Serafí i Joaquim Alvarez Quintero, CRISTALINA.

TEATRE NOU

Companyia de vodevil líric i sarsuela dirigida pel graciosíssim primer actor

SALVADOR VIDEGAIN

Avui, divendres, 8 de juny 1923. Tarda, a dos quarts de cinc. LA CONQUISTA DE PARDILLO. Grandiós èxit. Nit, a tres quarts de deu. Primer: FUEGO!; segon: la sarsuela en un acte i tres quadros, de Paradas i Jiménez, música de Vela i Brú, LA CHICHARRA, per les principals parts de la companyia, segones tiples i conjunt; tercer: EL REGALO DE BODA, Monumental èxit de broma.

TEATRE COMIC

Avui divendres, tarda, a dos quarts de cinc. Primer, LA ALEGRIA DE LA HUERTA. Segon, Debut del notable tenor Josep Maria Belenguè, amb la sarsuela EL DUO DE LA AFRICANA. Tercer, LA VIEJECITA. Butaca primera classe, 2 ptes. segona classe 1'50. Regalades les altres localitats. — Nit, a dos quarts de deu, la saruela en tres actes MUJER Y REINA.

ELDORADO
Demà, dissabte, 9 de juny
MARGARIDA XIRGU
ESTRENA de
CRISTALINA

Gran Teatre Espanyol

Companyia de vodevil SANTPERE I BERGES

Avui divendres, 8 juny. Tarda, a les cinc: VOSTE SERA MEVA! Nit, a les deu: CLAVE. Dissabte, tarda: LA MANICURA DEL AMOR (2 actes) i ESTRENA de EL SECRET DE LES NOIES (2 actes). Nit i totes les nits. CLAVE.

Teatre Poliorama

COMPANYIA DE COMEDIA del TEATRE INFANTA ISABEL de MADRID. Direcció: ARTUR SERRANO.

Avui divendres, tarda, a les cinc, MATINEE POPULAR, el veritable i creixent èxit en tres actes de Fernández del Villar,

EL PASO DEL CAMELLO

Nit, a les deu: ESTRENA A BARCELONA de la comèdia farsa en tres actes, de Hennequin i Coolus, adaptació espanyola de don Frederic Reparaz,

EL PARAISO CERRADO

Demà dissabt, tarda: Matinée popular EL PASO DEL CAMELLO. Nit EL PARAISO CERRADO. — Diumenge, tarda, a dos quarts de cinc «Secció especial» SECRETO DE CONFESION i EL PARAISO CERRADO.

Es despatxa a comptaduria. - Telèfon 4134 A.

TEATRE GOYA

Companyia DIAZ - ARTIGAS

ALTA COMEDIA

Avui divendres, tarda, a les cinc: Preus econòmics. Ultima de

AVELINO PERDIGUERO

Nit a les deu:

REAPARICIÓ DE

Pepeta Díaz de Artigas

amb son genial creació

El genio alegre

Dissabte, nit,

ESTRENA

de la graciosa farsa alemanya,

El expreso de Turquía

ELDORADO
Demà, dissabte, 9 de juny
MARGARIDA XIRGU
ESTRENA de
CRISTALINA

Teatre Barcelona

Telèfon 514 A.

COLISEU DE VARIETATS

TEMPORADA 1923-24

Avui, divendres, tarda, a dos quarts de cinc, i nit, a les deu. Projecció de notables pellícules. La gentil ballarina MARIA PUJOL. La famosa troupe japonesa FUJI. Els aplaudits artistes TRIO PLAXATS. Grandiós èxit de la eminent cançonetista MARIA CONESA. Repertori nou i exclusiu. Riquíssima presentació en decorat i vestuari. Succés de la formosa cançonetista de costums regionals OFELIA DE ARAGON.

PALACE CINE

Gran Saló de Moda

Avui, divendres, tarda i nit, programes colossals. Cinc èxits: Les gracioses pellícules còmiques, HOTEL MODERNISTA i EL PROMES A CREDIT. La comèdia UN FILL MODEL. La divertida RONDANT LA PROMESA. Segona jornada de la gran sèrie francesa Gaumont EL FILL DEL PIRATA, titulada EL CASTIG, pels renomenats artistes Sandra Milowanoff, Aime Simon Herard i Georges Biscot.

Saló Catalunya

Gran cinema de Moda

Avui divendres moda selecta, el millor programa de Barcelona. 2 grans exclusives, 2: succés colossal del Programa Ajuria: QUE FA EL TEU MARIT?, deliciosa i fina comèdia veritable joia d'art, pel molt simpàtic artista Douglas Mac Lean. No deixeu de veure aquesta preciositat. Exit sorollós: LES NOCES DE MITJA NIT (exclusiva Gaumont), grandiosa creació d'art de la bellíssima i genial artista Rita Jolivet MONO AVIADOR, còmica. Diumenge nit, grandiós acontaixement, la millor pellícula de la temporada: El CALOR DE LA LLAR, extraordinària exclusiva de la famosa marca Realart, la més luxosa presentació escènica que s'ha vist, magistral creació de «Agnes Ayres», «Theodor Ro-

berts i «Milton Sills, tres estrelles de la cinematografia. Preus corrents.

PATHE-CINEMA

Rambla de Catalunya, 37
El saló més confortable de Barcelona

Avui, divendres, tarda, a dos quarts de cinc, Nit, a 2¼ de deu.
EXIT SENSE PRECEDENTS DEL PROGRAMA AMERICA EXTRAORDINARI
integrat per pel·lícules de la UNIVERSAL - FILMS
La graciosa cinta còmica, en dues parts
LA CASA DE DISPESES
interpretada per **LEE MORAN.** La interessant comèdia en tres parts
EL VALENT
per **EDWARD HOOT GIBSON**
Segon round de la sensacional pel·lícula d'aventures
(KID ROBERTS contra KELLY-SELLO, RAPIDO-KELLY, creació de **REGINAL DENNY,** l'actor predilecte de la joventut femenina neoyorquina.
ESDEVENIMENT
La grandiosa comèdia en 4 parts
EL FLIRT
obra cim de la bellíssima actriu
EILEEN PERCY
REVISTA-PATHE
Diumenge, extraordinàries sessions.

PATHE-PALACE

Gran Via Layetana, 53.
Telèfon 589 A.
Davant la Caixa de Pensions

Avui, divendres, i cada dia
SESSIO MONSTRE
continua de dos quarts de quatre a dotze de la nit
L'interessant drama americà
A LA LLUM DEL DIA
interpretat per «Lois WILSON».
L'encisadora comèdia
JUGANT AMB VIDES
creació de «Malvina Longfellow» i «Norman Mckinnel».
La comèdia
«ELL»... I ELS PIRATES
magnífica creació de
HAROLD LLOYD
Cinquè capítol de
VINT ANYS DESPRES
continuació de «Els tres mosqueters».
La suggestiva novella cinematografica
EL PREU DEL CANVI
per «Harold Lockwood».

KURSAAL - Aristocràtic Saló

TEMPLE DE LA CINEMATOGRAFIA
Saló de reunió de famílies distingides. — Orquestrina Suñé. — Avui, divendres, grandiós i selecte programa. Gran èxit de la formosa comèdia RONDANT LA PROMESA, per l'artista «Ellern Percy». ACTUALITATS GAUMONT. UN FILL MODEL de gran broma, i l'èxit més sorollós de la superproducció de la Metro, DONES FRIVOLES (exclusiva d'aquest saló), obra mestra de «Rex Ingram», director de ELS QUATRE GENETS DE L'APICALIPSI, interpretació magistral pels eminents artistes «Ramon Novarro» i «Barbara-la-Marr», és la millor història d'amor, portada a la pantalla.
INTERESSANT: Malgrat l'excessiu cost de l'exclusivitat de DONES FRIVOLES, regiran els preus de costum, projectant-se a les sis de la tarda i a dos quarts d'onze de la nit.
NOTA: Avui, divendres, i demà, dissabte, de sis a vuit, es despatxaran butaques numerades per a la sessió especial de les sis de diumenge.

Cine Princesa

Granvia Layetana
Tocant a la Plaça de l'Angel
EL LOCAL MES FRESC I COMODE
Avui, divendres. Moda. CORS HUMANS. L'OBLIDADA DELS DEUS, per Geraldine Farrar. L'ATREVIT CUPIDO, broma continua, i segona de LA VALL D'ORAN.

AMICS DE LA MUSICA

Dilluns, dia 11 de juny
Clausura del curs 1922-1923
ESDEVENIMENT MUSICAL
Audició integral de la
NOVENA SIMFONIA DE BEETHOVEN
Orquestra dels Amics de la Música
ORFEO CATALA
Solistes: Andreua Fornells, Concepció Callao, Emili Vendrell, Sandro Griff
DIRECCIO: FRANCESC PUJOL
PALAU DE LA MUSICA CATALANA

PARC

L'espectacle més nou de Barcelona
PISTA DE GEL
Esport de moda, installat al gran Casino, amb esmerat servei de Café-Restaurant i salons especials per a banquets, Jazz-Band Verdura.
TRES SESSIONS DE PATINATGE DIARIES
D'onze a una, especial per a lliçons. De sis a vuit tarda, sessió Te. Patinatge general i lliçons, i exhibició per la bellíssima professora Mlle. Else Derksen i el notable professor Mr. Angola. Cada nit, funcionament de les atraccions del Parc.

CARRERES DE CAVALLS - HIPODROM

SETE DIA. DIUMENGE, 10 DE JUNY
A dos quarts de quatre de la tarda. Preus: Lliure circulació, 10 pessetes Entrada general, 1'25 pessetes. De carruatges, 6'25 pessetes. Impostos compresos. — Despatx de localitats: Taquilla del Teatre de Novetats. Centre de Localitats i Taquilla de l'Hipòdrom. — Servei d'autòmnibus, de la Plaça de Catalunya a l'Hipòdrom i viceversa. Preu, 1'50 pessetes trajecte. — Servei de Restaurant i Bar.

Frontó Principal Palau

Avui, divendres, tarda, a un quart de cinc. Dos interessants partits a cistella. Nit, a un quart d'onze. Gran diós partit de pilota a cistella, VICENTE I ICHAZO contra ARGOITIA i PALAU. Després es jugarà un segon partit per aplaudits pilotaris.

TURO PARK
PARC DE MODA
Sensacionals atraccions, entre les quals figura el simpàtic i admirable
NAN PAQUITO
Avui, tarda, Putxinel·lis per als nens.
Cada nit, **concerts** per la **Banda de Caçadors de Barcelona.** Café-Restaurant de primer ordre. — Nota: Per al vinent diumenge ha aconseguit aquesta empresa la repetició del
SALT DE LA MORT
degut a l'ovacionadíssim èxit que va obtenir tan emocionant salt.

LA ORTOPEDIA MODERNA
Bartomeu Carcasona

Tallers i despatx únic: Carrer d'Escudellers Blanes, núm. 8 (darrera de la Plaça Reial) - Telèfon 3328 - BARCELONA

Especialitat en la construcció de la Cotilla Ortopédica Moderna
per a corregir i guarir les escoliosis o desviacions de la columna vertebral en tots els graus.
Model especial de la casa
Bragner Articulat Regulador
Model especial de la casa per a la retenció absoluta de la TRENCADURA.
Faixes ventrals de totes menes
per a reduir el volum del ventre
FAIXA-COTILLA

APARELLS ORTOPÈDICS
exprofessos per a cada malaltia.
Aparells perfeccionats i lleugers per a guarir o corregir els peus. Varus Equino o punta, Genus Valgum, interior o exterior.
COXALGIES
Aparells especials per a paràlisi infantil.
EMBRNATGES de goma per als operats de pec.
Cames i braços artificials
TIRANTS OMOPLÀTICS
per a evitar el carregament d'espatlles.

MES DE 50 ANYS DE PRACTICA SON LA MILLOR GARANTIA

COPIES
a màquina
Circulars, Sobres. Preus sense competència. Demaneu el follet explicatiu de tots els altres serveis de la casa
EMPRESA IDEAL D'INFORMACIÓ
Rbla. Flors, 16, baixos

Aufgebot

Es wird hiermit bekannt gemacht, das Herr Karl Robert WERNER, seines Standes Ingenieur, gebürtig aus Oels, Schlesien, 30 Jahre alt, wohnhaft in Villarreal, Provinz Castellón,
und
Fräulein Gertrud Charlotte KLIPPEL, ohne Beruf, gebürtig aus Niederloessnitz, 21 Jahre alt, wohnhaft in Dresden-Blasewitz,
beabsichtigen, sich miteinander zu verheiraten und die Ehe in Gemässheit des Reichsgesetzes vom 4. Mai 1870 vor dem unterzeichneten Beamten abzuschliessen.
Barcelona, den 7. Juni 1923.
— Der Deutsche Generalkonsul: I. A. Pilger.

Edicte

Per la present es fa saber que el senyor don Karl Robert WERNER, de professió enginyer, natural de Oels, Silèsia, de 30 anys d'edat, domiciliat a Villarreal, província de Castelló,
i
la senyoreta donya Gertrud Charlotte KLIPPEL, sense professió, natural de Niederloessnitz, de 21 anys d'edat, domiciliada a Dresden-Blasewitz, desitgen contraure matrimoni de conformitat amb les disposicions de la llei de l'Imperi alemany de 4 de maig de 1870, davant l'infrascrit funcionari.
Barcelona, 7 de juny de 1923.
— El Cònsol general d'Alemanya, p. a. Pilger.

Avisos

Administració de Finques
J. LLANUSI
De 5 a 7
Muntaner, 98, principal

COPIES Circulars

reproduïdes en l'aparell
MULTIGRAPH
LES MES PERFECTES
Casa Garcia Suarez
38, Rambla Catalunya
Telèfon 4335 A.

Vilanova i Geltrú

Al passeig de Ribes Roges, prop del mar, en lloc cèntric i pintoresc de la magnífica platja mediterrània, es construeixen, per a la venda, espléndids **xalets,** voltats de jardins i amb tota classe de comoditats: aigua abundant de l'aqüeducte, electricitat, telèfon, garatge, etc.
Per a més detalls escriure a G. Vivancos, carrer del Teatre, núm. 15, Vilanova i Geltrú.

Anuncis

Soci capitalista

Per a instal·lar una fotografia montada amb els avenços moderns, en populosa barriada de gran pervindre, acceptaria soci capitalista amb 20 o 25 mil pessetes, que podria administrar personalment. Pot oferir tota mena de garanties tècniques, morals i materials. Escriure a «LA VEU», núm. 5586.

Dispeses

Casa particular
Dispesa a tot estar i sols a menjar. R.: València, 260, 3.er, 2.ª

Es lloga
a casa de família francesa una gran habitació moblada amb balcó al carrer i dret a cuina. Ronda Universitat, 6, 3.er, 1.ª

Bailen, 31,
tercer, dues habitacions amb pensió.

Dues habitacions
dret a cuina balcó al carrer. València, 392, 1.er, 2.ª

Aribau, 13, 1.er 1.ª
Habitació sols a dormir.

Habitació sols a dormir
Roig, 19, 3.er, 1.ª

Casa particular
desitja un senyor a tot estar. Corts, 559, quart, 1.ª

Dues boniques habitacions
balcó al carrer a tot estar, tracte familiar. Carrer Universitat, 13, forn.

Boniques habitacions
per a llogar a tot estar. C. Ample, 31, 2.on, 1.ª

Traspasso
pis moblat, gas, electricitat, 5 habitacions a 35 pessetes, molt cèntric, per 3.500 ptes. R.: Xuclà, 8, bis, quiosc. De 2 a 1 de 5 a 8.

Demandes

Es necessiten metal·lúrgics
Dirigir-se Fill de P. Alou, Torrelavega.

Serveis de la Companyia Trasatlàntica

LINIES A ANTILLES, MEXIC I NOVA YORK
El vapor **MONTEVIDEO**
sortirà el dia 25 de juny de Barcelona, el 28 de València, el 28 de Màlaga i el 30 de Càdiz cap a Nova York, Havana, i Veracruz.
El vapor **ALFONSO XII**
sortirà el dia 17 de juny de Bilbao, el 19 de Santander, el 20 de Gijón i el 21 de Coruña, cap a Havana i Veracruz. Admet càrrega i passatge cap a Costafirme i Pacífic amb trasbord a Havana.
LINIA DE VENEZUELA, COLOMBIA I PACIFIC
El vapor **BUENOS AIRES**
sortirà el dia 10 de juny de Barcelona, el dia 11 de València, el 13 de Màlaga i el 15 de Càdiz cap a Les Palmes, Santa Cruz de Tenerife, Santa Cruz de la Palma, Puerto Rico, Havana, La Guayra, Puerto Cabello, Caraçao, Sabanilla, Colón i pel Canal de Panamà a Guayaquil, Callao, Mollendo, Arica, Iquique, Antofagasta i Valparadís. Sortida de Valparadís el 12 de cada mes tornant per la mateixa ruta fins a La Guayra i d'allí a Puerto Rico, Canaries, Càdiz i Barcelona.
LINIA DE BUENOS AIRES
El vapor **REINA VICTORIA EUGENIA**
sortirà el dia 4 de juliol de Barcelona, el 5 de Màlaga i el 7 de Càdiz cap a Santa Cruz de Tenerife, Montevideo i Buenos Aires.
LINIA DE FERNANDO PÓO
El vapor **CIUDAD DE CADIZ**
sortirà el dia 15 de juny de Barcelona, el 16 de València, el 17 d'Alacant i Cartagena, i el 20 de Càdiz cap a Les Palmes, Santa Cruz de Tenerife, Santa Cruz de la Palma, altres escales intermèdies i Fernando Póo.
SERVEI A FILIPINES I PORTS DE XINA I JAPÓ
El vapor **ISLA DE PANAY**
sortirà de Corunya el dia 9 de juliol, cap a Vigo, Lisboa i Càdiz d'on sortirà el 13 cap a Cartagena, València i Barcelona i d'aquest port el 19 cap a Port-Said, Suez, Colombo, Singapore, Manila, Hong-Kong, Xang-Hai, Nagasaki, Kobé i Yokoama, admetent passatge i càrrega per als dits ports i per altres punts per als quals hi hagi establerts serveis regulars des dels ports d'escala abans indicats.

A més dels indicats serveis, la Companyia Trasatlàntica té establerts els especials dels ports del Mediterrani a Nova York i ports del Cantàbric a Nova York i la Línia de Barcelona a Filipines, les sortides dels quals no són fixes i s'anunciaran oportunament a cada viatge.

Aquests vapors admeten càrrega en les condicions més favorables, i passatgers als quals la Companyia dóna allotjament i tracte esmerat, com ha acreditat en son dilatat servei. Tots els vapors duen Telegrafia sense fils.

Lloguers

Pianos de lloguer de diferents preus. Bruch n.º 78, entresol. C. BIEGER.

A CARDONA

Vila d'espléndida situació, a 650 metres sobre el nivell del mar, clima sec i fresc, mercat ben proveït i econòmic, es lloguen pis de moderna construcció i garatge per a la temporada d'estiu o per tot l'any.
Per a detalls dirigir-se: Auzies March 39, mag. de 3 a 4.

Jove que es casa

regala 80 duros per pis a baix preu. R.: Ramelleres, 2, escriptori.

Taradell

a la vista del Montseny, pisos moblats recent construïts amb electricitat, aigua riquíssima, rodejats d'arbres i pròxims a pinedes. Raó: Cristina, 1. 1.er, 2.ª Telèfon 927 A.

Magatzem

de novaa construcció, 400 mtc., Sicília (xamfrà Corts Catalanes) 715, principal, 1.ª

Casa a Calella amb jardí, aigua, elec, tricitat, gas i demés. Es llogarà per la temporada d'estiu. Raó: Lauria, 46, primer, primera. De 5 a 7 de la tarda.

Ofertes

Jove funcionari

acceptaria secretaria, administració de finques o treball per l'istil. Dirigir-se a LA VEU número 3.873.

BATXILLERAT

Lliçons particulars per professor pràctic i acreditat. Escriure LA VEU, n.º 3.872 indicant assignatures.

Senyoreta s'ofereix

a cosir i planxar a domicili. R.: Muntaner, 91, botiga.

Vendes

Joies d'ocasió

Safates i serveis de plata, a pes. Compro or, plata, platí, brillants i perles.
Joieries de J. Núñez
Rambla de les Flors, 8 A
Cardenal Casañas, 8

ELECTROMOTORS I DINAMOS

especialitat en les de
ELECTROQUÍMICA
Bobinats - Instal·lacions
Reparacions
Maquinària Elèctrica, S. A
(Antics tallers Balcells)
Corts Catalanes, 416. T. 558 H.

Tapissos pintats

La casa més important d'Espanya. Especialitat en tapissos religiosos. Exposició permanent de quadros a l'oli, gravats, oleogràfics, etc. Fabricació de marcs. Enmotllures. No compreu sense visitar aquesta casa.
F. MONTFALCON
Boters, 4, final Portaferrissa.

Gran finca rústica

70 mojades de terra plantades de vinya, quatre grans cellers, dues grans cases pels masovers, torre per a estiueig, botes, premses, etc., etc., entre Masquefa i Piera, 20 minuts de l'estació, per 40.000 duros. R.: Ronda de Sant Pau, 79, Colmado.

Rolls

de 65 i 88 notes venc partida, a molt baix preu. R.: Santa Mònica, 14, llibreria.

Venc

aparell fotogràfic nou, incrustat de nàcar, i quatre cadires. R.: Rambla Santa Mònica, 14, llibreria.

La lluita per la cultura catalana

(Conferència donada per En J. Vallès i Pujals a l'Ateneu Barcelonès)

Agraeixo, ben sincerament, l'honor altíssim que em dispenseu, d'ocupar aquesta tribuna per a dirigir-me a vosaltres, estudiants de Catalunya, que esteu en el millor de la vida, que sou l'esperança de la Pàtria. Agraeixo, també, les amables frases que acaba de pronunciar el vostre president i els elogis que m'ha dirigit, i que no mereixo. No per correspondre a unes paraules amables amb unes altres, sinó per ser acte d'absoluta justícia, jo vull fer constar aquí la satisfacció amb què hom veu la tasca catalaníssima que aquesta Associació Catalana d'Estudiants realitza.

I dit això, entrem a parlar de la lluita per la cultura catalana.

LA CULTURA EN ELS MOVIMENTS NACIONALISTES

Resseguint la història dels moviments nacionalistes, es troba en quasi tots ells una forta lluita per la cultura.

El primer que fa el poble que vol dominar i assimilar-se un altre poble, és procurar matar, substituir, fer desaparèixer la seva cultura.

I així que es desperta el sentiment nacionalista en el poble oprimit comença un esforç per a tornar-se a donar una cultura pròpia.

L'ensenyança, en totes les seves manifestacions, la literatura, el teatre, l'art... tot és vigilat i cohibit pels pobles opressors, tot és aprofitat, — amb acció pacient i llarga unes voltes, amb acció violenta altres — per anar imposant als pobles vençuts la llengua i l'esperit i la manera d'ésser dels dominadors.

I tot és aprofitat, també, quan comença la renaixença nacionalista, per a donar expansió a l'ànima nacional recobrada.

En la història de molts d'aquests pobles, que han sofert o sofreixen encara el jou d'altres pobles, hi descolla el nom d'una Universitat. Acostuma a éser la Universitat la concreció, la més alta personificació d'una cultura. Els pobles que tenen aquesta cultura pròpia es creuen amb el dret de tenir una pròpia Universitat, i lluiten per ella. Els noms de Praga, de Varsòvia, de Dublin, de Vilna, de Trieste, de Helsingfors, d'Agram i, darrerament, el de Gant..., són els noms d'altres tantes Universitats, ja perdudes, ja guanyades per la causa dels seus respectius països, i que representen un gran paper en les històries d'ells.

FELIP V TANCA TOTES LES UNIVERSITATS CATALANES I CREA LA DE CERVERA

El mateix ha succeït en la nostra Catalunya. L'onze de setembre de 1714 quedaven vençuts els catalans, per l'exèrcit de Felip V; el dia 14 entraven a Barcelona els vencedors, i el dia 16, al cap de dos dies només, es decretava la clausura de la Universitat de Barcelona, i el trasllat de les seves ensenyances a Cervera. Es tancaven, després, totes les altres Universitats de la nostra terra, i quedava erigida com a única la d'aquella població de la Segarra.

El dèspota, en el seu decret, diu clarament el motiu d'aquella reforma, encara que dolcificant el que havia estat el primer intent. En el borrador de l'esmentat decret, que es conserva, deia: «La tenaz resistencia de los catalanes contra la debida sujeción a mi legítimo dominio que desconoció su perfidia, en que se inducieron muchos sujetos notables de las Universidades Literarias de aquel país, provocó mi Justicia y obligó mi Providencia a mandar se cerrasen las Universidades, que eran fomento de maldades, cuando debían serlo de virtudes.»

Al marge d'aquest paràgraf, en el borrador indicat, apareix una nota — que es creu redactada pel confessor del Rei, al qual tots aquests textos es consultaven — i que diu: «Parece que este principio se debe moderar y explicar con otros términos más templados». Aquests «términos más templados» van dir així: «Por cuanto las turbaciones pasadas del Principado de Cataluña obligaron mi providencia a mandar se cerrasen todas sus Universidades, por haber los que concurrían en ellas fomentado muchas inquietudes.»

I en exposar el motiu pel qual s'elegia Cervera com a lloc on havia de radicar la Universitat única de Catalunya, ho diu així: «Y teniendo muy presente mi gratitud, quanto ha devido al amor y constante lealtad de la fidelísima ciudad de Cervera, en todo el tiempo que ocuparon los enemigos aquel Principado, como acostumbrada a mantenir siempre firme la fe prometida a sus soberanos.»

IMPORTANCIA QUE FELIP V CONCEDI A LA DITA MESURA

Concedia tanta importància Felip V a aquesta mesura del tancament de les Universitats Catalanes i llur refundició en una de sola, que fos creació personal d'ell i per ell i els seus constantment inspirada, que és la primera que li veiem pendre després de la caiguda i rendició de Barcelona.

Tres foren les principals disposicions que el seu esperit de venjança i el càtig als catalans va inspirar a Felip V: El Decret de Nova Planta, la construcció de la Ciutadella i la clausura de les Universitats.

El Decret de Nova Planta, pel qual es creava a Catalunya la Reial Audiència, presidida pel capità general, i s'hi sotmetien els Consells i la mateixa Generalitat, fou dictat el mes de gener de 1716, al cap de setze mesos de la caiguda de Barelona; l'erecció de la Ciutadella, fortalesa que havia de recordar tothora llur condició de vençuts als barcelonins i amenaçar-los constantment per si pensaven altra volta en la guerra, fou decidida el mes de març de 1715, en que es va dictar una reial òrdre dirigida al general Verboom, encarregant-li l'estudi de la dita fortalesa, o sigui al cap de mig any d'haver capitulat Barcelona; en canvi, el tancament de la Universitat de Barcelona i el seu trasllat a Cervera, amb el conseqüent canvi de professors, es féu el 16 de setembre de 1714, o sigui, al cap de dos dies d'ocorregut aquell fet.

LA CULTURA MEDIEVAL CATALANA

Què representaven aquestes Universitats de Catalunya, que Felip V destruí?

Una gran cultura nacional culmina generalment en una Universitat famosa. I la cultura catalana medieval produí la Universitat de Lleyda, que, junt amb la de Salamanca, expressió suma de la cultura castellana, i la de Coimbra, de la portuguesa, foren les tres Universitats primàries de la península ibèrica. Creada pel Rei En Jaume II i pel Papa Bonifaci VIII, l'any 1300, ben prompte assolí gran importància i fou durant segles el manantial científic que regà tota la terra catalana. Van sortir-ne deixebles tan famosos com els conreadors del nostre Dret, Callis, Mieres i Marquilles; el gran mestre en Teologia i portentós predicador Sant Vicens Ferrer, el Papa Calixte III, el celebèrrim arquebisbe tarraconense Antoni Agustín....

Al costat de la de Lleyda floriren a Catalunya altres Universitats. La de Barcelona, que tingué el seu màxim esplendor en temps d'Alfons V, nomenat el Savi, i les de Girona, Tarragona, Vich, Tortosa i Solsona.

Encara que llur creació era funció reial i pontifícia — com cosa pròpia d'aquell temps—totes les Universitats de Catalunya tinguéren règim municipal, a diferència de ço que succeïa en les de Castella. Aquest nombre tan gran d'Universitats en la nostra terra i el règim democràtic al qual estaven sotmeses, proven el gran amor que a la il·lustració tenia el nostre país i l'esperit ample i popular de la nostra gent.

Com a signe de progrés de l'esperit públic de la nostra terra, assenyalen els autors el privilegi que l'any 1376 es concedí als pahers o cavallers de Lleyda: que els condemnats a la pena capital fossin ofegats a llur presència per a després remetre els cadàvers a la Universitat, per als exercicis anatòmics; la qual cosa ens demostra que ja en aquell temps s'estudiava Anatomia a Catalunya quan trobem fins a les darreries del segle XVI les més il·lustres Universitats estrangeres en il·lustres internes i sovint sagnants amb aquest motiu, com la de Pavia, que obligava a Sant Francesc de Sales estudiant de la dita Universitat, trobant-se malalt i pensant morir, a deixar el seu cos a la Facultat de Medicina per la dissecció i conseqüent estudi dels escolars.

Totes les ciències són conreades a Catalunya durant l'època medieval, donant l'exemple els reis que tots dispensen la seva més decidida protecció a les ciències i a les arts, que molts són, al mateix temps que bons governants, bons cultivadors de la història i de la literatura i de l'humanisme, i que alguns, com Alfons V, dit el Savi, assistien moltes vegades personalment a la Universitat de Barcelona per a sentir les explicacions dels professors de llurs càtedres.

Al costat de les Universitats, florien, també, importantíssims col·legis d'estudis superiors, regits per ordes religioses, sobresortint el de Cordelles, dels Jesuïtes, el dels Monjos de Poblet i el de l'Assumpció, de Lleyda. I escoles d'arts, algunes de famoses com les de Barcelona, Cervera, Montblanch.

Tan intensa i viva fou la nostra cultura medieval que un dels nostres homes eminents, el mestre Rubió i Lluch, ha pogut publicar en dos grossos volums una replega de documents que fan referència a la matèria i que produeix un efecte sorprenent.

LA UNIVERSITAT DE CERVERA. TRANSFORMACIO QUE OPERA EN ELS CATALANS

Totes aquestes Universitats foren extingides per Felip V, i creada en el seu lloc la de Cervera. El cap era molt ben donat: quedava morta la Universitat lliure i autònoma, que fins llavors havia tingut Catalunya, i naixia una Universitat oficial, deguda exclusivament a la munificència del Rei, intervinguda constantment pels agents d'aquest i en l'ambient d'una població tradicionalment desafecta a la causa catalana.

Li quedava una temença, encara, a Felip V: que els catalans anessin a fer els seus estudis en alguna Universitat estrangera. I, per a evitar-ho, va dictar una disposició, el setembre de 1718, prohibint-los que sortissin a graduar-se fora de les Universitats d'Espanya, sense expressa llicència, donant-se per nuls els graus conferits.

La Universitat de Cervera fou el que Felip V volia que fos. No es va presentar aparentment com a instrument de la castellanització de Catalunya; fins i tot es veu que les pràctiques religioses degueren continuar-se fent en català, ja que han quedat llibres de pietat fets en la impremta d'aquella Universitat escrits en la nostra llengua, i es conreà el nostre dret i es parlà encara de la filosofia del nostre Ramon Llull. Però a poc a poc tot això anà essent ofegat per la ciència, que s'anomena general: amb el Dret romà s'ofega el dret català, amb la filosofia d'Aristòtil, Sant Tomàs i Suàrez s'ofega la filosofia catalana. La Universitat de Cervera deixà d'ésser la Universitat de Catalunya; podia passar per la Universitat de qualsevol població castellana. Fa pena veure algunes de les obres sortides de la seva impremta: «Poesías con que la Real Universidad de Cervera aplaudía el arribo del Rei N. Señor Don Carlos IV, de la Reina N. Señora Doña María Luisa i de sus Reales Hijos.» «Oración fúnebre que en las exequias celebradas por el Ilustre Ayuntamiento de Cervera en sufragio de las almas de los que fenecieron en defensa de la Santa Religión y de nuestro augusto Soberano Don Fernando Séptimo». «Elogio fúnebre en las Exequias del Señor Don Felipe Quinto»...

Per a veure amb quin esperit, quant a les coses de Catalunya, sortien els homes d'aquella Universitat n'hi ha prou amb fixar-nos en els dos més famosos: En Ramon Llatzer de Dou i En Balmes; professor el primer durant molts anys de la Universitat cerverina, i el seu últim Cancellari o Rector, home d'un talent extraordinari i d'una cultura vastíssima, i d'uns dots de treball que admiren, i el segon, o sigui En Balmes, el deixeble predilecte d'aquella Universitat, la intel·ligència tal vegada més forta del segle XIX.

I tots dos foren el tipus perfecte del català que volia Felip V: els seus llibres — famosíssims i d'una importància extraordinària — eren escrits en castellà, i en sa correspondència privada amb els amics usaven el català. Tots dos s'havien adaptat al sistema establert a Catalunya pel Rei opressor i l'havien considerat definitivament desapareguda com a Nació la Catalunya. En Dou justifica i defensa i s'entusiasma amb el Decret de Nova Planta i es delecta amb Felip V perquè aboleix la jurisdicció familiar i hereditària, per considerar-la indigna d'una societat que arriba a un cert grau de desenrotllament i troba molt millor el sistema tributari del dit Rei que el que existia a Catalunya. I finalment, ja a l'acabar de la seva vida, el veiem enamorat entusiasta del nou sistema del Rei Felip — i presideix, oh, vergonya per Catalunya!, presideix les Corts de Cadiz, que elaboren la Constitució espanyola de l'any 12, amb el seu precepte «unos mismos Códigos regirán en toda la Monarquía», Constitució al final de la qual podia haver-se escrit un lema que digués: «Finis Cataloniæ». I en Balmes — la grandiositat i figura del qual jo no vull pas regatejar cap mica, puix fou il·luminar potentíssim que irradià per tots costats el seu profund pensament filosòfic, polític i social — en Balmes va sofrir també els efectes d'aquella obra de desnacionalització de Catalunya que realitzà Felip V, valent-se principalment de la Universitat de Cervera, i fou, igualment, un perfecte convençut que s'havia fet una unitat nacional espanyola que havia ofegat i fet desaparèixer totes les característiques de la nostra nacionalitat. Vegeu el que escrivia En Balmes l'any 1843:

«Sin soñar en absurdos proyectos de independencia, injustos en sí mismos, irrealizables por la situación europea, insubsistentes por la propia razón, e infructuosos además y dañosos en sus resultados; sin ocuparse en fomentar un provincialismo ciego, que se olvide que el Principado está unido al resto de la Monarquía; sin perder de vista que los catalanes son también españoles, y que de la prosperidad o de las desgracias nacionales les ha de caber por necesidad muy notable parte; sin entregarse a vanas ilusiones de que sea posible quebrantar esa unidad nacional, comenzada en el reinado de los Reyes Católicos, continuada por Carlos V y su dinastía, llevada a cabo por la importación de la política centralizadora de Luis XIV con el advenimiento al trono de la casa de Borbon, afirmada por el inmortal levantamiento de 1808 y la guerra de la independencia, desenvuelta por el espíritu de la época, y sancionada con los principios y sistemas de las legislaciones y costumbres de las demás naciones de Europa; sin extraviarse Cataluña por ninguno de estos peligrosos caminos por los cuales sería posible que se procurase perderla en alguna de las complicadas crisis que, según todas las apariencias, estamos condenados a sufrir, *puede alimentar y fomentar cierto provincialismo legítimo, prudente, juicioso*, conciliable con los grandes intereses de la nación, y a propósito para salvarla de los peligros que la amenazan, de la misma manera que la familia cuida de los intereses propios sin faltar a las leyes y sin perjudicar antes favoreciendo el bien del Estado.»

ALTRES ATACS A LA NOSTRA CULTURA

I no es cregui que va quedar reduïda a pendre'ns la Universitat la tasca de Felip V; podem dir que la tasca d'aquest Rei i dels seus successors per acabar amb la cultura catalana fou integral, i així, des del Decret pel qual es destruïa la llibertat d'impremta que havia existit sempre a casa nostra — Decret de principis del segle XVIII, que disposava que en els regnes d'Aragó, València i Catalunya, per a la impressió i reimpressió de llibres es demanés llicència «al Consejo de Castilla», i pel que no fossin llibres, com papers i fulles soltes, es demanés a les Audiències—fins a l'altre Decret, de mitjan segle XIX, pel qual es volien prohibir les obres teatrals en català, les disposicions emanades del poder castellà i que eren atemptats contra totes les manifestacions de la nostra cultura, són nombrosíssimes.

Crec interessant llegir-vos el text d'aquesta última disposició que he esmentat. Val la pena d'anar-ho refrescant, tot això: que no és convenient que se'ns oblidi. Diu així: «En vista de la comunicación pasada a este Ministerio por el Censor interino de teatros del Reino, en la que hace notar el gran número de producciones dramáticas que se presentan a la censura escritas en diferentes dialectos *y considerando que esta novedad ha de contribuir forzosamente a fomentar el espíritu autonómico de las mismas destruyendo el medio más eficaz para que se generalice el uso de la lengua nacional*; la Reina (q. D. g.) ha tenido a bien disponer que en adelante no se admitan a la censura obras dramáticas que estén exclusivamente escritas en cualquiera de los dialectos de las provincias de Esp...

Ja sabeu, per altra part, els efectes que va produir aquesta ridícula disposició. Com que per a complir-la bastava amb fer parlar a un sol dels personatges de la comèdia en castellà, mentre tots els altres parlaven en català, els nostres autors s'acostumaren a fer que parlés en castellà, en totes les comèdies, el traïdor o el ximple.

L'esperit que animava totes aquestes disposicions — i no n'esmento més per a no fer-me interminable — era sempre el mateix: matar totes les manifestacions de la nostra espiritualitat, desnacionalitzar Catalunya, castellanitzar-la. L'any 1860, en ple Congrés de Madrid, un diputat, que era jurisconsult eminent i de preclara intel·ligència, el senyor Gómez de Laserna, digué clarament que la multiplicació d'escoles que es feia a Catalunya obeïa al propòsit d'instruir les noves generacions sinó al desig de difondre la llengua castellana «com a mitjà d'unitat».

SUBSTITUCIO DE LA CULTURA CATALANA PER LA CULTURA «ESPANYOLA».

Quedà definitivament ofegada la cultura de Catalunya. Des de mitjan segle XIX trobem aquella Universitat de Cervera traslladada a Barcelona i convertida en una «Universidad española» obeint a un «Plan general de estudios», igual per a totes; trobem les escoles d'ensenyament primari convertides en «Escuelas Nacionales», regides totes per una llei rígida, freda, monòtona, en la qual es desconeix la qualitat del poble, la llengua que s'hi parla, les necessitats dels veïns i els cultius o les indústries amb què aquests s'han de guanyar la vida; i trobem què tota la cultura és una cosa que s'expèn pels agents i representants del Govern, igual que s'expèn el tabac o el «papel sellado» en els estancs. Hi ha un ministre a Madrid que és, com deia en una molt graciosa R. O. el senyor Alba, fa pocs anys, el «Supremo Rector de la cultura nacional», al qual càrrec arriben, amb gran freqüència, senyors inèdits en matèria de cultura, podent-hi arribar fins els analfabets, perquè allí es tracta d'una cultura merament oficial, d'una cultura administrativa, de la cultura dels «escalafones» i dels «quinquenios» i de las «jubilaciones»... I pel «Ministerio», Catalunya no existeix: no hi ha més que «el solar español» i «la cultura nacional» i «la lengua de Cervantes».

Quan hom examina els casos tan coneguts de pobles als quals, per a dominar-los, es mata la seva cultura i se'ls n'hi imposa una altra, la del poble dominador, hom pensa que, tot i sent molt dolorós i representant per al poble que ho sofreix un veritable calvari, a la fi a aquell poble sotmès, si se li ha pres una cultura, se n'hi ha donat una altra, amb tots els inconvenients d'una cultura d'altri i, sobretot, amb la invencible repugnància que ofereix l'ésser la del poble opressor, però una cultura a la fi. Però el que és veritablement tràgic, el que representa un refinament de maldat quasi inconcebible és pendre-li a un poble la seva cultura per a deixar-lo sense cap altra. El primer cas es pot comparar al de l'home a qui treient-lo de la seva terra se l'obliga a no poder-la veure mai més, i a tenir de mirar constantment el país on està desterrat i on res del que veu li plau. Però el segon cas és de l'home a qui es priva de veure el

que li és grat per a no deixar-li veure res més; és el cas de l'home a qui s'arrenquen els ulls. I aquest és el cas de Catalunya. Van extingir alevosament, amb tot el refinament, la nostra cultura, i ens han deixat sense cap altra. Perquè el que se'n diu cultura espanyola no és més que una paròdia de cultura, no és més que una aparència externa, no és més que un nom, sense contingut de cap mena.

Jo podria — i creguеu que em plauria de debò — jo podria ara, per a demostrar el que vos acabo de dir, fer-vos amb els més vius colors una pintura del que és aquesta paròdia de cultura espanyola amb què s'ha vingut a substituir la cultura catalana que se'ns va arrabassar; jo podria fer desfilar, com una cinta cinematogràfica, les escoles d'ensenyament primari que ha establert l'Estat espanyol, la major part en locals més propis per a bèsties que per a persones, sense material escolar, amb personal, amb dotació deficientíssima i moltes voltes amb competència que està a l'altura de la dotació, però amb el pompós títol de «Escuelas Nacionales» i amb una flamant bandera espanyola sobre la porta; jo podria fer la crítica més despietada del batxillerat oficial, aquest artifici amb què es fan perdre miserablement sis anys a les nostres joventuts, a les quals s'enganya miserablement ensenyant-los llatí i no essent després capaces de desxifrar una làpida que viatjant trobin en unes ruïnes, ensenyant-los francès i no essent després capaços de canviar dues paraules amb un francès autèntic fent-los creure que els han ensenyat una pila de ciències, de les quals no n'adquireixen més que els coneixements necessaris per a fer un paper ridícul el dia que volen parlar-ne. Jo podria parlar llargament de la Universitat d'aquí, de la Universitat que es nodreix per l'escalafó, de la Universitat del catedràtic «funcionario», atent moltes voltes sols al negoci de venda de llibres, de la Universitat a la qual s'ha pogut concedir l'autonomia i després se li ha pogut arrabassar, sense que ni tan sols es donés compte de l'una cosa ni de l'altra, perquè l'autonomia és cosa que sols es pot concedir a sers vius i conscients, no a cossos morts i sense ànima. Jo podria posar de relleu amb vius colors el contrast entre aquesta Universitat i la moderna Universitat dels pobles cultes, rodejada de laboratoris, d'observatoris, de tallers, d'associacions diverses, oberta a tot el món per ensenyar i per aprendre, amb la Universitat orgànica, successora constantment de si mateixa, formada per gent que allí mateix s'elabora, formant una doctrina pròpia, amb el seu segell particular... Jo podria entretenir-vos llarga estona contant-vos coses de les Escoles d'Indústries i de les agrícoles, establertes generalment per a premiar serveis polítics, els claustres de professors de les quals més semblen les llistes dels albergats en un establiment benèfic. Jo podria explicar-vos mil anècdotes referents a les altes institucions científiques, a les «Reales Academias», a les Biblioteques, als Museus, amb la seguretat que us faria riure una estona i que quedaríeu convençuts de la seva més perfecta inutilitat...

Però no vull fer-ho, en primer lloc, perquè el temps no m'ho permet, i, després, perquè a algú li semblaria que carrego massa de color i que dono vulgaritat i impuresa a la narració, com m'ho retreia fa dos dies un bon amic, a propòsit d'un recull d'articles meus. Vull que aquesta crítica, amb més elegància i amb expressió molt més viva, la faci un altre per mi. Vull llegir-vos solament tres paràgrafs dels molts que conté el pròleg que fa alguns anys escriví don Santiago Alba, per la traducció castellana de l'obra famosa de Demolins «En què consisteix la superioritat dels anglo-saxons». Escolteu:

«Tenemos todas las apariencias y ninguna de las realidades de un pueblo constituído según ley y orden jurídico docente — diríamos con el señor Silvela — oposiciones, concursos, profesorado elemental, superior y normal, Universidades, Institutos, Academias, Escuelas especiales, Claustros, Rectores y Decanos, Inspectores, Directores generales, material de enseñanza, comisiones en el extrangero, exámenes públicos, ejercicios teóricos y prácticos, solemnísimas distribuciones de premios... De todo tenemos en el orden legal; todo está escrito en Leyes, Reglamentos y Reales órdenes infinitos; las apariencias, más o menos pobres, son de un pueblo constituído según ley de vida moderna y progresiva; las realidades son un pregón más, acusatorio de este régimen teatral, falso, aparatoso, convencional e infecundo que padecemos en todos los órdenes del Estado, servidor hipócrita y cuidadoso de la letra que mata, eterno divorciado del espíritu que vivifica. En el instinto popular, constante y honradísimo crítico de la vida práctica, todas esas fórmulas legales no logran el calor de «lo que produce y anda»; árbol sin fruto, sus raíces no estimulan con el contacto diario la potencia creadora de la madre tierra, y apenas si sirve para otra cosa que para prestar amorosa sombra a un ejército de zánganos, que entran ya en las aulas pensando no en las grandezas soberanas de la Ciencia y del Arte, sino en las útiles menudancias de la oficina y la prebenda que el Dios Título, el adorado ídolo de nuestros menesterosos de antesala.»

«Es que nuestros bachilleres, nuestros abogados, nuestros médicos, nuestros ingenieros, nuestros peritos mercantiles y hasta nuestros militares y nuestros marinos no son víctimas también del famoso e inevitable «chauffage», de que Demolins abomina, escandalizado y dolorido? Bachilleres incapaces de escribir una carta con ortografía; abogados ignorantes al salir de la Universidad de lo más rudimentario de la profesión; médicos que no saben ni tomar el pulso; ingenieros a quién se hunde la primera obra en que ponen mano; peritos mercantiles que no podrían llevar regularmente ni un libro «Diario», y, en fin, militares a quién «no caben en la cabeza» cien hombres, y marinos de cuyos viajes da precisa y exacta cuenta el número de las averías del barco que dirigen, entonan a coro himno grandioso al admirable sistema que empieza por hacer inútiles a cientos de hombres de uno de los pueblos más reconocidamente despiertos del planeta. Lo dice el vulgo con toda claridad: «Aquí el bachiller, el abogado, el médico, el ingeniero, el perito mercantil, el militar y el marino que llegan de veras a serlo, «se hacen» por sí solos, cada uno en su casa, en su hospital, en su taller, en su cuartel o en su barco; lo que estudian en el Instituto, en la Universidad, en la Escuela o en la Academia es sólo para «coger» el título o la estrella.»

«Ni el maestro con sus canturreos prehistóricos, ni el Instituto con sus lecciones de memoria, ni la Universidad con sus pretenciosos dogmatismos, ni siquiera las Escuelas especiales, donde, como dice el ilustre don Paulo de Alzola, se trata «de crear más bien que ingenieros prácticos, un plantel de sabios en ciencias exactas», y las Academias militares, en que se atiborra la imaginación de los muchachos con una série de conocimientos que la disciplina no se encarga luego de hacer útiles y de «refrescar» con arreglo a los progresos del día, nadie, nadie, cultiva en nuestro pueblo al hombre, el ciudadano del porvenir, ennobleciendo sus sentimientos, fortificando su voluntad y dando robustez a su cuerpo al propio tiempo que dignidad a su alma. Educación incompleta, reducida a una superficial instrucción, que antes que a afirmar la viril conciencia del individuo, tiende a una verdadera castración de los más gentiles impulsos de los años primeros, con preocupaciones y distinciones absurdas y antihumanas, así se explican esos pequeños dramas de la vida íntima, en que un hombre que se siente joven y robusto, capaz de trabajar y de crearse una familia, no puede hacerlo porque «su carrera» es la primera que le impide «descender», y su carrera no le sirve para nada!...»

COMENÇA LA RENAIXENÇA CULTURAL DE CATALUNYA. PRIMERES MANIFESTACIONS.

En aquest estat es trobava Catalunya, no fa pas molts anys, i just és dir, en honor del nostre poble, que no s'hi trobava pas bé. Amb la cultura oficial que l'Estat subministra als ciutadans espanyols — tal com abans se'ls subministrava la sopa dels convents — els catalans no se n'acontentaven. Sentien desigs més intensos, sentien neguits i dalers no satisfets. A la planúria central, i, en general, a la majoria de les terres d'Espanya en tenen prou amb llurs camps sense arbres, produint, any sí i any no, un blat migradíssim obtingut amb els mateixos elements de conreu que utilitzaven els romans, i aquí no ens acontentem si a una mateixa terra no li fem produir dues o tres collites a l'any; allí fien tot l'esdevenidor d'una ciutat a obtenir la concessió d'un regiment o d'un Bisbat, i aquí no ens acontentem si no les veiem plenes de fàbriques i de tallers. Per la mateixa raó, allí estan contents amb llurs escoles oficials i amb llurs escalafons i amb llurs ascensos, i nosaltres volem grans laboratoris i biblioteques i instituts d'investigació i conèixer al dia tot el que s'inventa i es descobreix al món.

I sentia també Catalunya, el mateix temps que això, — diu malament, abans que això, — la necessitat de què la seva cultura tornés a ser catalana; que encara que es digui que la ciència té un caràcter universal, fins la que ve a ser com la més alta representació d'ella, la filosofia, manifesta divers temperament segons les regions on és estudiada, com la mateixa planta es modifica segons la terra on es cria.

Manifestacions d'aquest neguit dels catalans, d'aquest noble desig de trencar el motllo que se'ls havia posat i d'encarnar llur cultura cap a orientacions més de conformitat a la manera de ser de Catalunya i a les exigències modernes se'n registren moltes, durant la segona meitat de la passada centúria: les societats excursionistes, les societats corals, la restauració dels Jocs Florals, la renaixença del nostre teatre, la restauració dels vells monuments de la terra, la fundació dels Ateneus, l'establiment d'Escoles d'Arts i Oficis...

LA TASCA DE LA DIPUTACIO I DE LA MANCOMUNITAT.

Però totes eren, en un principi, fruit de la iniciativa particular, filles de l'entusiasme d'un home o d'un sector d'homes. Eren inorgàniques i privades, no eren nacionals.

Per fi vingué el moment. Totes aquelles manifestacions isolades havien preparat la consciència catalana, l'havien madurada prou perquè pogués aparèixer l'obra de conjunt, l'obra veritablement nacional. I després d'haver-se creat la institució «Estudis Universitaris Catalans», emparada per les nostres corporacions populars de més importància, i l'objecte de la qual era donar les ensenyances que més manca feien a la Universitat de Catalunya: les de literatura, de dret i d'història de la nostra terra, aparegué ja l'obra orgànica.

Fou la Diputació de Barcelona la que s'encarregà de la tasca, que, si bé no hi havia cap corporació llavors que ostentés legalment la representació de tot Catalunya, es va sentir inspirada per l'atribuir-se-la aquella Diputació, que ocupava el Palau que havia ocupat la Generalitat gloriosa i residia en la ciutat que ha estat sempre tinguda com a cap i casal de la nostra terra. I foren dos homes benemérits els que s'emprengueren aquella tasca i que la portaren a cap: En Prat de la Riba i En Puig i Cadafalch. Després, aconseguida la Mancomunitat de Catalunya, la Diputació de Barcelona li traspassava tota la feina realitzada i la que quedava per realitzar.

No és pas l'objecte de la meva conferència d'avui donar a conèixer la tasca cultural realitzada per la Mancomunitat de Catalunya. Necessitaria un espai de temps bon xic superior al de què es disposa donant una conferència, si volgués fer-vos una exposició només que un xic detallada de la dita tasca. Però no em crec dispensat, a l'objecte que aquesta conferència assoleixi la finalitat proposada, de donar-vos una a manera de visió global de la dita obra, una exposició en forma de gran síntesi.

LA TASCA CULTURAL DE LA MANCOMUNITAT

Tres aspectes generals podem distingir en l'obra cultural de la Mancomunitat, que obeeixen a tres grans funcions: la investigació i elaboració científiques; la divulgació i propagació i l'ensenyament. A aquestes tres grans funcions responen l'Institut d'Estudis Catalans, les Biblioteques i els Museus i la Universitat Industrial.

L'INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS

L'Institut d'Estudis Catalans fou creat per a ser el gran instrument propulsor de la Ciència nacional i el laboratori de perfeccionament dels elements substancials de la nacionalitat. Té tres seccions bàsiques: la Històrico-Arqueològica, la Literària i la de Ciències, i, demés, una pila de serveis d'índole diversa.

La primera de les seccions esmentades investiga i elabora i depura constantment la nostra història i la nostra arqueologia; la literària és la nostra gran Acadèmia de la llengua, la que la fixa, la que la propaga, la que la fa apta per a totes les disciplines científiques i per les necessitats modernes de la indústria i per la política, i és la que elabora el gran diccionari de la Llengua catalana; la secció científica conrea i investiga les ciències naturals, les físico-químiques, les matemàtiques, les biològiques i antropològiques, les sociològiques...

Són serveis que depenen de l'Institut el de catalogació i conservació dels monuments de la nostra terra, el d'excavacions que es realitzen per a desenterrar els vestigis del nostre passat, el de confecció dels mapes geogràfic, geològic i agrícola de Catalunya, el laboratori de fonètica, l'oficina d'estudis jurídics i altres que fóra llarg enumerar.

L'Institut realitza la seva obra principalment mitjançant publicacions que avui assoleixen ja, en quantitat i en qualitat, una importància extraordinària. Catalunya ha entrat en el concert dels pobles civilitzats, havent establert l'intercanvi amb les més grans institucions culturals del món, en les quals no donen entrada generalment sinó als organismes científics de les capitals d'Estats.

BIBLIOTEQUES I MUSEUS

Catalunya, per les raons abans exposades, i, sobretot, per haver tingut una interrupció violenta en l'evolució de la seva vida política, es trobà mancada del que tenen tots els pobles: la Biblioteca i el Museu Nacionals. I ha estat necessari crear-los.

La gran Biblioteca de Catalunya va creixent de dia en dia: hi van entrant sense parar llibres que s'adquireixen amb les consignacions a això destinades i llibres que hi transmeten els amadors de la nostra cultura i biblioteques senceres, algunes de gran valor, que li lleguen, en morir, homes benemérits que han esmerçat a voltes tota una vida per a reunir-les. I hi acuden també cada dia en més nombre els llegidors catalans que hi troben tots els elements indispensables per a la investigació científica.

Per a fer assequibles al major nombre possible els avantatges de la Biblioteca — d'aquest instrument científic, el més elemental i el més necessari — la Mancomunitat va establint Biblioteques populars en diferents poblacions de Catalunya, destacant-se en mig de les fàbriques unes voltes, i dels rústics conreus altres, aquella nota de bon gust que constitueix la blanca i esvelta biblioteca, tancant a dins l'espiritualitat tan necessària als qui estan constantment lliurats a les coses de la matèria.

I hem hagut de fer, també, el nostre Museu, tasca altament difícil, perquè el que aquí havia de fer-se no era anar arreplegant obres d'art de qualsevol autor i de qualsevol país, sinó que havíem de fer el Museu de Catalunya: recollir les obres més notables dels nostres artistes de les diferents edats, la qual cosa costava, perquè ja estaven escampades i en domini de particulars. S'ha hagut de fer, sobretot, el Museu, més que dels artistes catalans, de l'art català, del que fou art propi i privatiu de la nostra terra. I, encara que a poc a poc i amb dificultat, anem aconseguint-ho. No hauríem mai aconseguit fer un Museu que interessés a cap estranger, si haguéssim recollit uns quants Velàzquez i Murillos i Grecos i Rubens, perquè mai hauríem arribat a tenir-ne com al Louvre i al Prado. En canvi, cap estudiós de l'art pot ja avui prescindir del nostre Museu, perquè és el millor de tots quant a retaules gòtics, quant a aquest art tan propi de la nostra Catalunya.

LA UNIVERSITAT INDUSTRIAL

Finalment s'han creat les institucions de difusió de l'ensenyament tècnic i professional. El món és dels productors que saben més i que tenen voluntat més ferma i persistent per aplicar el que saben al perfeccionament dels seus productes. Perquè sabíem això i perquè Catalunya és poble eminentment treballador, per això fou creat aquell gran centre d'ensenyament que s'anomena en un principi la Universitat Industrial, però que avui, ultra Industrial, és Agrícola i és Comercial i és Pedagògica i Artística, per la qual cosa li escau millor el nom que ja li donen els seus deixebles: d'Universitat Nova. No puc, com fóra món desig, fer-vos una ràpida ressenya del que es conté en aquella immensa finca, explicant-vos el que és cada una de les institucions que conté i donant-vos una visió d'aquells grans tallers i d'aquells moderns i abundants laboratoris. Molts de vosaltres el coneixeu ja, aquell rusc immens, on centenars i centenars d'alumnes elaboren la mel que ha d'endolcir els llavis de les nostres generacions, aquella gran fornal on és va forjant cada dia l'ànima de la Catalunya de l'esdevenidor.

LA PERSECUCIO

Aquesta tasca, de restaurar i fer renàixer la nostra cultura, ha trobat en tot moment la més gran oposició. L'esperit de Felip V ha anat perpetuant-se en els que successivament han tingut el govern d'Espanya, que no han pogut tolerar mai les manifestacions d'aquesta espiritualitat de Catalunya.

Ja en un principi, aquelles pacífiques i isolades manifestacions de la nostra amor a les coses de la nostra terra, eren sovint alterades violentament pels representants del govern. Tots recordem aquells concerts i aquells Jocs Florals dissolts per la policia i aquelles ballades de sardanes assaltades, «sabre en mà», pels militars.

L'any 1900 el bisbe Morgades, de santa i gloriosa memòria, publicà la seva famosa Instrucció Pastoral manant la predicació i l'ensenyament de la Doctrina en català. Instrucció tota ella redactada en llenguatge i esperit catalanissim i amb aquell paràgraf, que mogué tant rebombori: «Ja que amb una paciència a penes concebible sofrim fa tant de temps el jou d'esser administrats, ensenyats i jutjats en castellà, la qual cosa ens perjudica greument, siguem exigents almenys en esser instruïts en català en allò que mira al Cel...»

Les esferes del Madrid oficial tremolaren d'indignació; al Congrés i al Senat s'entaularen debats apassionadíssims en els quals els oradors de tots els colors d'aquella política digueren mil improperis contra el venerable Bisbe, al qual tractaren com si fos un empleat qualsevol de l'Estat...

Però, passat el xafec, la Pastoral anava produint sos efectes, la qual cosa des de Madrid es volgué atenuar. Al cap d'un any i mig, mort ja el nostre Bisbe, el comte de Romanones, ministre d'Instrucció pública del govern Sagasta, publicà un Reial decret que manava tot el contrari del que predicvaa la Pastoral.

«Fuera temeridad pensar — deia — que si educamos a la generación de hoy no enseñándola los principios fundamentales de la religión en castellano tendríamos mañana ciudadanos unidos por la fraternidad, amantes de la patria común y capaces de servirla y de engrandecerla. Fuera, también, vana ilusión creer que la enseñanza de la doctrina cristiana en lengua distinta que el castellano no había de redundar forzosamente en lamentable desconocimiento del idioma nacional, con grave daño de los altos intereses de la Patria, que en la lengua tienen su más preciado vínculo de unión entre todas las provincias del Reino... Por otra parte no es posible ni puede considerarse justo exigir a un maestro o a una maestra que en castellano han estudiado y que solo hablan este idioma, que aprendan otra lengua o dialecto para explicar dentro del territorio español.»

Per totes aquestes raons, el R. D. disposava: «Los maestros y maestras de Instrución primária que enseñen a sus discípulos la doctrina cristiana «u otra cualquier materia» en un idioma o dialecto que no sea la lengua castellana, serán castigados por primera vez con amonestación por parte del inspector provincial de primera enseñanza, quien dará cuenta al Ministerio del ramo; y si reincidiesen, después de haber sufrido una amonestación, serán separados del Magisterio oficial, perdiendo cuantos derechos les reconoce la ley.»

Quan s'establiren els «Estudis Universitaris Catalans» es sollicità que els seus ensenyaments es donessin a la Universitat oficial. La petició anà al Govern, que la resolgué, al cap de dos anys, mitjançant la següent disposició de juliol de 1903:

«El ilustrísimo señor subsecretario de Instrucción pública y Bellas Artes, con fecha de 16 de junio último, me dice lo siguiente: Pasada a informe de la Sección quinta del Consejo de Instrucción pública la instancia del presidente y secretario de la «Asociación de Estudios Universitarios Catalanes», en solicitud de que se les autorice para dar en locales de la Universidad de Barcelona, la enseñanza en catalán de varias asignaturas, dicho Cuerpo consultivo, en 10 de los corrientes, emitió el siguiente dictamen...»

«Si la Asociación de Estudios Universitarios Catalanes pretendiera solamente dar las enseñanzas de Derecho civil Catalán, Historia de Cataluña, y Literatura catalana en la Universidad de Barcelona, en forma usual y corriente, y en su virtud en la propia lengua nacional que las otras cátedras universitarias, esta Sección propondría a la superioridad se sirviese resolver que, según el artículo primero del decreto-ley de 29

diciembre de 1868, corresponde a los Claustros de las Facultades, Institutos y Escuelas especiales conceder o negar el permiso necesario a los que necesiten abrir clases de cualquier género en los establecimientos de la Nación que estan bajo su dependencia.»

Pero como se pretende dar las enseñanzas en otra lengua que la nacional, entiende la sección que en tal concepto el ministro de Instrucción pública y no las Facultades es llamado a resolver esta parte de la petición de la Sociedad de Estudios Universitarios Catalanes, y en sentido absolutamente negativo, declarando:»

«Primero. Que de accederse a lo solicitado se convertiria la Universidad de Barcelona en Universidad bilingüe, condición que no tiene, que se sepa, ninguna Universitat de Europa, pues en los países en que existen enseñanzas en la lengua oficail y en la propia de la comarca, no se dan nunca, unas y otras, en el mismo establecimiento, sino en apartados y distintos.»

«Segundo. Que de lo contrario vendria a renovar las alteraciones y los daños en la Universidad de Barcelona, que constantemente han tenido carácter catalanista.»

«Tercero. Que si los catalanes, como tales, tienen el derecho de hablar su lengua, como españoles, tienen el deber de hablar la lengua nacional, en la cual únicamente deben darse las enseñanzas en los establecimientos del Estado, y más que en ninguno, si cabe, en los de enseñanza superior.»

Prescindint de moltes altres incidències per l'estil de què podria parlar, la veritable lluita comença quan comença la seva tasca la Diputació. Hi havia a Barcelona algunes escoles—la d'Enginyers Industrials, la d'Arquitectura, la de Nàutica, i la de Belles Arts, de Llotja — que s'anomenaven «Provincials», el règim de les quals era que depenien en absolut del Ministeri, que era qui feia els plans d'ensenyament i qui nomenava i separava els professors, però obligant-se a la Diputació a pagar el seu sostenyment. Aquelles Escoles tenien tots els vicis i defectes de les oficials, i la Diputació, que era qui les pagava, no podia fer res més que lamentar-ho. Però quan la Diputació tingué prou consciència de la seva missió volgué acabar amb aquell estat de coses. I son primer intent fou el d'intervenir en el règim de les Escoles, per a millorar-les. En aquests Centres d'ensenyament s'alçà una gran cridòria, semblant a la que aixequen les granotes quan algú intenta treure el llot de la bassa on hi viuen. Es discutí calorosament i es negà terminantment a la Diputació el dret d'intervenir en el règim i govern de les Escoles abans dites. La Diputació, llavors, plantejà clarament la qüestió, en forma de dilema: si no ens les deixeu regir, no ens les feu pagar».

La Diputació no sols no es negava a seguir pagant el sostenyment d'aquelles Escoles, sinó que oferia destinar-hi quantitats molt més quantioses que les que hi havia destinat fins llavors. Però volia que, corresponent al sacrifici que estava destinada a fer, les Escoles es milloressin i, deixant d'ésser mandroses centres burocràtics, anquilosats i morts, fossin vius fogars de la cultura tècnica que tant necessitava el nostre poble. No hi hagué remei. Sortí tot allò de la «soberania» i de la «unidad nacional» i, després de mil incidents que no puc pas detallar, el dret de la Diputació fou negat. Llavors aquesta comença la resistència passiva al pagament d'aquelles despeses i, per fi, l'Estat s'encarregà del dit pagament.

L'Estat, mentrestant, atacava la Diputació en un altre terreny: li anava posant obstacles i dificultats a tota l'obra cultural que realitzava. Els acords que prenia la Diputació, creant nous centres d'ensenyament, eren suspesos pel governador, i, si s'acudia a Madrid, allí confirmaven aquell criteri, emparant-se per això en un text de la llei d'Instrucció pública que diu que no es pot crear ni suprimir cap establiment d'ensenyament sense autorització del govern.

I fent ús d'aquesta facultat, el ministre de la Governació que llavors hi havia — érem a l'any 1916 — negava a la Diputació l'autorització per a fundar els nous centres d'ensenyament que projectava. Sabeu quina raó allegava el ministre per no permetre a la Diputació crear aquells Establiments? Que hi volíem destinar massa diners. Es tractava d'un pressupost en què consignàvem 1.300.000 pessetes per a l'establiment d'Escoles amb tallers i laboratoris.

A aquesta xifra el ministre hi aplicava els qualificatius d'«enorme» i «fabulosa». I, saben qui era el ministre que feia i deia tot això? Don Santiago Alba, el mateix don Santiago Alba que anys abans escrivia aquell pròleg per a l'obra de Demolins de la qual us he llegit uns paràgrafs.

LA NOSTRA TASCA VA ESTENENT-SE. ULTIMS ATEMPTATS.

Malgrat tots aquests atacs i agressions i aquesta obstrucció, Catalunya ha anat fent la seva tasca i ha avançat cada dia en la seva via ascendent cap a la reconquesta definitiva de la seva ànima. En temps de Felip V i els seus primers successors pòdia ofegar-se la nostra cultura amb mesures coercitives, perquè el poble català estava atuït per la derrota i la seva ànima semblava caminar cap a la desaparició; avui, en canvi, els atacs que de Madrid estant es dirigeixen a la nostra espiritualitat i l'oposició que es fa a la nostra obra de cultura catalana, no tan sinó enardir-nos i acréixer el nostre entusiasme.

Així ha anat estenent-se i intensificant-se la nostra obra. Aquella tasca de la Diputació primer i de la Mancomunitat després, que des de Madrid volien deturar, ha anat creixent cada dia. I estan realitzant, també, una tasca cultural meritíssima i catalaníssima l'Ajuntament de Barcelona, i l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana, i l'Institut i Biblioteca Popular per a la Dona, i el Centre Autonomista de Dependents del Comerç i altres i altres institucions i centres que, escampats per tot Catalunya, són altres tants auxiliars meritíssims d'aquesta creuada empresa.

Les darreres manifestacions de l'oposició que de Madrid estant es fa a la nostra cultura són ben recents i conegudes de tots vosaltres perquè jo hagi d'entretenir-me explicant-les. Una d'elles fa referència al llegat Pere Vila; però el Govern, no volent que aquells diners fossin manejats per les dites Corporacions, sens dubte per la por que li feia l'esperit eminentment català d'aquestes, mancant obertament al testament del finat, nomena uns Patronats a base dels governadors civils i dels jutges de primera instància i dels registradors de la propietat.

Finalment, la darrera prova del seu desafecte a les coses nostres l'han donada el Govern i el Parlament espanyol, reduint a 50.000 pessetes la subvenció de 100.000 amb què l'Estat contribuïa al sostenyment de la Universitat Industrial. Quan es creà aquest gran centre de cultura tècnica, l'Estat institui un Patronat encarregant-li de buscar els cabals per a l'organització i el sostenyment d'aquell centre, subvencionant-lo els primers anys amb 75.000 pessetes i, després, durant alguns anys, amb 100.000.

Era tan exigu i insuficient això, i el Patronat tingué tan poc èxit en la busca de cabals, que l'empresa hauria fracassat ja fa molts anys i no se n'hauria parlat més, si no haguessin estat la Diputació, primer, i la Mancomunitat, després. Basti saber que havent costat l'adquisició de la finca 2.300.000 pessetes el Patronat en va pagar 300.000 i la Diputació 2.000.000. Que totes les obres i construccions i instal·lacions que després s'hi han fet, i el cost de les quals passa de 7.000.000 de pessetes, les han pagades la Diputació i la Mancomunitat. I que a les despeses de sostenyment anyal dels ensenyaments, que passen de dos milions de pessetes, l'Estat hi contribuïa amb aquella exigua quantitat que vos he dit i tot el restant és aportat per nosaltres.

Doncs, aquest any, aquella subvenció de 100.000 pessetes ha quedat reduïda a la meitat, o sigui, a 50.000 pessetes, devent fer notar que amb això l'Estat encara no ens torna allò que treu de la dita Universitat Industrial, puix s'ha de saber que per diferents contribucions i impostos, per raó dels diferents ensenyaments que allí es donen, l'Estat ens fa pagar més de 70.000 pessetes l'any, i devent fer notar, demés, que l'existència d'aquella Institució estalvia a l'Estat grans quantitats, puix aquest no sosté a Barcelona cap Escola Industrial, com la sosté íntegrament a Madrid i a tants i tants punts on la vida industrial no té quasi cap intensitat, i no sosté a Catalunya cap Escola d'Agricultura, puix quan veié lo ben establerta que estava la nostra, plegà la seva, que d'anys venia sostenint aquí i que era un pedró d'ignomínia i de vergonya.

EL QUE QUEDA PER FER

Nostra tasca, com veieu, ha estat profitosa i ha estat feta lluitant, i això ens la fa molt més estimada. Queda, no obstant, molt per fer, encara. Poc hem fet — malgrat l'esforç benemèrit de la Protectora de l'Ensenyança Catalana — per l'Escola pròpiament dita, per la primera ensenyança. Poc hem fet, gairebé res, per la Universitat. Això és degut, en part, al monopoli que es té reservat l'Estat per a expedir els títols que donen dret exclusiu a l'exercici de determinades professions; i, principalment, perquè una i altra tasca requereixen cabals quantiosíssims, demanen molts milions.

I s'ha de pensar que mentre l'Estat li cobra cada any a Catalunya una contribució de quatre cents milions de pessetes, amb la qual li dóna el simulacre d'ensenyament que tots coneixem i hem patit i que està en estat tan deficient i deplorable com tots els altres serveis que l'Estat presta a Catalunya, la Mancomunitat, amb un pressupost de vint milions, ha de fer tot allò que l'Estat no fa, arreglant les carreteres, sostenint els serveis de beneficència i sostenint totes aquestes institucions de cultura de què vos he parlat. I, encara, sobre aquest reduïdíssim pressupost de la Mancomunitat fa recaure l'Estat la despesa de la major d'aquelles institucions seves, puix heu de saber que el sostenyment de tots els Instituts de segon ensenyament de Catalunya, i de les Escoles Normals i de la Biblioteca Universitària i fins els augments de sous que concedeix als mestres d'ensenyament primari, tot això l'Estat ens ho fa pagar a nosaltres, essent la Mancomunitat la que veu carregat el seu pressupost amb aquestes despeses.

LA «BASTILLA» CATALANA

He d'acabar, que massa he abusat ja de la vostra atenció benèvola. Tota aquesta lluita, que fa anys que venim sostenint, i en la qual hem anat sempre endavant, ha de tenir un coronament: la conquista de la Universitat. El doctor Torras i Bages, com a coronament i compendi de la seva magna obra «La Tradició Catalana» escrivi: «El dia que la Universitat sia de debò catalana començarà la renaixença de Catalunya.» I jo vos afegeixo: «Quan haguem conquistat la Universitat estarem propers a la conquesta de la llibertat de Catalunya.»

Jo vos voldria assenyalar, a vosaltres, la Universitat actual com a símbol de nostre esclavatge, de la mateixa manera que els francesos de l'antic règim havien fet de la Bastilla el símbol de la dominació a que estaven subjectes. En la Bastilla es torturaven i oprimien els cossos dels ciutadans d'aquell temps; en la Universitat se'ns oprimeixen i torturen els esperits, que és molt pitjor.

Poseu-hi tot el vostre esforç en aquesta tasca, vosaltres, estudiants de Catalunya, que esteu en el millor de la vida, que sou l'esperança de la Pàtria. I recordeu sempre que en el siti de Barcelona, de l'any 1714, els estudiants de la nostra Universitat formaren una secció armada, que donava escorta a la gloriosa bandera de Santa Eulàlia, i que quan En Rafel Casanova caigué ferit, abraçat a aquella bandera, ja les vides de molts dels nostres estudiants havien estat immolades per la causa santa de la nostra Pàtria Catalunya.

Els que viatgen poden adquirir LA VEU als següents llocs:

MADRID. — Gener 1 C.ª «Minerva». Centre de subscripcions i cobraments. Tudescos, 39 i 41, baixos.

També es ven al quiosc del carrer d'Alcalà, cantó a Peligros, de don Patrici Lujan.

A SEVILLA: Al carrer de Sierpes, 69.

A VALENCIA: A «La Correspondència de València», Miñana, 7 i 9.

A PERPINYA: Francesc Comellas.

A PORT-BOU: Jaume Subirana.

A LISBOA: Al Palau Conde d'Almada, Largo S. Domingos, 11; «Tabacaria Restauradores» i «Messegeries de la Presse», rua d'Ouro, 146.

A PALMA DE MALLORCA: Gabriel Llrola, quiosc del Born.

A OPORTO: Rua Santa Catarina, 53.

A COIMBRA: L. Miquel Bombarda.

A BRAGA: Conceiçao da Rocha (agent).

A PARIS: Kiosque Franco-Italien, 16, Vaudeville, Boulevard des Capucins.

A FUNCHAL: Jacint Figueira (agent)

Comentaris bibliogràfics

ROMEU I JULIETA

I

El poeta Morera i Galícia va portant al català l'obra d'aquell geni que així per a ésser compresa com traduïda demana un coneixement especial de l'anglès i d'una època. Avui és «Romeu i Julieta» editat de l'Editorial Catalana. Mercès a aquesta vocació poètica del disert traductor, els qui no poden assolir l'obra en la deu tenen una triada avinentesa de copçar-ne l'aire de fortalesa i d'enginys, i d'assistir a l'espectacle múltiple i exultant del convit d'humanitat que el magnifiscent Shakespeare convocà en el seu Teatre.

*

Sakespeare!... Verona!... La Itàlia del Renaixement!... El Renaixement esmaltat d'Orient!... Tizià; el Veronès!...

Si volem parar-nos-hi, entre aquests dos pintors i Shakespeare hi descobrim la coincidència: d'un sentit grandiós dels fets i d'un revestiment d'or nimbant la carn. Aquelles pintures del Veronès on la gentada es reparteix nombrosa sota alçària de columnes, en amples replans oberts a horitzons dels quals dirieu que us n'arriben crits i remors de l'alegria o de la revolta de molt de món!... Aquella nuesa de la Venus, dita del duc d'Urbino, del Tizià, carn de claror contra l'obscura mata dels cabells i la cortina espessa i el fons fosquet de la cambra!... No hi veieu un íntim emparentament amb la visió gran de la vida i la riquesa en clars i obscurs de la vida del Teatre shakesperià?

Tizià... Veronès... Shakespeare!...

*

Romeu, entrant al casal dels Capulet la nit del ball, era colpit de la presència de Julieta, qui sap si veient-la destacar sobre un marc de finestra o de tribuna; i exclamava: «Llum sa beutat en la nocturna cara — com joiell d'una etiope en l'orella». Quina imatge rica! Tota la nit encantada... Tot l'Orient sensitiu i imaginador!...

Aquesta mateixa imatge teva aplicaríem de vegades al teu verb, vassall d'Elisabet gran com un rei. De vegades, sobre la nit ufanosa i ampla del teu cas dramàtic hi poses la guspira d'una imatge, d'una frase preciosa de poesia, com aquesta mateixa, o d'una fuga del temperament, com un penjoll d'Orient. D'aquell Orient en el si del qual jo veig moure-s'hi tota pura llavor i guspira de romanticisme abans que aquest nom fos posat com epígraf de qualsevulla escola.

Gèni de Shakespeare, pel qual un solitari d'infantesa, només tingués el do de llegir coneixeria el món dels homes, què és co que no conciliaria i ens evocaria la teva paraula de carn? El sol dels teus dies reintella i és nimbat d. les polsagueres daurades i blaves, les llances, els escuts i els clarins, que han enrondat els passos de la virior; i les teves nits són denses i bategants de les aromes donadores de l'amor i de la desesperança. Llegir-te és aprendre de pensar, i és esvalotar dintre nostre les essències condormides de la vida conscient.

*

Fem una oració sobre les tombes de Julieta i de Romeu:

Que el Déu que té misericòrdia fora de les mesures dels homes i que no desconeix cap pensament, guardi d'infern la vostra bona fe, Julieta Capulet i Romeu Montagut. Ja que fóreu el lliri tot just rosat i l'inflat clavell roig capolats sobre l'ara de la Mort, per mèrit dels quals els ulls dels vostres pares enemistats, volent que el perdó val més que la mort, s'obriren a l'esglai del penediment i els seus braços s'eixamplaren a la reconciliació. Per la mort propiciatòria dels fills enamorats fins a la mort, davallí el perdó sobre els pares i sobre la ciutat tacada d'esglai i murmurtosa de revenja.

Oh, Senyor, si ha d'esser que la bona fe enamorada sigui lliurada a passió i mort a fi que s'illuminin els ulls dels vivents i els seus pits s'ablanelxin, feu almenys que la vostra pau entre els pares dúri més que la lluna nuvial dels seus fills Julieta i Romeu.

*

El comentarista no ha arribat a Verona sinó de pensament. Tampoc

I

«Romeu i Julieta» no ens mostra a penes res de la ciutat material. Però la gent que hi discorren, follegen, es baten, confidenciegen o cedacegen al volt del drama central i al volt del nom de Verona, ens donen d'aquesta ciutat com una imatge.

Fora d'això, un llibre de vistes i un de text, a saber: «Bilder aus Italien» i el dietari d'un viatge a Itàlia de Goethe, són l'únic tracte que jo tingués amb Verona. En el llibre de vistes hi ha un recó dels jardins Giusti: sota un grup d'alts i espessos xiprers un brollador sec i uns camins retallats al fil d'unes feixes de jardí; al darrera un edifici de dues ales formant angle, sota un gran retall de cel on esclata la llum.

Un dia de setembre de l'any 1786, de matinet, Goethe en tornava dels jardins Giusti. Verona es deixondia en l'abundança, l'alegrull i la curiositat i bescantament dels mercats de viandes i de flors. I Goethe travessava Verona empunyant unes rames esqueixades d'aquells xiprers, amb les pinyes fetes, i un altre ram de tàpares en flor; diu que els matiners veronesos se'l miraven amb curiositat. Això em sembla que l'afalagava al gran presumit de Weimar.

Branca de xiprer; xiprers germans que poseer es saludaven en l'espai: xiprers dels jardins Giusti i aquells del cementiri de Verona, sota un dels quals el local de París posava l'oida en terra espiant si s'acostava algú. Algun contrari del seu amo, naturalment... I s'acostà.

*

N'hi ha una altra de vista de Verona en el meu àlbum: un pati a peu pla, que no és lluny de fer pensar en el nostre carrer de Montcada. A la dreta un alt passadís de grans arcades, al cim de les quals la volta negreja, mentre a terra, sigui entre columnes o sota un portalet o bé estargint-se al mur, s'hi dibuixen, en llum, aci un gran rectangle, allà un mig oval, més endins un vano o el marc d'una finestra assolellada reflectint-se a la paret. A l'esquerra enfora d'aquest porxe, una escalinata puja al cancell de l'ampla façana. Aquí tot és amarat de sol. Al timpà del cancell hi ha una imatge santa: pintura o mosaic. Arcadetes i medallons en la façana... Sembla una església o convent. Qui sap si pel temps era un palau...

També hi ha una altra vista de Verona: més porxes, més contrast d'ombretes i sol... Verona dels peristils i els atris avinents! De vegades avinents a l'abús...

Goethe, passejant per Verona se'n condolia:

«Atris i peristils són sollats d'immundicia. Ja ni en fan estat. El poble no se'ns despinta mai dels nils. El ric pdorà ésser ric i aixecar palaus; el «noble» el deixaran regir tant com li abelleixi, però entès que si porxe o galeria construeix, el poble se'n servirà per a les seves premiositats»...

I en un altre paràgraf parla dels que algunes famílies construïen com extensió de la seva estada:

«... Qui no s'hi avingui que no faci el gran senyor; vol dir que no ha de procedir com si una part de la seva estada pertanyés al públic, sinó tancar la porta i cosa llesta. A les construccions obertes a qui passa, el poble no s'hi deixa perdre els seus drets...»

No negarem donc, que Shakespeare, titllat de procacios per alguns passatges, fa almenys un retrat fidel quan posa les paraules que veurem en boca de dos servents de Capulet avant-passats de la descurosa i procaciosa gentalla de la mateixa Verona dels massa avinents porxes, sobretot de nit. («Romeu i Julieta». Escena I):

Samsó. — «Un gos que vegi dels Montagut ja em remou.

Gregori. — Bé, també moure's és anar-se'n, i els valents es queden: vol dir que quan et sents mogut... t'esmunys.

Samsó. — Et dic que un gos Montagut em fa restar: aniré run de paret amb tot home o dona dels Montagut.

Gregori. — Donc serás un covard poltró, car es de fluixos arrambar-se a la paret».

. . . . . .

*

La nit veronesa!

Moltes escenes de «Romeu i Julieta»

s'esdevenen o en la nit carregada d'amor com un llessamí, xiuxiuejant d'espasinades i bornant del crit i la riallla de la sang grassa, o a l'horeta d'alba i bon matí que encara guarda l'adolorament i l'esllanguiment de l'endemà de les vetlles despeses en bescanviar les ànimes o rumiar solucions.

A les nits xardoroses de setembre de 1786, quan Gœthe era a Verona, alguna cosa devia durar-hi de les d'uns pocs segles enrera quan Romeu Montagut i Julieta Capulet s'hi estimaven, absents de tot i posseïdors de tot, com dos astres suspesos sobre la Verona envermellida de les hostilitats dels seus pares.

El temps convida. Les campanes han assenyalat l'oració, i la serventa, entrant amb la llàmpada diu: «felicíssima notte»... Se sent resar...

Diu Gœthe:

«Una hora abans d'entrar la nit, la gent de nissaga comença a passejar seguint el Bra, cap a la Porta Nuova, i eixint fora. Quan sona l'hora fosca els uns es fan dur a una església per a resar-hi l'Ave Maria «della sera», i altres romanen en el Bra; els cavallers s'apropen als cotxes i conversen amb les senyores. Això dura estona, i cap vegada no hi he romàs fins a l'últim. Els passejants a peu no tenen mai tard».

També hi anota l'exaltada sensibilitat de l'existència que és natural a aquells veronesos, i de com, així que s'ha fet nit la ciutat, entre els llums encesos, remoreja de veus i sorolls. Les cantades i la gresca van salpebrant la població; en aquest carrer sona un violí, més enllà un timpà, o hi ha algú que xiulant imita els cants de diferents ocells...

Avantpassats d'aquesta Verona nocturna, eren els grups d'aquella nit de ball al Casal Capulet, on Romeu Montagut i Julieta Capulet foren llampats d'amor, mentre per carrers i placetes els espasinatres addictes a la una o l'altra casa, despertien el seu sobreeiximent de vida en la cridòria, el rapte o la burxada.

JOSEP LLEONART

ESMENES

Entre altres errades de caixa en alguns dels meus darrers Comentaris, sorti equivocat el segon cognom del nacionalista gallec senyor Carré i Aldao; i en el titulat: «Educació: Dorell, Reixach, Flos i Calcat», la primera ratlla, on deia: «Les normes de llenguatge dels nens...» en el diari, el meu manuscrit diu: «Les normes de guiatge dels nens...». — J. Ll.

L'actualitat anecdòtica

LA UNIVERSITAT DE PARIS HEREDA QUINZE MILIONS D'UNA SENYORA VIDUA

Cavour havia regalat una ploma d'or a un periodista francès que havia sostingut la causa italiana amb entusiasme i sense cap compensació. Un dia, no tenint un cèntim i no sabent com alimentar la seva família, el periodista portà el donatiu al Mont de Pietat. Però com que no pogué estalviar mai els 22 francs que necessitava per rescatar-lo, la ploma de Cavour anà dispersa en un encant públic, caient en mans de qualsevulla revenedor. El periodista va viure i va morir pobre. Encara que gaudia d'una gran estima, no havia fet mai fortuna i no va rebre mai un cèntim de la seva filla esdevinguda multimilionària impensadament. En morir, els altres fills li trobaren en l'escriptori una sola moneda de dos francs: era tota la seva fortuna.

El periodista esmentat era el pare de la marquesa Arconati-Visconti, morta fa pocs dies a París. Amb motiu d'aquest esdeveniment ha estat força deplorada la ingratitud d'aquesta dama envers Itàlia, d'on li havien provingut les inesperades riqueses. La seva desaparició ha permès als qui la coneixien dir públicament co que molts sabien, que era ingrata inclòs amb la seva família, mostrant una fredor fins a l'extrem de no dignar-se tan sols a assistir als funerals d'un germà o trametre una corona. Tanta era la vanitat que sentia per haver esdevingut una aristòcrata.

El publicista Jean Bernard, que posseeix un arxiu inexhaurible sobre fets de la tercera República i que ja ha donat a la premsa algunes dotzenes de volums sobre la vida parisenca, no ha dubtat a dir que la gran dama improvisada era poc simpàtica. Novençana en les riqueses vivia en un luxós palau, però tenia la especialitat d'enervar la gent. El seu pare, Alfons Peyrat, era fill d'un modestíssim adroguer de Tolosa que havia tingut una dotzena de fills. Després d'haver estudiat al seminari, anà a París, portant trenta francs, per a seguir els cursos de lleis. Entrà tot seguit en el periodisme i no trigà a rebre alguna condemna per delictes de premsa.

La família del periodista Peyrat, el qual trobava bella la República sota l'Imperi, era tan pobra que la filla gran havia de fer les feines de la casa. La futura multimilionària anava al mercat amb el cistell, aparellava la roba i es feia ella sola els seus vestits. Durant el setge de París la senyoreta Peyrat va posar-se malalta degut a les privacions i pogué guarir-se gràcies els socors d'una cosina menys pobra, a la qual va repudiar més tard.

En 1873 la senyoreta Peyrat féu coneixença amb el vell marquès Arconati-Visconti, i enamorat aquest de la seva bellesa, s'hi casà. Era un matrimoni poc raonable, però aquest no era certament el parer de l'esposa, la qual, poc temps després, pogué vanagloriar-se d'ésser una de les vídues més riques de París. La cerimònia nupcial es desenrotllà sota els auspicis més alts. Un dels testimonis de la jove i bella esposa fou Victor Hugo, que estava aleshores en l'esplendor de la seva fama.

En la sala del palau de la marquesa Arconati-Visconti s'hi reunien els més fervents republicans de tendència radical, però era molt més brillant i eclàstica la sala de la senyoreta Adam, la qual tenía sobre la seva rival l'avantatge de posseir un gran enginy i una senyoria natural, ensems que no era ni menys bella ni menys rica.

Mentre la vídua del marquès milanès es tancava en la seva estreta reixa, cultivant les més subterrànies idees del partit radical, la vídua del banquer Edmond Adam, autora de novelles i de llibres polítics i directora d'una revista, fugia dels elements d'aquell partit per propugnar doctrines de caràcter nacional.

Era al banquer Adam, home polític, que s'havia dirigit sovint el periodista Peyrat, aleshores encara no senador, per obtenir algun petit préstec. Preferia recórrer a l'amic i al protector que no demanar un cèntim a la filla enriquida, la qual, d'iniciativa seva, no li donava cap ajut, no perdonant-li l'haver-la educat en la misèria.

No sense una certa malícia, la senyora Adam donà les súpliques d'Alfons Peyrat a Jean Bernard, amb el permís de fer-les públiques si ho cregnés convenient. La mort de la marquesa Arconati-Visconti li ha proporcionat l'ocasió d'evocar l'argument i d'oferir una tria del piadós epistolari.

Amb motiu d'aquesta publicació s'ha entaulat una discussió acadèmica sobre el dret de propietat de les lletres. A qui pertanyen. A qui les escriu o bé a qui les rep? I els hereus del destinatari tenen el dret de vendre-les amb proposit de lucre sense el permís dels autors? En realitat la publicació de les lletres és la més forta condemnació a la conducta de la marquesa, la qual, per testament, ha regalat quinze milions a la Universitat de París després d'haver deixat morir el pare en la misèria.

Institut de Química Aplicada

Curs Lechard Leprevost

Segona lliçó

Aquesta lliçó del Curset sobre Metallúrgia del ferro que dona el químic senyor Leprevost, fou dedicada a l'estudi de les propietats químiques del ferro.

De primer entuvi cal citar l'acció de l'oxigen que es manifesta extensament i amplia, formant l nomenat «Rovell», la composició del qual el difineix com un hidrat de peròxid de ferro, contenint sempre vestigis d'àcid carbònic i d'amoníac. La formació d'aquest compost significa la destrucció del material, degut a la seva estructura específica, la qual permet una acció intensa en tota la seva massa, de manera que l'objecte metàllic va convertint-se més o menys ràpidament en un pols rogenc inservible. Sembla ésser que en aquesta reacció química hi intervenen certs fenòmens elèctrics procedents de la formació d'un parell que arriba a descompondre l'aigua; de l'oxigen d'ella se n'esdevindria l'òxid, i l'hidrogen, combinantse amb el nitrogen de l'aire arribaria a formar l'amoníac que es troba sempre en presència. Tots els assaigs efectuats per tal d'obtenir un ferro inoxidable, han resultat sense fruit, haventse d'acontentar amb protegir-lo mitjançant una capa d'alguna substància generalment orgànica o un dipòsit galvànic.

Després d'esmentar l'acció del Clor, interessant des del punt de vista de l'anàlisi quantitativa, el senyor Leprevost passa a tractar de la combinació de major importància: el ferro-carbó. L'afinitat d'aquests cossos és extraordinària; fora el procediment dereducció alumino-tèrmica cap dels altres coneguts permet de separar completament el carbó del ferro; per altra banda, basta escalfar aquest metall a presència de carbó perquè n'absorbeixi una quantitat important, la qual es reparteix de manera uniforme per tota la seva massa, gràcies a una mena de transport molecular. L'admissió de carbó depèn del punt de saturació i aquest és funció de la temperatura i presència d'altres cossos.

La presència d'una quantitat de carbó en el ferro, pròpia de l'anomenada fundició dóna lloc a fenòmens interessantissims, especialment en produir-se un canvi d'estat de líquid a sòlid: en ells es forma adés «grafit», adés «diamant», depenent tot d'una colla de factors, els quals estudià detalladament el senyor Leprevost.

Altrement, quan el percentatge de carbó és més baix i es tracta per tant d'un acer, els fenòmens són diferents: passant lentament de l'estat líquid al sòlid, fins que arriba a la temperatura de 850° C. punt crític de transformació del ferro «gamma» en ferro «beta» — l'acer conserva el seu carbon uniformement dissolt, però en aquesta mateixa temperatura s'opera una escisió entre ls àtoms de carbon: una part d'ells es queda en solució uniforme els altres se separen no pas a l'estat de grafit, com en el cas de la fundició, sinó en el d'un carbur de ferro, el qual, vist al microscopi, deixa veure l'aspecte d'una xarxa que engloba la resta de la massa metàllica, i per això es nomena «Cementita». Quan, davallant la temperatura, s'arriba al punt crític de la transformació del ferro «veta en ferro «alfa», la formació de «cementita», que havia estat lenta fins aleshores, esdevé de cop i volta ràpida, transformant-se en el susdit carbur la quasi totalitat de carbó, esdevenint la reacció francament exotèrmica.

Aquests fets són explicats mitjançant teories les més diverses, i el senyor Leprevost en comenta una, la qual conceptua molt encertada i que enllaça aquests fets diversos en una unitat coherent. Donada l'extensió d'aquestes notes, no podem exposar-la, puix forçosament esdevindria incompleta.

Examentar la combinació del silici amb el ferro entre límits tan extensos i servant una importància tan gran, el senyor Leprevost fa observar els grans errors en què cauen els fundidors, que judiquen la qualitat del ferro per l'aparència del seu «gra». Es dona el cas de pagar-se a alts preus ferros de la més baixa qualitat i despreciar-ne d'altres de qualitat immillorable; això succeeix perquè els fundidors no tenen una formació científica suficient i desprecien els procediments de l'anàlisi química que revelen amb tota exactitud els avantatges d'una composició o altra i assenyalen la possibilitat de la seva correcció, moltes vegades extraordinàriamnt fàcil.

El sofre forma amb el ferro el sulfur ferrós, l'existència del qual sempre és dolenta, de tal faisó que la presència d'un 0'06 per cent li fa perdre en la seva major part la malleabilitat, i a 0'01 per cent no pot tenir aplicacions industrials, de tan trencadís com és. Sortosament, el metallurgista té l'auxili de dos materials excellents per a dessulfurar el ferro: l'òxid càlcic i l'òxid de manganès, els quals, usats de manera adequada, el purguen totalment.

El fòsfor té propietats semblants a les del carbon en ço que afecta la malleabilitat, i pot dir-se que són doscossos incompatibles; altrament, la la presència del fòsfor fa el ferro més dilitable, i això exigeix de pendre precaucions especials quan es fabrica fundició mitjançant ferro fosforós.

Si hom es fixa en les combinacions del ferro amb metalls, troba com interessants els productes ferro crom, ferro manganès, tungste, etc., els qui formen cers especials de propietats específiques i que afecten principalment la seva duresa.

Finalment, el senyor Leprevost va parlar de l'existència de certs gasos en el si del ferro: els principals són l'òxid de carbon, el nitrogen i l'hidrogen. La seva presència és molt perjudicial i fa que en sortir de la seva massa quedin uns llocs buits o poros anomenats «bufats» que converteixen el ferro en un metall extraordinàriament trencadís. El problema més important és avui el de l'eliminació de l'hidrogen, i, certament, s'ha evitat la seva presència en molts casos mitjancant el silici, però especialment en el cas de ferro pur obtingut per via lectrolítica hi ha una oclusió i potser una combinació que el fa inaprofitable, i si es vol desliurar per mitjà d'un recuit a 800 graus, el ferro resta tan esponjós que esdevé de gran afinitat per l'oxígen. El problema resta, com es veu, en peu i ofereix un camp vast a l'activitat de la investigació.

Curiositats mundials

LA PREMSA NEGRA

Als Estats Units hi ha uns 500 periòdics negres. No vol dir això escrits en negre, sinó escrits per negres i òrgans de la raça negra.

Els més importants són «The Afro American», de Baltimore, que tira 80.000 exemplars, i el setmanari «The Chicago Defender», de 150.000.

A les poblacions petites de la Indiana i de la Geòrgia, els negres tenen costum de llegir el diari en comunitat, de manera que cada exemplar representa 10 lectors.

S'atribueix a la influència d'aquesta premsa que hagi disminuït la proporció dels analfabets, que de 30'4 per 100 en 1921 ha passat a 21'9 en 1922.

Els 134,000 negres de Filadelfia tenen 15 periòdics, 8 dels quals són setmanals. A Nova York, «Pushkin Printing and Publishing Company», és una impremta de negres, el títol de la qual és degut a que l'escriptor rús Puchkin descendia de negres.

«The Crisis» és liberal moderat i «Negro World» és francament bolxevista.

L'orgull de raça el porten a la inversemblança. La «California Eagle» deia no fa molt que «mai hi ha tingut negres selvatges a l'Africa» i l'«Associated Negro Press» afirmava que, segons un «clergyman» protestant, «els negres estan en comunicació telefònica amb Nostre Senyor».

Els llegidors d'aquests diaris tenen dret de dir que els volen fer veure el blanc, negre.

UNA MORT SOBTADA

El «Figaro» de París explica el fet següent ocorregut a Feldòirch (Tird).

Un tal Strumer, acusat d'haver emmatzinat la seva dona, a fi de cobrar una assegurança, va terminar la seva declaració davant del tribunal amb aquestes paraules:

—Que Déu Totpoderós em mati a l'acte si sóc culpable.

Encara no havia dit això, Strumer caigué sense sentis. Acudí tot seguit un metge i digué que no hi havia res per fer, perque era ja mort.

I no cal dir si aquest succés impressionant va promoure comentaris.

—

A Londres s'ha vist una curiosa demanda de separació conjugal. Una mistress Ada Mathilda Diver, demanava la separació perque feia tres anys el seu marit no li havia dirigit la paraula ni una sola vegada, amb tot i que vivien junts.

En canvi dela que quan estava en presència d'altres senyores, el seu marit xerrava pels colzes.

El marit demandat no va dir res. Ni tan sols es va dignar presentar-se a l'Audiència, potser per no haver de parlar amb la seva dona.

El Tribunal va donar la raó a mistres Ada Mathilda Diver, i va concedir la separació.

Quants de marits es deuen queixar del contrari!

FIRMES I SIGNATURES

Els analfabets que no saben escriure, quan han de signar un document hi solen posar una creu i després un funcionari públic o altra persona dóna fe de l'autenticitat del senyal.

L'origen d'aquesta manera de firmar és dels primers temps del cristianisme, en que eren pocs els que sabien escriure. La signatura era formada usualment per tres creus en honor de la Santíssima Trinitat.

Fins a PEPOT mitjana va durar aquest menyspreu per l'escriptura. Els mateixos reis no la posseïen i firmaven les més importants disposicisno de govern amb signatures estranyes.

El rei god Teodoric tenia planxa metàllica amb el seu nom trepanat i quan volia firmar, aplicava la planxa al pergamí i hi passava un drap amb tinta tal com fan ara els mossos de magatzem per retolar les caixes.

El rei Pepi el Menut encara feia una creu però de manera que el punt d'intersecció de les ratlles restés en blanc. El rei les unia i ja estava signat el document.

La firma de Carlemany, començava amb una K i a la dreta, a certa distància, una S. Entremig de les dues lletres, un quadrat format per una A i una V. Damunt del quadrat, una R i sota una L. Aquestes lletres eren dibuixades pel secretari. El gran emperador no feia més que traçar el travesser de la A i amb aquest senzill gest el document adquiria força legal.

UN ALCALDE EN MINIATURA

La tradicional costum del nostre Montserrat, de dedicar un dia de l'any als nois els quals elegeixen un abat i altres càrrecs jeràrquics amb eficàcia efectiva de 2 hores, es practica també a Nova York.

Es denomina Festa de la Joventut, i igualment hi ha elecció de càrrecs, però sols duren poques hores. Enguany un noi de 14 anys fou alcalde de la gran ciutat dues hores, les suficients per nomenar un Ajuntament —del qual, cosa estranya, ningú en deia mal— i per a fer declaracions als periodistes.

No deixen d'ésser interessants. L'alcalde en miniatura demanava més terreny per als esports, la rebaixa dels preus de les llaminedures i que fos declarada assignatura obligatòria el futbol.

Segurament l'alcalde de Nova York trobaria moltes adhesions a Barcelona.

Recomanem a les entitats i als particulars que tenen a bé trametre'ns articles o notes suplicades, la necessitat absoluta (sense la qual no ens es possible fer-ho en el menor cas) d'avalar degudament els originals amb un segell o una firma

BIBLIOTECA LITERÁRIA

Han sortit:

Romeu i Julieta

tragèdia d'amor de SHAKESPEARE.

Traducció en vers de MAGÍ MORERA I GALÍCIA

La Princesa de Clèves

La celebèrrima novel·la de Mme. de Lafayette.

Traducció de RAFEL MARQUINA

Preu de cada volum: Ptes. 2'50

COMANDES: EDITORIAL CATALANA, S. A.
Escudellers, 10 bis, entresol, i a totes les bones llibreries